

STORTINGET

Innst. 216 S

(2019–2020)

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet, samt endringer i skatter, avgifter og toll 2020 (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Prop. 67 s (2019–2020)

Innhold

Side

1. Økonomiske virkninger av virusutbruddet	1
1.1 Kompenserende ordning	11
1.2 Skatt/avgift.....	11
1.3 Sosiale tiltak	13
1.4 Kompetanse	13
1.5 Kommuner og fylker	14
1.6 Gründer og oppstart	15
1.7 Aktivitetsrettede tiltak.....	15
1.8 Landbruk	17
1.9 Infrastruktur.....	17
1.10 Finansierungsordninger.....	17
1.11 Frivillige organisasjoner.....	17
1.12 Reiseliv.....	18
1.13 Konkurslovgivning.....	18
2. Forslag om endringer under det enkelte departement	21
2.1 Utenriksdepartementet	21
2.2 Kunnskapsdepartementet	22
2.3 Kulturdepartementet.....	25
2.4 Justis- og beredskapsdepartementet	26
2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet	27
2.6 Arbeids- og sosialdepartementet	30
2.7 Helse- og omsorgsdepartementet.....	34
2.8 Barne- og familiedepartementet	36
2.9 Nærings- og fiskeridepartementet	37
2.10 Samferdselsdepartementet.....	40
2.11 Finansdepartementet.....	42
3. Andre forslag og merknader fremkommet under komiteens behandling	51
3.1 Motkonjunkturtiltak.....	51
4. Forslag fra mindretall	53
5. Komiteens tilråding	55

STORTINGET

Innst. 216 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 67 S (2019–2020)

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Utenriksdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet, samt endringer i skatter, avgifter og toll 2020 (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Til Stortinget

1. Økonomiske virkninger av virusutbruddet

Sammendrag

Virusutbruddet er alvorlig for liv og helse i Norge. Både vi og andre land er i en svært spesiell og vanskelig situasjon, som mangler sidestykke i moderne historie. Vi har innført de strengeste og mest inngrepene i fredstid, slik at spesialisthelsetjenesten skal være i stand til å hjelpe de som blir svært syke, både av koronaviruset og andre sykdommer og skader.

Virusutbruddet er en global utfordring. Mange andre land har også iverksatt omfattende smitteverntiltak, og hendelsen har stor påvirkning på norsk og internasjonal økonomi. Aktiviteten i samfunnet er betydelig redusert. Siden 12. mars 2020 er det sendt inn 274 000 søknader om dagpenger, i hovedsak på grunn av permittering. Den kraftige økningen i antall permitteringer har bidratt til en raskt stigende registrert arbeidsledig-

het. Til sammen var det registrert 335 000 helt eller delvis ledige personer 24. mars 2020. Det tilsvarer 12 pst. av arbeidsstyrken. Det er foreløpig ikke kommet tall fra Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) som dekker perioden etter 12. mars 2020. I AKU regnes permitterte som sysselsatte ved permitteringer opp til tre måneder. Økningen i antall permitterte vil dermed i mindre grad påvirke AKU-ledigheten den nærmeste tiden.

Så godt som alle næringer rammes av virusutbruddet. Enkeltbedrifter og -bransjer rammes hardt, blant annet de næringene som har fått pålegg fra myndighetene om å stenge ned virksomheten og servicenæringer som reiseliv, restauranter og idretts- og kulturarrangementer. Mange bedrifter som er avhengig av leveranser til eller fra utlandet, får ikke lenger produsert og levert det de skal. De negative virkningene på økonomien er blitt forsterket av at mange kommuner har vedtatt eller oppfordret til atferd som i noen tilfeller ytterligere drar ned den økonomiske aktiviteten. En del arbeidsgivere og organisasjoner har dessuten valgt egne og strengere regler enn det som følger av sentrale myndigheters pålegg og oppfordringer. Virusutbruddet omfatter nå de fleste land i verden, og det vil dra ned aktiviteten i verdensøkonomien i lang tid fremover. Enkeltmennesker og bedrifter opplever stor usikkerhet om fremtiden. Usikkerheten har kraftig dempet privat konsum og gir kraftig negative virkninger for næringslivet, finansmarkedene og enkeltmennesker, både i Norge og i andre land.

Norsk økonomi rammes samtidig av lavere oljepris. Det gir lavere inntekter for staten og oljeselskapene. Oljeprisen var 25. mars 2020 27 dollar per fat. Både en lavere oljepris enn for noen uker siden og driftsforstyrrelser på grunn av virusutbruddet, kan føre til at investeringer og vedlikehold på norsk sokkel skyves ut i tid. Allerede

nå har vi sett varsler om permitteringer blant underleve-
randører til oljevirkosomheten. Utslaget i investeringene
kan bli større dersom oljeprisen blir liggende lav lenge.

Finansdepartementet anslår at aktiviteten i Fast-
lands-Norge utenom offentlig forvaltning vil falle med
15–20 pst. den nærmeste tiden, mens virussituasjonen
fortsett er akutt og de strenge smitteverntiltakene ved-
varer i Norge og andre land. Fastlands-BNP anslås å falle
med 2 pst. fra 2019 til 2020, men anslaget er usikkert, og
fallet kan bli større. Til sammenligning ble nedgangen
anslått til 1 pst. for en uke siden. Nedjusteringen reflek-
terer både usikkerheten i dagens situasjon, et sterkere
tilbakeslag internasjonalt og at departementet nå ser
det som mer sannsynlig at virkningene av virusutbrud-
det og smitteverntiltakene vil påvirke både norsk og in-
ternasjonal økonomi negativt i lang tid fremover, også
etter at norske smitteverntiltak mykes opp. Anslagene
påvirkes sterkt av hvor lenge den akutte situasjonen
vedvarer både i Norge og andre land, og hvor raskt akti-
viteten i økonomien tar seg opp igjen når virusutbrud-
det kommer mer under kontroll.

De to siste ukene er det besluttet eller foreslått om-
fattende tiltak for å begrense skadevirkningene for
norsk økonomi, bedrifter og arbeidsplasser. Hensikten
er at produksjonskapasiteten ikke skal bli varig svekket,
slik at produksjon og sysselsetting raskt kan komme til-
bake til et normalt nivå. Målet er å bidra til at ellers sun-
ne og levedyktige bedrifter ikke bukker under som følge
av virusbekjempelsen, men kan bidra til å skape verdier
og arbeidsplasser når situasjonen bedrer seg. Videre er
det satt inn tiltak for å kompensere de som nå opplever
at inntekten faller bort fordi de blir permittert eller mis-
ter inntektsgrunnlaget som følge av de smittebekjem-
pende tiltakene. Regjeringen er opptatt av at tiltakene
skal bidra til å skape trygghet for husholdningene og be-
driftene.

Regjeringen kommuniserte for to uker siden at det
jobbes med tiltak i tre faser, se Prop. 52 S (2019–2020):

- I første fase ble det lagt frem en rekke strakstiltak for
å unngå unødige oppsigelser og konkurser i leve-
dyktige selskap som ble rammet av en akutt svikt i
inntektene. I tillegg ble det innført ekstra inntekts-
sikring for de som blir permitterte, mister jobben
eller på annen måte mister inntektsgrunnlaget sitt.
- I fase to har regjeringen jobbet med ytterligere kon-
krete tiltak for bransjer, bedrifter og husholdninger
som er spesielt hardt rammet av virusutbruddet.
Disse tiltakene har regjeringen lagt vekt på å
fremme raskt.
- I fase tre vil regjeringen kunne fremme forslag om
bredere tiltak for å opprettholde aktiviteten i øko-
nomien, gitt at virusutbruddet leder til omfattende
økonomisk tilbakeslag og fører Norge inn i en lav-
konjunktur.

Vi er nå i fase to, og ytterligere tiltak legges frem i
denne proposisjonen. Siden den reduserte økonomiske
aktiviteten i all hovedsak er tilsiktet for å begrense smit-
tespredningen, vil fase tre-tiltak for å øke etterspørselen
foreløpig være lite målrettet og i noen tilfeller kunne
motvirke virusbekjempelsen.

Flere tiltak har kommet til eller blitt forsterket gjen-
nom Stortingets behandling av regjeringens forslag. Det
er en styrke i denne situasjonen at det samarbeides godt
mellom regjering og Storting, og at det er et bredt poli-
tisk samarbeid.

Regjeringen varsler i denne proposisjonen en ny,
omfattende ordning med økonomisk støtte til bedrifter
som er sterkt rammet av nedgangen i den økonomiske
aktiviteten som følge av virusutbruddet. I den nye ord-
ningen kan bedrifter få en økonomisk kompensasjon i
de månedene aktiviteten holdes nede, i første omgang
to måneder. Formålet er at bedrifter holder seg flytende
og ikke går konkurs, slik at arbeidsplasser trygges og at
økonomien raskere henter seg inn igjen. Ordningen
kommer i tillegg til tidligere tiltak som har redusert be-
driftenes kostnader knyttet til arbeidstakere som er per-
mitterte eller syke, redusert og utsatt bedriftenes utgifter
til betaling av skatter og avgifter, og omfattende tiltak
for å tilføre bedrifter og banker tilstrekkelig likviditet til
å komme gjennom en vanskelig periode.

Det foreslås også flere tiltak rettet særskilt mot opp-
starts- og vekstbedrifter for å bidra til at vi oppretthol-
der omstillings- og vekstevne når epidemien er over.
Forslagene omfatter økte rammer for låne- og tilskudds-
ordningene rettet mot unge vekstbedrifter, innovasjon
og nyetableringer. Videre foreslås å styrke næringsrettet
forskning og økt investeringskapital i Investinor for å
bedre tilgangen på kapital for bedrifter i tidlig fase. I til-
legg foreslås forlenget dagpengeperiode for oppsagte og
permitterte. For å styrke grunnlaget for nye ansettelses i
bedriftene legges det opp til at arbeidsgiveravgiften blir
midlertidig redusert med 4 prosentenheter i perioden
mai-juni 2020. Det etableres også en ordning for å gi
kompensasjon til foretakene i delene av Troms og Finn-
mark fylke som har nullsats. Forslaget blir fremmet i for-
bindelse med revidert nasjonalbudsjett.

En samlet oversikt over tiltak som så langt er vedtatt
eller foreslått, gis i avsnitt 1.2 i proposisjonen. Tiltakene
er i hovedsak konsentrert om å kompensere inntekts-
bortfall for personer og omsetningssvikt for bedrifter,
utsette skatteinnbetalinger, etablere garanti- og låne-
ordninger for bedrifter som nå mister omsetning, samt
øke bevilgningene til sektorer med kritiske samfunns-
oppgaver for å møte de akutte behovene.

Andre land er i stor grad i samme situasjon som
Norge. Avsnitt 1.4 i proposisjonen gir en oversikt over
økonomiske tiltak i andre land. På en rekke punkter er
det klare likhetstrekk mellom de norske tiltakene og
hva andre land har gjort. Men hvert land tar utgangs-

punkt i sine institusjoner og sine offentlige ordninger. Skall tiltak kunne virke raskt her i Norge, må de i stor grad baseres på utvidelse av eksisterende ordninger og eksisterende institusjoner.

De norske økonomiske tiltakene så langt summerer seg til i over 75 mrd. kroner, inkludert en tapsavsetning på 10 mrd. kroner til den nye garantiordningen for lån til små og mellomstore bedrifter og 6 mrd. kroner i tapsavsetning til garantiordningen for luftfarten. I tillegg svekkes budsjettet med nærmere 60 mrd. kroner på grunn av reduserte skatteinntekter som følge av lavere aktivitet i økonomien og høyere utgifter som følge av en kraftig økning i antall registrerte ledige og utgifter til sykepenger og arbeidsavklaringspenger. Samlet sett svekkes den oljekorrigerte budsjettbalansen med over 135 mrd. kroner. Dette er utenom den nye støtteordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt som følge av virusutbruddet, og enkelte av Stortingets anmodningsvedtak, som foreløpig ikke er kostnadsberegnet.

Forskyving av skatteinnbetalinger anslås å bedre likviditeten til bedriftene de nærmeste ukene og månedene med i alt om lag 125 mrd. kroner.

Samlet sett innebærer alle de økonomiske tiltakene som nå er iverksatt (endringene i offentlige budsjetter og regelverk, samt utsettelse av skatteinnbetalinger), at likviditeten i bedrifter og husholdninger bedres med 260 mrd. kroner forholdsvis raskt. I tillegg utgjør garantiordningen for lån til små og mellomstore bedrifter og låneordningen gjennom Statens obligasjonsfond til sammen minst 100 mrd. kroner.

Videre kommer effekten av redusert styringsrente. Dersom vi legger til grunn et gjennomslag til utlåns- og innskuddsrentene på 1 prosentenhed, tilsier enkle beregninger at netto effekter i 2020 vil utgjøre lettelser på om lag 19 mrd. kroner for husholdningene og om lag 14 mrd. kroner for bedriftene.

Dette er en kraftfull innsats for å begrense skadevirkningene på norsk økonomi av virusutbruddet og smitteverntiltakene. Tiltakene innebærer at fellesskapet – staten – bærer hoveddelen av inntektsbortfallet norsk økonomi nå opplever. Allerede i utgangspunktet har Norge gode inntektssikringsordninger ved permittering, arbeidsledighet og sykdom. Disse ordningene er blitt vesentlig forsterket de siste to ukene, samtidig som det er innført nye ordninger for å kompensere for inntektsbortfall både for husholdninger, bedrifter og organisasjoner. Dette vil gi en kraftig svekkelse av statsbudsjettet så lenge denne situasjonen vedvarer. Sammenlignet med andre land er Norge i en heldig situasjon ved at vi har handlefrihet i finanspolitikken, også om tilbakeslaget skulle bli mer langvarig enn de ovenstående anslagene er basert på.

De samfunnsøkonomiske kostnadene ved virusutbruddet vil bli høye i alle land som er rammet. Det direkte produksjonstapet i norsk økonomi kan anslås til

over 110 mrd. kroner dersom dagens situasjon varer i to måneder, etterfulgt av en gradvis tilbakevending til det normale. Produksjonstapet øker med 30–40 mrd. kroner per måned så lenge den akutte situasjonen vedvarer. Jo lenger virusutbruddet varer, jo større er risikoen for at produksjonskapasitet går varig tapt. Et økende antall virksomheter vil gå konkurs, og det tar tid før tilsvarende virksomhet startes opp igjen. Å omstille arbeidskraft og kapital etter at bedrifter er gått konkurs og mange har mistet jobben, er kostbart både for økonomien og den enkelte. Langvarig stenging av barnehager, skoler og høyere utdanning vil dessuten over tid svekke landets humankapital og gi lavere produksjonskapasitet på lengre sikt. Barn fra de minst ressurssterke hjemmene rammes trolig hardest av dette. Den sosiale kostnaden ved langvarig isolasjon og lediggang kan også bli stor. Ved svært lang varighet rokkes hele stabiliteten i økonomien, ved at bankene også kan få problemer.

De samfunnsøkonomiske kostnadene ved virusutbruddet er knyttet både til norske og internasjonale forhold. De norske smitteverntiltakene er en del av et større bilde, og en økende andel av nedgangen i den økonomiske aktiviteten er knyttet til den globale situasjonen, og ikke bare de norske tiltakene. Likevel er det viktig å sørge for at smitteverntiltakene er målrettede og i minst mulig grad demper aktiviteten i næringslivet eller påfører samfunnet kostnader på andre måter. Det er nedsatt en ekspertgruppe som skal bistå helsemyndighetene med samfunnsøkonomisk analyse. Ekspertene skal både gjennomgå de eksisterende tiltakene for å se hvordan de kan tilpasses slik at de negative konsekvensene for økonomien og samfunnet for øvrig blir minst mulig, og analysere nye tiltak som er til vurdering. Dersom det er tiltak som vurderes å ha særlig uheldige samfunnsøkonomiske konsekvenser, skal det vurderes om de kan erstattes av andre tiltak. Alternativene kan være både smitteverntiltak og andre tiltak som bedrer evnen til å håndtere pandemien.

De omfattende tiltakene som er satt inn, har kompensert husholdninger og bedrifter for betydelige deler av det store inntektsbortfallet. Dette begrenser de mer langsiktige skadevirkningene for økonomien. Men det er en krevende situasjon norsk økonomi nå står i. Fellesskapet kan ikke kompensere for alle økonomiske tap som oppstår som følge av virusutbruddet. Tiden er inne for at alle må vise samfunnsansvar og stille seg spørsmålet hva de kan bidra med for at vi sammen skal komme oss gjennom denne krisen på en best mulig måte. Bedrifter, husholdninger, gårdeiere, banker, kommuner og arbeidslivets organisasjoner må alle stille opp for at vi skal ha en sterkest mulig økonomi den dagen dette virusutbruddet er over. Den innsatsen mange nå gjør, både i helsevesenet og ellers i økonomien, er en styrke ved det norske samfunnet. Samtidig legger regjeringen vekt på at byrdene må fordeles så rettferdig som mulig.

Regjeringen er forberedt på å sette inn nye tiltak for å hindre at ellers sunne og levedyktige bedrifter bukker under som følge av virusbekjempelsen. I neste fase, når det blir lettet på de strenge smitteverntiltakene, vil det trolig være nødvendig å sette inn tiltak for å bidra til at de som nå er blitt permittert eller arbeidsledige, raskt skal komme tilbake i jobb.

Øvrige økonomiske tiltak

I tillegg til de budsjettpolitiske tiltakene og de nye statlige garanti- og låneordningene, er det satt inn en rekke andre tiltak i den økonomiske politikken.

Norges Bank har kuttet styringsrenten i to omganger, 13. og 20. mars 2020, med til sammen 1,25 prosentenheter. Styringsrenten er nå 0,25 pst., den laveste noensinne. Ifølge pressemeldingen fra 20. mars 2020 utelukker ikke sentralbanken at renten kan bli satt ytterligere ned. Norges Bank legger vekt på at lavere lånekostnader på eksisterende og nye lån vil kunne gjøre det enklere for norske bedrifter å komme seg gjennom en krevende tid. Det vil også kunne hjelpe husholdninger som opplever at inntektene blir redusert. Ifølge Norges Bank vil lave renter kunne bidra til at aktiviteten tar seg opp raskere når tiltakene for å begrense smitten trappes ned og situasjonen normaliseres.

Finansdepartementet reduserte 13. mars 2020 kravet til motsyklisk kapitalbuffer i bankene fra 2,5 til 1 pst. med umiddelbar virkning, etter råd fra Norges Bank. Kravet ble satt ned for å gi bankene økt utlånskapasitet og motvirke at en strammere utlånspraksis forsterker en nedgang i norsk økonomi. Finans Norge har anslått at tiltaket vil øke utlånskapasiteten i bankene med mellom 500 og 600 mrd. kroner.

Finanstilsynet kunngjorde 13. mars 2020 at tilsynet ikke vil prioritere mulige endringer i kravene til bankenes såkalte IRB-modeller. Et nytt rundskriv om slike krav vil derfor ikke foreligge med det første. Endringene kunne ført til økte kapitalkrav for bankene.

Norges Bank har også iverksatt en rekke tiltak for å sikre at bankene har tilstrekkelig tilgang på likviditet. Blant annet er det åpnet for at bankene kan få ubegrenset tilgang på lån mot sikkerhet, med ekstra lang løpetid. I tillegg har Norges Bank midlertidig lempet på kravene til hvilke verdipapirer bankene kan stille som sikkerhet for lån i Norges Bank. Det er også blitt opprettet midlertidige dollar-likviditetsordninger (swap lines) mellom Norges Bank og Federal Reserve. Samlet legger dette til rette for at bankene har tilgang på trygg finansiering, og at rentene holdes nede.

I boliglånsforskriften, som setter rammer for bankenes utlånspraksis når de innvilger lån med pant i bolig, er bankene gitt mulighet til å innvilge en viss andel lån som ikke oppfyller alle kravene i forskriften. Denne fleksibilitetskvoten er 10 pst. av utlånsvolumet hvert kvartal, med unntak av for Oslo, der den er 8 pst. På bak-

grunn av råd fra Finanstilsynet, besluttet Finansdepartementet 23. mars 2020 en midlertidig økning i begge kvotene, til 20 pst. i andre kvartal. Den økte fleksibiliteten styrker bankenes mulighet til å hjelpe sine boliglånskunder gjennom en krevende periode. Det kan blant annet gjelde de som blir permittert eller av andre årsaker vil ha mindre inntekt fremover, eller selvstendige næringsdrivende som har stilt boligen som sikkerhet for lån, og nå har behov for kapital. Departementet vil senere vurdere å forlenge perioden med økt fleksibilitetskvote dersom forholdene tilsier det. Finansdepartementet presiserte også 23. mars 2020 at boliglånsforskriften og forbrukslånsforskriften gir bankene adgang til å innvilge avdrags- og renteutsettelse på eksisterende lån i inntil seks måneder.

Fall i oljeprisen og usikkerhet i finansmarkedene har ført til kraftige svekkelser i kronkursen. Den 19. mars 2020 annonserte Norges Bank at banken på bakgrunn av de ekstraordinære forholdene i markedet for norske kroner løpende vil vurdere behovet for intervensjon i valutamarkedet.

Finansdepartementet uttalte i et brev 25. mars 2020 at banker og forsikringsforetak bør vente med utdeling av utbytte mv. til den store usikkerheten om den økonomiske utviklingen er redusert. Departementet har ikke fulgt opp et forslag fra Finanstilsynet om å fastsette krav om dette nå, men vil vurdere behovet for å fastsette en forskrift om begrensning i norske finansforetaks adgang til å dele ut overskuddsmidler, dersom det skulle bli nødvendig ut fra hensynet til å fremme finansiell stabilitet.

Oversikt over tiltak som så langt er vedtatt eller foreslått

I det følgende oppsummeres de viktigste økonomiske tiltakene som så langt er foreslått eller vedtatt for å håndtere de økonomiske virkningene av virusutbruddet og smitteverntiltakene som er innført både i Norge og andre land. Tiltakene skal bidra til at ellers sunne og levedyktige bedrifter ikke bukker under som følge av virusbekjempelsen. Dessuten skal de bidra til trygghet for de som blir permittert, arbeidsledige eller taper inntektsgrunnlaget som følge av den ekstraordinære situasjonen. I tillegg vil regjeringen sørge for at sektorer som er avgjørende for å sikre kritiske samfunnsoppgaver har nødvendige ressurser. Særlig gjelder det helsesektoren, Nav og kommunene. Regjeringen legger vekt på at tiltakene skal være målrettede, at de kan iverksettes raskt og at de skal være midlertidige.

Tiltak rettet mot næringslivet

Tiltak rettet mot bedrifter og næringsliv har som hovedmål å redusere kostnader og bedre likviditeten i perioden med inntektsbortfall. Målet er at ellers sunne og levedyktige bedrifter ikke skal bukke under som føl-

ge av virusbekjempelsen. Tiltakene anslås å innebære økte utgifter og reduserte inntekter i 2020 på til sammen nær 40 mrd. kroner, hvorav nær 9 mrd. kroner er rettet mot luftfart. Dette er utenom den nye støtteordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt som følge av virusutbruddet, som foreløpig ikke er kostnadsberegnet. I tillegg kommer forskyving av skatteinnbetalinger på 125 mrd. kroner og opprettelse av nye garanti- og låneordninger på minst 100 mrd. kroner.

TILTAK SOM MIDLERTIDIG REDUSERER ARBEIDSGIVERS LØNNSKOSTNADER

Antall dager med lønnsplikt for arbeidsgivere ved permittering er redusert fra 15 til to dager, og arbeidsgiverperioden for omsorgspenger er redusert fra ti til tre dager. Videre er arbeidsgiverperioden for koronarelatert sykefravær redusert fra 16 til tre dager. Samlet anslås dette å redusere arbeidsgiveres kostnader med om lag 14,4 mrd. kroner.

STØTTE TIL BEDRIFTER MED STOR OMSETNINGSSVIKT SOM FØLGE AV VIRUSUTBRUDDET

Regjeringen varsler i denne proposisjonen en ny, omfattende ordning med økonomisk støtte til bedrifter som er sterkt rammet av nedgangen i den økonomiske aktiviteten som følge av virusutbruddet. I den nye ordningen kan bedrifter få en økonomisk kompensasjon i de månedene aktiviteten holdes nede, i første omgang to måneder. Formålet er at bedrifter holder seg flytende og ikke går konkurs, slik at arbeidsplasser trygges og at økonomien raskere henter seg inn igjen. Ordningen er nærmere omtalt i avsnitt 2.11.

MIDLERTIDIGE ENDRINGER I SKATTE- OG AVGIFTSREGLER

I møte med virusutbruddet er det gjennomført omfattende tiltak på skattesiden. Det er gitt betalingsutsettelse av allerede påløpt skatt og avgift tilsvarende 125 mrd. kroner. På kort sikt gir forslagene betydelige forbedringer i likviditeten til norske næringsdrivende. Nær alle som driver virksomhet, vil omfattes av én eller flere av innbetalingsutsettelsene. En gjennomgang av utsettelsene finnes i avsnitt 2.11.

Det er også åpnet for tilbakeføring av underskudd som måtte oppstå i 2020, mot tidligere overskudd. Selskap som går med underskudd, kan tilbakeføre inntil 30 mill. kroner av underskuddet mot beskattet overskudd fra 2018 og 2019. Dette betyr at selskap med overskudd i foregående år og underskudd i år, kan få utbetalt skatteverdien av årets underskudd ved skatteoppgjøret for 2020. Departementet anslo at det vil bli utbetalt 3,5 mrd. kroner i slike underskuddsrefusjoner.

Det er i tillegg gitt noen midlertidige avgiftsnedsettelse. Blant annet har Stortinget vedtatt at den lave merverdiavgiftssatsen skal reduseres fra 12 til 8 pst. fra 1. april til og med 31. oktober. Stortinget understreket

samtidig at det skal vurderes ytterligere lettelse i merverdiavgiften om den reduserte satsen ikke gis tilbakevirkende kraft. I denne proposisjonen foreslår regjeringen at den lave satsen i merverdiavgiften settes ned med enda én prosentenheter, til 7 pst. Endringen foreslås å tre i kraft 1. april 2020 og vare til og med 31. oktober. Merverdiavgift er nærmere omtalt nedenfor i avsnitt 2.11.

Stortinget har også vedtatt å be regjeringen komme tilbake med forslag til reduksjon av arbeidsgiveravgiften med fire prosentenheter i alle soner (anmodningsvedtak nr. 422). I arbeidsgiveravgiftssone V, der satsen er 0 pst., skal det kompenseres med 250 mill. kroner (anmodningsvedtak nr. 423). I denne proposisjonen redegjør regjeringen for arbeidet med oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak. Et forslag til redusert arbeidsgiveravgift vil legges frem i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

I Prop. 58 LS (2019–2020) foreslo regjeringen en hjemmel til å fastsette at forfallsfristen for forskuddsskatt for andre termin for upersonlige skattytere (selskap) utsettes fra 15. april til 1. september 2020. Det ble lagt til grunn at den utsatte betalingsfristen ikke skal gjelde for naturressursskatt eller grunnrenteskatt, men at kraftforetak kan få utsatt betalingsfrist for forskuddsskatt på alminnelig inntekt. Det har imidlertid vist seg teknisk svært krevende å gjennomføre den foreslåtte løsningen for kraftforetakene, og utsettelsesordningen vil derfor likevel ikke omfatte forskuddsskatt på alminnelig inntekt i foretak som er naturressurs- og grunnrenteskattepliktige.

Personlige skattytere, herunder selvstendig næringsdrivende, betaler forskuddsskatt i fire like store terminer 15. mars, 15. mai, 15. september og 15. november i inntektsåret. For å bedre likviditetssituasjonen for personlige skattytere, ble betalingsfristen for den første terminen som forfalt 15. mars 2020, utsatt til 1. mai 2020. For å unngå at forfall for første termin kommer for nær forfall for andre termin, vil departementet fastsette utsatt betalingsfrist for andre termin til 15. juli 2020. Forskuddsskatten for personlige skattytere vil etter dette forfalle til betaling 1. mai, 15. juli, 15. september og 15. november i 2020.

GARANTI- OG LÅNEORDNINGER TIL NÆRINGSLIVET

To statlige låne- og garantiordninger for å bedre likviditeten i bedriftene opprettes 27. mars 2020, se Prop. 58 LS.

I garantiordningen for banklån til små og mellomstore bedrifter garanterer staten for 90 pst. av lånene innenfor en samlet garantiramme på 50 mrd. kroner. Gjennomsnittlig tap anslås til 20 pst. og tilhørende tapsavsetning er på 10 mrd. kroner. Ordningen er godkjent av ESA og trer i kraft fredag 27. mars 2020. Samtidig fastsetter departementet utfyllende regler for ordningen i forskrift.

Den andre ordningen, Statens obligasjonsfond, er også gitt en ramme på inntil 50 mrd. kroner. Ordningen er rettet mot større norske selskap. Folketrygdfondet skal forvalte fondet etter et mandat for forvaltningen som vil tre i kraft 27. mars 2020, slik at investeringene kan starte. Mandatet fastsettes av Finansdepartementet. Det er tatt sikte på at tiltaket skal kunne treffe alle bransjer, og særlig ikke-finansielle selskap. En betydelig andel av fondet kan investeres i selskap med høy kreditt-risiko («high yield»). Fondet kan også ta en høy andel i enkeltlån. Investeringsrammen på 50 mrd. kroner er fastsatt slik at tiltaket skal kunne være et viktig bidrag til økt likviditet og kapitaltilgang i kredittobligasjonsmarkedet. Departementet vil vurdere rammene for ordningen og utformingen av mandatet etter at det har fått virke noe tid.

Mange bedrifter i Norge er større enn de som omfattes av garantiordningen for banklån til små og mellomstore bedrifter, uten at de har tilgang på finansiering i obligasjonsmarkedet. Regjeringen jobber nå med en utvidelse av hvilke bedrifter som kan få lån under ordningen. En utvidelse fastsettes i forskrift, og må godkjennes av ESA før den kan settes i verk. Regjeringen jobber for at dette skal kunne være på plass i løpet av neste uke.

For å avhjelpe situasjonen for prosjekter som vanskelig lar seg finansiere av banker uten risikodeling, foreslås det i denne proposisjonen også å øke bevilgningen til Innovasjon Norge. Innovasjonslån skal stimulere til investeringer i innovativ virksomhet og kan bidra til å sikre oppstart og videreføring av større prosjekter.

TILTAK SÆRLIG RETTET MOT OPPSTARTS- OG VEKSTBEDRIFTER

Regjeringen har iverksatt og foreslår i denne proposisjonen en rekke tiltak som har til hensikt å nå ut til bredden av selskap som rammes av virusutbruddet, herunder selskap i oppstartsfasen. Det er viktig for norsk økonomi at gründere og unge vekstbedrifter, som skal være med på omstillingen av Norge, ikke faller mellom ordningene som opprettes. Tidligere uro i finansmarkedene har blitt etterfulgt av lavere vilje til utlån og investeringer i små og mellomstore bedrifter, og særlig de segmentene av markedet hvor risikoen oppleves som stor. Særskilt støtte til virksomheter med forsknings- og innovasjonsaktivitet vil bidra til at vi opprettholder omstillings- og vekstevne når epidemien er over. Regjeringen foreslår derfor i denne proposisjonen økte tilskudd på 3,1 mrd. kroner under Forskningsrådet og Innovasjon Norge. Samtidig foreslås det 1 mrd. kroner i økt investeringskapital i Investinor. Videre foreslås rammen for Innovasjon Norges innovasjonslåneordning økt med 1,6 mrd. kroner og tilhørende tapsavsetning på 720 mill. kroner. Det vises til nærmere omtale av tiltakene i avsnitt 2.9 i proposisjonen.

TILTAK RETTET MOT LUFTFART

Luftfarten er særlig berørt av virusutbruddet og smitteverntiltak og flyselskapene utgjør en sentral del av kritisk infrastruktur. For å bidra til et forsvarlig flytilbud under og etter virusutbruddet, har regjeringen gitt midlertidige avgiftslettelser for flyselskapene og opprettet en garantifasilitet på 6 mrd. kroner for å legge til rette for likviditet til flyselskap. I tillegg har Stortinget vedtatt kjøp av innenlandske flyruter for å opprettholde et grunnleggende tilbud.

Tiltak for å motvirke inntektsbortfall for personer

For å kompensere helt eller delvis for inntektsbortfall som skyldes virusutbruddet og smittebegrensende tiltak er det iverksatt tiltak rettet mot husholdningene til en verdi på til sammen over 20 mrd. kroner. I tillegg kommer en midlertidig låneordning på 3 mrd. kroner gjennom Lånekassen for studenter som opplever inntektsbortfall som følge av virusutbruddet.

INNTEKTSSIKRING VED TAP AV ARBEID

Virusutbruddet og tiltakene som er innført for å hindre smitte, har hatt store utslag i arbeidsmarkedet, og flere tiltak er iverksatt for å sikre inntekt for dem som rammes. Ventedager for rett til dagpenger er opphevet, og permitterte sikres 100 pst. lønn inntil 6 G fra dag tre til og med dag 20. Samtidig er dagpengene justert opp slik at de utgjør 80 pst. av dagpengegrunnlaget opp til 3 G og 62,4 pst. av den delen av dagpengegrunnlaget som er mellom 3 G og 6 G. Det er også gjort endringer i permitterings- og dagpengeregelverket slik at ordningen favner om flere, herunder senket krav til redusert arbeidstid og nedre inntektsgrense for rett til dagpenger. Endringene gjelder også ordinære dagpengemottakere. For å sikre at ingen mister inntektssikring i en svært vanskelig periode i arbeidsmarkedet, og for å hindre oppsigelser, foreslår regjeringen at perioden permitterte og ledige kan motta dagpenger forlenges frem til og med 30. juni.

For å sikre inntekt til selvstendig næringsdrivende og frilansere som ikke fanges opp av dagpengeordningen, skal det opprettes en ordning med midlertidig inntektssikring tilsvarende 80 pst. av gjennomsnittet av de siste tre års inntekter (inntil 6 G) fra og med dag 17 etter inntektsbortfallet. Samtidig får selvstendig næringsdrivende og frilansere rett til sykepenger fra dag fire av fraværet, med kompensasjonsgrader som før på 80 pst. for selvstendig næringsdrivende og 100 pst. for frilansere.

I denne proposisjonen foreslås det også, som del av oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak, å etablere en midlertidig stønadsordning basert på sosialhjelpsatser for personer utenfor EU/EØS-området som oppholder seg på Svalbard. Tredjelandsborgere som oppholder seg på Svalbard, omfattes i utgangspunktet ikke av dagpengeordningene eller økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester.

OMSORGSPENGER

Som følge av at barnehager og skoler er stengt vil mange være forhindret fra å jobbe på grunn av barnepass. I tråd med anmodningsvedtak fra Stortinget foreslås det i denne proposisjonen at antall dager med omsorgspenger doubles ut året både for foreldre som har ordinær kvote på ti dager og foreldre som har utvidet kvote. Samtidig blir det mulig å overføre omsorgsdager mellom foreldre. Dette vil blant annet legge til rette for at foreldre som arbeider i samfunnskritiske funksjoner skal kunne fortsette sitt arbeid.

Selvstendig næringsdrivende og frilansere gis rett til tilsvarende antall dager med omsorgspenger som arbeidstakere, fratrukket en venteperiode på tre dager, med 100 pst. kompensasjon av beregningsgrunnlaget fra fjerde dag.

INNTEKTSSIKRING FOR STUDENTER OG LÆRLINGER

Regjeringen arbeider med å opprette en midlertidig inntektssikringsordning for lærlinger som blir permittert eller mister lærlingplassen i forbindelse med virusutbruddet. I denne proposisjonen foreslås også en midlertidig ordning gjennom Lånekassen for studenter som opplever inntektsbortfall som følge av korona-pandemien og de smittebekjempende tiltakene.

ANDRE INNTEKTSSIKRINGSORDNINGER

Aktivitetskrav for sosiale ytelser stilles i bero inntil videre, blant annet fordi det kan være vanskelig å gjennomføre aktiviteter i den nåværende situasjonen. Mottakere av tidsavgrensede ytelser, som arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden slik at manglende avklaring nå ikke fører til at stønadperioden avkortes for mottakerne.

Tiltak rettet mot sektorer med kritiske samfunnsoppgaver

For å håndtere den akutte situasjonen har det vært nødvendig med økonomiske tiltak for sektorer som iverretar kritiske samfunnsoppgaver.

Særlig har det vært viktig å styrke helsesektoren. Regjeringen har blant annet utløst fullmaktsbestemmelse i helseberedskapsloven, som innebærer at relevante helsemyndigheter får fullmakt til å dekke nødvendige kostnader til blant annet legemidler, medisinsk utstyr og beredskap. For å legge til rette for at pensjonert helsepersonell kan mobiliseres, er pensjonsreglene endret, slik at arbeid i forbindelse med virusutbruddet ikke fører til avkorting av pensjonen. Selv om det er klart at virusutbruddet innebærer økte utgifter for de regionale helseforetakene, er det samlede merbehovet på nåværende tidspunkt svært usikkert. Regjeringen ga i Prop. 52 S (2019–2020) uttrykk for at den vil sikre at helse- og omsorgssektoren gis mulighet til å iverksette de tiltak som er nødvendige gitt situasjonen. De regionale helse-

foretakene har bevilgninger på over 160 mrd. kroner i 2020 og har ikke et akutt likviditetsbehov. Regjeringen vil komme tilbake med vurdering av og forslag til økte bevilgninger til de regionale helseforetakene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Det vises til nærmere omtale av endringer under Helse- og omsorgsdepartementet i avsnitt 2 i proposisjonen.

Sykefravær og karantene kan innebære at det også blir nødvendig å styrke bemanningen i politiet. Politidirektoratet har derfor fått i oppdrag å ansette inntil 400 politituttannede.

For å sørge for at Nav har nødvendig kapasitet til å utføre sine oppgaver, har etaten blant annet fått fullmakt til å overskride driftsbevilgningen for å dekke lønnskostnader til nyansettelser og nødvendig overtid. Videre er driftsbevilgningen økt med 200 mill. kroner for nødvendig systemutvikling knyttet til regelverksendringene Stortinget har vedtatt.

Regjeringen er opptatt av at kommunene skal ha en god og forutsigbar økonomi. Dette er avgjørende for et godt tjenestetilbud til innbyggerne i dagens situasjon. De økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, vil bli betydelige. På nåværende tidspunkt lar det seg ikke gjøre å tallfeste konsekvensene. Regjeringen har allerede foreslått økt bevilgning av skjønnsmidler til kommuner som har hatt større merutgifter i forbindelse med virusutbruddet. Det er ikke et akutt likviditetsbehov i kommunesektoren nå. Regjeringen vil i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 komme tilbake til Stortinget med en samlet vurdering av de økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, og regjeringen vil da komme tilbake til Stortinget med forslag til ytterligere tiltak for kommunene. Det vises til nærmere omtale under Kommunal- og moderniseringsdepartementet i avsnitt 2 i proposisjonen.

Øvrige kompensasjonsordninger

Ettersom virusutbruddet og smittevernstiltakene merkes i alle sektorer er det foreslått flere ordninger som skal kompensere for inntektsbortfall.

I denne proposisjonen foreslår regjeringen blant annet en kompensasjonsordning på 900 mill. kroner for arrangører innen kultur, frivillighet og idrett, i tråd med anmodningsvedtak fra Stortinget.

Regjeringen legger også opp til at staten kompenserer for bortfall av inntekter fra foreldrebetaling både for kommunale og private barnehager, og for SFO ved offentlige og offentlig finansierte skoler. Foreldre skal ikke betale for barnehage eller SFO i den tiden det er stengt.

Virkninger på den oljekorrigerede budsjettbalansen

Tabell 1.1 i proposisjonen oppsummerer de omfattende økonomiske tiltakene som så langt er satt inn for å møte virusutbruddet, inkludert forslagene regjeringen

nå legger frem. Tabellen omfatter ikke den nye støtteordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt som følge av virusutbruddet, siden den foreløpig ikke er kostnadsberegnet.

På den korte tiden som har vært til disposisjon, har det ikke vært mulig med en full gjennomgang av hvordan endringene i de økonomiske utsiktene påvirker budsjettet. Det er betydelig usikkerhet rundt mange av de angitte kostnadsanslagene. Anslagene påvirkes i stor grad av det videre forløpet for økonomien, og særlig av hvor mange som blir permitterte og arbeidsledige. Det videre forløpet avhenger av omfanget av virusutbruddet og hvor lenge de strenge smitteverntiltakene anses nødvendige.

For å kunne lage kostnadsanslag har departementet måttet gjøre en forutsetning om hvor lenge dagens situasjon med omfattende nedstenging av virksomheter vil fortsette. Dette er en rent teknisk forutsetning, og ikke en helsefaglig vurdering av hva som er nødvendig for å begrense virusutbredelsen. Rent teknisk er kostnadsanslagene basert på at den akutte situasjonen opprettholdes i to måneder, for deretter gradvis å vende tilbake til det normale. Kortere eller lengre varighet vil slå kraftig ut i kostnadsanslagene. Departementet vil komme tilbake med oppdaterte anslag og forslag til vedtak etter hvert som situasjonen utvikler seg. Etter hvert som anmodningsvedtakene fra Stortinget blir fulgt opp med konkrete budsjettforslag, vil også anslagene kunne bli endret.

Anslåtte endringer i oljekorrigert budsjettunderskudd for 2020 som følge av økonomiske tiltak og endrede utsikter for økonomien. Mrd. kroner.

	2020
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter ¹⁾	30,7
Motvirke inntektsbortfall for personer	20,8
Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver ²⁾	1,1
Øvrige kompensasjonsordninger	5,5
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning	8,7
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene	10,0
SUM Økonomiske tiltak	76,8
Automatiske stabilisatorer (viktige anslagsendringer utenom effekten av politikktiltak)	59,0
Reduserte skatteinntekter ³⁾	37,0
Økte utgifter til dagpenger	18,0
Økte utgifter til sykepenger og arbeidsavklaringspenger	4,0
SUM Svekkelse av budsjettbalansen	135,8

1) Den nye støtteordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt for å dekke uunngåelige faste kostnader er foreløpig ikke kostnadsberegnet.

2) Det er pådratt betydelige merkostnader på disse områdene som følge av virusutbruddet. Det er vedtatt overskridelsesfullmakter på helseområdet og Nav. For kommunene og helseforetakene vil regjeringen komme tilbake til tilleggsbevilgninger ifb. revidert nasjonalbudsjett, slik at aktiviteten kan opprettholdes.

3) Inkluderer økt skatt som følge av utvidelsene i dagpengeordningen og nye inntektssikringsordninger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Kilde: Finansdepartementet.

De økonomiske tiltakene så langt summerer seg til i over 75 mrd. kroner, inkludert en tapsavsetning på 10 mrd. kroner til den nye garantiordningen for lån til små og mellomstore bedrifter og 6 mrd. kroner i tapsavsetning til garantiordningen for luftfarten. I tillegg svekkes budsjettet med nærmere 60 mrd. kroner på grunn av reduserte skatteinntekter som følge av lavere aktivitet i økonomien og høyere utgifter som følge av en kraftig økning i forventet antall registrerte ledige og sykepengemottakere. Økningen i registrert ledighet er først og fremst knyttet til flere permitterte. Samlet sett svekkes den oljekorrigerte budsjettbalansen med over 135 mrd. kroner. Dette er utenom den nye støtteordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt for å dekke uunngåelige faste kostnader og enkelte av Stortingets anmodningsvedtak, som foreløpig ikke er kostnadsberegnet.

Forskyving av skatteinnbetalinger anslås å bedre likviditeten til bedriftene de nærmeste ukene og månedene med i alt om lag 125 mrd. kroner. Samlet sett innebærer alle de økonomiske tiltakene som nå er iverksatt (endringene i offentlige budsjetter og regelverk, samt utsettelse av skatteinnbetalinger), at likviditeten i bedrifter og husholdninger bedres med 260 mrd. kroner forholdsvis raskt. I tillegg utgjør garantiordningen for lån til små og mellomstore bedrifter og låneordningen gjennom Statens obligasjonsfond til sammen minst 100 mrd. kroner.

Det vises til nærmere omtale av den økonomiske situasjonen og økonomiske tiltak i andre land.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, tar omtalen til orientering.

Komiteen viser til brev om enkelte nye kostnadsanslag etter Prop. 67 S (2019–2020) fra finansminister Jan Tore Sanner av 30. mars 2020. Brevet er lagt ved denne innstillingen som vedlegg 1. I brevet opplyses det at noen tiltak ikke var kostnadsberegnet tidsnok til å bli inkludert i budsjettoppstillingen i Prop. 67 S (2019–2020). Av større utgifter gjelder dette blant annet kostnadene ved den nye kompensasjonsordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt på grunn av virusutbruddet. Kostnaden anslås nå til å være 20 mrd. kroner per måned, og at dette vil utgjøre oppimot 50 mrd. kroner frem til utløpet av mai.

Komiteen viser til at det opplyses om at regjeringen vil vurdere kompensasjon for skattesvikt og ekstrautgifter for kommunesektoren i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Det opplyses også om at helsesektoren og Nav har fått overskridelsesfullmakter for ekstrautgifter, og at regjeringen vil komme tilbake til den budsjettmessige konsekvensen av disse tiltakene i revidert nasjonalbudsjett, men at disse foreløpig anslås til 10 mrd. kroner. Komiteen viser videre til at det opplyses om at de økonomiske tiltakene fremlagt så langt kan anslås å svekke budsjettet med nærmere 137 mrd. kroner, noe som er 60 mrd. kroner høyere enn ved fremleggelse av Prop. 67 S (2019–2020) 27. mars 2020. I tillegg kommer virkningen av økonomiske automatiske stabilisatorer som ytterligere svekker budsjettet med 60 mrd. kroner. Dette gir samlet sett en svekkelse av den oljekorrigerte budsjettbalansen på 196 mrd. kroner, og uttaket fra SPU anslås til 3,9 pst.

Situasjonsbeskrivelse

Komiteen viser til den alvorlige situasjonen Norge er inne i som følge av den globale koronapandemien, både når det gjelder trusselen mot befolkningens liv og helse og konsekvensene for norsk økonomi.

Komiteen viser videre til at aktiviteten i Fastlands-Norge, offentlig forvaltning unntatt, anslås å kunne falle med 15–20 pst. den nærmeste tiden mens virusutbruddet er akutt, og at Fastlands-BNP som følge både av virusutbruddet, smitteverntiltakene, en lavere oljepris og utviklingen i verdensøkonomien kan falle med 2 pst. fra 2019 til 2020. Det er en nedjustering på ett prosentpoeng sammenlignet med anslaget som ble publisert i Prop. 57 S (2019–2020). Ultimo mars er det registrert 335 000 helt ledige personer, noe som tilsvarer 12 pst. av arbeidsstyrken.

Komiteen viser til at vi nå befinner oss i fase to av tiltakene mot virusutbruddet, som omfatter ytterligere konkrete tiltak for å bidra til å skape trygghet for husholdninger, bransjer og bedrifter som er spesielt hardt rammet av virusutbruddet.

Komiteen viser til at de økonomiske tiltakene for å motvirke inntektsbortfallet og bedre likviditeten i norske husholdninger og bedrifter med tiltakene i Prop.

67 S (2019–2020) beløper seg til om lag 315 mrd. kroner, og at kompensasjonsordningen for bedriftene da ikke er medregnet.

Tiltak særlig rettet mot oppstarts- og vekstbedrifter

Komiteen viser til Prop. 58 LS (2019–2020), jf. Innst. 201 L (2019–2020), hvor en samlet komité understreket behovet for målrettede tiltak rettet mot oppstarts- og vekstbedrifter.

Komiteen er kjent med viktigheten av å lette likviditetsutfordringene for gründerbedrifter, vekstselskaper og innovasjonsmiljøer og sikre at gode forsknings- og innovasjonsprosjekter gjennomføres til tross for krevende økonomisk tider. Komiteen støtter derfor økte bevilgninger til blant annet Innovasjon Norge, Forskningsrådet og Investinor.

Komiteen vil fremheve betydningen av at gode forretningsideer fortsatt utvikles og realiseres. Komiteen er samtidig kjent med Kapitalutvalgets påpeking av behovet for å mobilisere mer privat kapital, og at det som følge av virusutbruddet har blitt mer krevende å oppnå. Komiteen støtter derfor forslaget om å øke taket for hva den enkelte bedrift kan motta av etableringstilskudd fra Innovasjon Norge, gjennom ordningene for markedsavklaring og kommersialisering.

Komiteen er kjent med at mange gründerbedrifter har utfordringer med å skaffe nok egenkapital til å oppfylle vilkårene i en del av Innovasjon Norges programmer, og slutter seg til en økt offentlig støtteandel. Komiteen understreker samtidig viktigheten av at man nå øker rammen for innovasjonslån, slik at Innovasjon Norge kan ta noe høyere risiko og bidra til ny aktivitet og giv i flere oppstarts- og vekstselskaper. Komiteen registrer samtidig at økningen til rentestøtteordningen er viktig for å avhjelpe en del gründerbedrifters utfordringer med å betale eksisterende innovasjonslån.

Komiteen understreker at virusutbruddet ikke må få forsinke nødvendig omstilling og innovasjon. Komiteen registrerer i denne sammenheng viktigheten av forenklede søknadsprosesser og kortere saksbehandlingstid i det offentlige virkemiddelapparatet, blant annet i Innovasjon Norge og for Skattefunn-søknadene i Forskningsrådet. Komiteen viser til at man så langt som mulig bør forsere allerede planlagte og godkjente innovasjonsprosjekter.

Komiteen vil fremheve den viktige rollen private innovasjons- og gründermiljøer har for å stimulere til nyskaping, akselerering av oppstartsselskaper og for å koble gründerne med investormiljøer. Komiteen er videre kjent med at dette økosystemet er avhengig av leieinntekter fra deltakende virksomheter, hvorav mange nå er i en krevende økonomisk situasjon. Komiteen støtter derfor en snarest mulig innføring av en egen tilskuddsordning rettet mot de private innovasjons- og gründermiljøene. Komiteen vil i denne sammenheng

understreke at ordningen bør bidra til at gründerbedrifter som nå opplever omsetningssvikt som følge av virusutbruddet, ikke av denne grunn skal måtte si opp medlemskapet i disse kontorfellesskapene.

Komiteen er oppmerksom på at mange gründerbedrifter har små marginer og begrenset mulighet for lån med sikkerhet i virksomhetens verdier, og at de derfor er særlig sårbare. Komiteen merker seg videre at det ofte tar tid å opparbeide en robust og regnskapsmessig lønnsom virksomhet, og at mange gründere nå er i denne oppbyggingsfasen. Komiteen vil videre minne om at mange gründerbedrifter også driver innenfor mer tradisjonelle næringer og kjente konsepter og ikke nødvendigvis blir fanget opp av ordningene til Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Komiteen understreker at de like fullt står for en viktig tjeneste- og vareproduksjon og må ivaretas på egnet vis. Komiteen legger til grunn at regjeringen i fortsettelsen vurderer behovet for ytterligere tiltak rettet mot oppstarts- og vekstbedrifter.

Riksveiferjer

Komiteen viser til anmodningsvedtak nr. 424 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som kan sikre reduserte takster på riksveiferjer for en avgrenset periode.»

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å redusere takstene på riksveiferjer med 20 pst. i perioden 1. april–30. juni 2020 samt å kompensere tapet av billettinntekter med 50 mill. kroner. Komiteen understreker viktigheten av gode rammevilkår for samfunnskritisk infrastruktur i denne kritiske fasen.

Kultur

Komiteen viser til anmodningsvedtak nr. 407 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen komme så raskt som mulig tilbake til Stortinget med en kompensasjonsordning for kultursektoren og en ordning for idrett og frivillighet. Ordningene skal innrettes som søknadsbaserte ordninger om kompensasjon for en andel av netto tapte inntekter i forbindelse med at et kultur- eller idrettsarrangement avlyses eller et kulturarrangement utsettes, som følge av myndighetspålagt stengning av et arrangement som var planlagt før myndighetspålegg. Søkere vil måtte dokumentere tapene, samt dokumentere at tapene ikke dekkes på annen måte. Offentlige virksomheter eller selskap hvis hoveddel av inntektene består av offentlig driftstilskudd og arrangementer med færre enn 50 deltakere bør ikke omfattes av ordningen. Regjeringen bes utarbeide en forskrift med nærmere retningslinjer for ordningene og hvordan midlene skal fordeles.»

Komiteen viser videre til at regjeringen i proposisjonen foreslår 300 mill. kroner til en kompensasjons-

ordning for kultursektoren og 600 mill. kroner til en kompensasjonsordning for idrett og frivillighet, herunder kulturfrivillighet. Komiteen legger til grunn at regjeringen i fortsettelsen vurderer behovet for ytterligere tiltak mot kulturlivet.

Frivillige organisasjoner

Komiteen merker seg at virusutbruddet har stor innvirkning på frivilligheten. Komiteen viser til at regjeringen har forsikret frivillige organisasjoner om at statlig tilskudd de allerede har mottatt, eller vedtatt skal beholdes. Komiteen viser videre til at regjeringen i proposisjonen peker på at det i forbindelse med revdert nasjonalbudsjett 2020 vil bli gjort en vurdering av de samlede økonomiske konsekvensene virusutbruddet har for frivilligheten. Komiteen legger til grunn at regjeringen vil komme med flere tiltak for å gjøre det mulig for frivillige organisasjoner å gjenoppta sin aktivitet når situasjonen tilsier det.

Kommuner og fylkeskommuner

Komiteen viser til anmodningsvedtak nr. 414 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen om å kompensere kommunene og fylkeskommunene for urimelige virkninger av skattesvikt, inntektsbortfall og merutgifter i forbindelse med håndteringen av smittesituasjonen og endret økonomisk utvikling siden vedtatt statsbudsjett.»

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å øke egenkapitalen i Kommunalbanken med 750 mill. kroner.

Svalbard

Komiteen viser til Stortingets vedtak 19. mars 2020 der regjeringen bes utarbeide en tidsavgrenset kripakke for Svalbard på grunn av konsekvensene koronaviruset har hatt og vil få for bosetningen på Svalbard. Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å bevilge 7 mill. kroner til sosialhjelp for innbyggere på Svalbard som ikke omfattes av dagpengeordningene eller økonomisk stønad. Komiteen understreker viktigheten av forutsigbarhet i velferdsordninger for innbyggerne på Svalbard.

Merkurprogrammet

Komiteen viser til at mange Merkur-butikker er avhengige av omsetning fra hytteiere og andre tilreisende for å kunne opprettholde sin drift. Komiteen viser videre til at regjeringen i proposisjonen foreslår 30 mill. kroner til et ekstra tilskudd for å dekke tap. Komiteen understreker viktigheten av forutsigbarhet for dem som benytter seg av dagligvarebutikker som er utsatt for svikt i omsetning fra hytteiere og andre tilreisende for å kunne opprettholde sin drift.

Tiltak for å motvirke inntektsbortfall for selvstendig næringsdrivende

Komiteen viser til at Stortinget den 16. mars 2020 vedtok en ordning som sikrer selvstendig næringsdrivende og frilansere som ikke fanges opp av dagpengeordningen, kompensasjon for tapt inntekt tilsvarende 80 pst. av gjennomsnittet av de tre siste års inntekter (inntil 6 G) fra og med dag 17 etter inntektsbortfall. Komiteen er kjent med at Nav nå jobber med å utarbeide en teknisk løsning for dette, og vil understreke viktigheten av at en inntektssikring for selvstendig næringsdrivende blir innført så snart som mulig.

Inntektssikringsordninger

Komiteen viser til at regjeringen gjennom forskrift har muligheten til å utvide fritaksperioden for lønnsplikt under permittering og forlenge perioden med rett til dagpenger, jf. permitteringslønnsloven § 3 (5) og folketrykkløven § 4-7 (3). Regjeringen har allerede utvidet perioden med rett til dagpenger for personer som nærmer seg maksimumsgrensen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at arbeidsledige og permitterte i denne gruppen har fått utvidet perioden med rett til dagpenger ut juni 2020. Det foreligger derfor ikke noe umiddelbart behov for å gjennomføre disse tiltakene nå, særlig siden utsiktene for økonomien er usikre.

Komiteen legger til grunn at regjeringen vil justere fritaksperioden for arbeidsgivers lønnsplikt ved permittering og perioden for rett til dagpenger dersom situasjonen gjør det nødvendig.

Helse

Komiteen viser til anmodningsvedtak nr. 416 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen sikre at sykehusene har tilstrekkelige midler når de nå planlegger å møte korona-pandemien og styrker intensivkapasiteten. Sykehusene og andre virksomheter innenfor helse må få dekket uforutsette og nødvendige utgifter knyttet til legemidler og medisinsk utstyr i perioden krisen varer.»

Komiteen peker på at regjeringen i Prop. 52 S (2019–2020) ga uttrykk for at den vil sikre at helse- og omsorgssektoren gis mulighet til å iverksette de tiltak som er nødvendige gitt situasjonen. Komiteen understreker viktigheten av at helsetjenestene har tilstrekkelige ressurser.

Stimulerende tiltak for økonomien fremover – i neste fase

Komiteen vil understreke at regjeringen har delt inn arbeidet med krisen i tre faser. Komiteen påpeker videre at det nå jobbes med tiltak for bedrifter, bransjer

og husholdninger som er særlig rammet av virusutbruddet, og at det i fase tre vil komme forslag om bredere tiltak for å opprettholde økonomisk aktivitet. Komiteen viser til at flere industri- og næringsaktører står overfor store utfordringer knyttet til lavere etterspørsel og permitteringer. Komiteen vil understreke viktigheten av at økonomiske tiltak i fase 2 ikke skal bidra til å svekke de smitteverntiltakene som iverksettes. Komiteen ser imidlertid at det i fase 3 vil være viktig å komme med bredere økonomiske tiltak som kan stimulere til fornyet økonomisk aktivitet og jobbskaping innenfor etablerte og nye næringer som kan bidra til å gjennomføre det grønne skiftet i norsk økonomi.

Komiteen viser til at regjeringen og Stortinget har fått på plass omfattende og nødvendige økonomiske strakstiltak i møte med koronapandemien, og mener følgende ytterligere tiltak nå må prioriteres:

1.1 Kompenserende ordning

Komiteen støtter etablering av en midlertidig kompensasjonsordning for dekning av en andel av faste kostnader for virksomheter som er hardt rammet av koronapandemien, og imøteser mer detaljerte avklaringer fra regjeringen. Partiene mener ordningen skal gjelde fra og med mars måned og i første omgang ut mai måned.

Komiteen understreker betydningen av at regjeringen kommer til enighet med partene i arbeidslivet om rammene for ordningen. Det er viktig med bred støtte til en slik ordning, og innretningen og eventuelle avgrensinger av hvem som omfattes av ordningen, må være klart begrunnet. Komiteen har ikke tatt stilling til unntakene som beskrives i proposisjonen, og imøteser en nærmere vurdering av disse fra regjeringens side. Kompensasjonsordningen må utformes i nært samarbeid med partene, slik at både næringsliv og arbeidstakere får større sikkerhet rundt sin hverdag. Ordningen må utformes på en måte som sikrer arbeidsplassene og ikke legger til rette for misbruk av ordningens mål.

1.2 Skatt/avgift

Komiteen viser til at skatte- og avgiftssystemet må legges til rette for å opprettholde et allsidig og variert næringsliv i hele landet. Komiteen viser til at det er tatt en rekke grep for å bedre likviditetssituasjonen i næringslivet gjennom utsettelse av innbetaling av blant annet arbeidsgiveravgift, merverdiavgift og forskuddsskatt for selvstendig næringsdrivende. Dette har tilført næringslivet mange titalls mrd. kroner i likviditet. Komiteen viser også til at Stortinget har vedtatt midlertidig å senke arbeidsgiveravgiften og den lave merverdiavgiftssatsen. Det er også gjennomført målrettede midlertidige avgiftslettelser for eksempel for flybransjen. Komiteen ber regjeringen vurdere ytterligere

justeringer i skatte- og avgiftssystemet dersom det er nødvendig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at det på det nåværende tidspunkt er lite økonomisk aktivitet som følge av virusutbruddet og de tilknyttede statlige smitteverntiltakene. På et senere tidspunkt, det regjeringen omtaler som fase 3, vil det være viktig å igangsette tiltak for å bidra til å stimulere aktiviteten i den norske økonomien. I den fasen vil det også være viktig å se på tiltak knyttet til skatter og avgifter.

Komiteen fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre en midlertidig ordning med startavskrivning for saldogruppe d (bl.a. for industri) fra 20 til 30 pst., og ber regjeringen komme tilbake med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en egen midlertidig skattemessig saldogruppe for skip (utenfor tonnasje-skatteordningen) i nærskipfart, med en avskrivningssats på 20 pst., og ber regjeringen komme tilbake med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

Merverdiavgift

Komiteens flertall, alle unntatt komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne, viser til anmodningsvedtak nr. 397 (2019–2020) av 16. mars 2020, der Stortinget ba om at den lave momssatsen reduseres til 8 pst. fra 1. januar. Det vises videre til Innst. 200 S (2019–2020), der Stortinget understreket at avgiftsendringen kunne skje fra 1. april, men om nødvendig med lavere sats. Flertallet merker seg at regjeringen i proposisjonen skriver at tilbakevirkende kraft på reduksjonen av merverdiavgift er i strid med EU-kommisjonens retningslinjer av 19. mars 2020 om midlertidige statsstøttetiltak. Flertallet vil videre vise til regjeringens forslag om midlertidig å sette den lave satsen til syv prosent frem til 31. oktober 2020. Flertallet ønsker en ytterligere lettelse for de bransjene som er omfattet av lav momssats, og foreslår på denne bakgrunn at denne momssatsen midlertidig settes til 6 pst. frem til 31. oktober 2020.

CO₂-avgift

Komiteens flertall, alle unntatt komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne, viser videre til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2020 ba regjeringen vurdere hvorvidt det finnes muligheter innenfor regelverket til å frita kvotepliktige virksomheter for CO₂-avgift på naturgass, og ber regjeringen komme tilbake med en oppfølging av dette

senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake senest innen utgangen av april 2020 med forslag om å gjeninnføre det tidligere fritaket for CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor for elektrolyse og metallurgiske prosesser for industrien, og inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping over en fireårsperiode.»

Særavgifter

Komiteen peker på at det er en rekke selskaper og bransjer som har hatt et betydelig inntektsbortfall. For eksempel er leverandører til mat- og utelivsbransjen hardt rammet av smitteverntiltakene som er iverksatt. Komiteen ser at bryggeriene og utelivsbedriftene har permittert store deler av arbeidsstokken. Komiteen understreker at skatte- og avgiftssystemet må brukes målrettet for å opprettholde et allsidig og variert næringsliv i hele landet, og komiteen ønsker at det vurderes ytterligere tiltak for å avhjelpe den krevende situasjonen norske arbeidsgivere står i grunnet utbruddet av koronaviruset.

Komiteen vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utsette innbetaling av særavgifter for bryggerinæringen til juni 2020.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for utsettelse av innbetalinger for andre særavgifter.»

Komiteens flertall, alle unntatt komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen til juni 2020.»

Opsjonsbeskatning

Komiteen er kjent med at mange oppstarts- og vekstselskaper på grunn av virusutbruddet har utfordringer med å beholde kompetent arbeidskraft. Komiteen registrerer videre at det for mange av disse selskapene kan være aktuelt å kombinere ordinær lønn med aksjeopsjoner, for å sikre aktivitet og unngå permitteringer. Komiteen viser til at en mulig løsning er å utvide opsjonskatteordningen, slik at den kan benyttes av flere virksomheter og ansatte. Komiteen understreker at en slik forbedring også vil være viktig for det langsiktige arbeidet med å skape flere vekstbedrifter og styrke norsk konkurransekraft. Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om en ny modell for opsjonsbeskatning for oppstartsselskaper, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

1.3 Sosiale tiltak

Komiteen viser til at Stortinget og regjeringen gjennom de foregående krisepakken har tatt viktige grep for å styrke inntektssikringsordningene i en situasjon der svært mange blir permittert eller mister jobbene sine. Komiteen forutsetter at regjeringen gjør løpende vurderinger av behovet for å utvide permitteringsperioden, herunder for fiskeindustrien.

Komiteen understreker at den økonomiske situasjonen endrer seg raskt, og at det vil være et kontinuerlig behov for å vurdere nye tiltak. Komiteen er imidlertid klar over at Nav er i en presset situasjon som følge av et svært høyt søknadsvolum og regelendringer som følge av tiltakene vedtatt av Stortinget.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med en vurdering av ytterligere forbedringer i inntektssikringsordningene senest i revidert nasjonalbudsjett 2020.»

Komiteen understreker videre Husbankens rolle som långiver for mange som har utfordringer med å få lån i vanlige banker. Husbanken har også en viktig rolle når det gjelder bostøtteordningen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke Husbankens låneramme midlertidig med 5 mrd. kroner og sikre flere tilgang til blant annet startlån, samt vurdere ytterligere utvidelse ved behov og ber regjeringen komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en midlertidig økning av inntektsgrensen i bostøtteordningen til 31. oktober 2020, innenfor et samlet proveny på 500 mill. kroner.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at forskyvning av inntekt, og dermed midlertidig inntektsøkning, som følge av de midlertidige korona-tiltakene ikke går til fradrag i bostøtten, og fremme eventuelle forslag som er nødvendig for å sikre dette. Bostøtte som er utbetalt i påvente av senere ytelse, må også avregnes mot senere utbetalinger.»

Komiteen understreker også behovet for at regjeringen vurderer om det er nødvendig å påse at svake

grupper følges opp på en tilfredsstillende måte så lenge den nåværende situasjonen vedvarer. Det vil for eksempel være nødvendig å sikre barn på avlastning fortsatt kontakt med foreldre. Komiteen ber også regjeringen om å sikre at tilbudet til barn i barnevernets omsorg er forsvarlig.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, vil understreke at mange studenter settes i en svært vanskelig situasjon i månedene som kommer. Mange studenter har basert seg på inntekt ved siden av studiene og er avhengig av den for å kunne betale husleie og samtidig ha nok penger til å brødfø seg.

Flertallet støtter regjeringens forslag om å gi studenter ekstra støtte i perioden fremover, men viser til at det er urimelig dersom alt skal gis som lån.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag, som utfyller regjeringens fremlegg:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en ordning som innebærer 1 mrd. kroner til konvertering av ekstralån til stipend for studenter som kan dokumentere inntektsbortfall.»

1.4 Kompetanse

Komiteen viser til at Norge fra slutten av mars 2020 hadde den høyeste arbeidsledigheten siden den store depresjonen på 1930-tallet. Erfaringer fra tidligere kriser er at ledigheten går raskt opp, men sakte ned. For å sikre at alle som i dag har falt utenfor arbeidslivet, får muligheter til å komme tilbake i jobb, mener komiteen det må gis et tilstrekkelig tilbud om kompetanseutvikling. Tilbudet bør i størst mulig grad innrettes for å sikre deltakelse fra personer i et arbeidsforhold som er forhindret fra å utføre arbeidet på grunn av pandemien.

Komiteen mener kompetansetilbudet bør utformes i samarbeid med partene i arbeidslivet. Tilbudet bør ta sikte på å gjøre det mer lønnsomt å utvikle ytterligere kompetanse i arbeidsstokken enn å ty til permittering og oppsigelse. Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, vurdere en midlertidig endring av dagpengeregulverket. Endringene skal gi adgang til å ta utdanning og opplæring under permittering og ved arbeidsledighet i større grad enn i dag. Endringene forutsetter at fleksibiliteten i arbeidsmarkedet opprettholdes. Mottakere av dagpenger ved oppsigelse har plikt til å prioritere pliktene etter reglene i folketrygdloven § 4-5, for fortsatt rett til dagpenger.»

Komiteen understreker også den rollen fagskoler, høyskoler og universiteter kan spille i kompetanseheving.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med høyere utdanningssektoren, inkludert høyere yrkesfaglig utdanning, for å kartlegge hvor raskt sektoren kan ha ledig kapasitet for nye studenter, og kortere moduler i den perioden arbeidstakere er permittert.»

«Stortinget ber regjeringen se på muligheten av raskt å gjøre nødvendige lovendringer slik at fagskolene kan tilby kurs av kortere varighet.»

Komiteen understreker viktigheten av at lærlinger ivaretas i et vanskelig arbeidsmarked. Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer flyt i opplæringsløpet for lærlinger og at nye lærekontrakter blir tegnet, senest innen revidert nasjonalbudsjett for 2020.»

Komiteen viser til at bevilgningene over kap. 572 post 60 Rammetilskudd til fylkeskommunene økes med 250 mill. kroner. Midlene er ekstraordinære og knyttet til situasjonen på arbeidsmarkedet. Midlene er begrunnet med å støtte bedriftsintern opplæring, mulighet til å øke kapasiteten innen videregående opplæring og fagskoler for de som nå er permittert, samt å styrke de regionale karriereveiledningssentrene.

Komiteen mener det er behov for å se på ytterligere kompetansetiltak. Det bør vurderes opprettet en ny, midlertidig søknadsbasert ordning hvor offentlige og private tilbydere av videregående opplæring, fagskoler, høyere utdanning og studieforbund kan gis støtte til raskt å utvikle og gjennomføre tilpassede digitale opplegg for arbeidstakere som er særlig utsatt for permittering og ledighet. Det bør imidlertid også være et alternativ å benytte eksisterende ordninger som fleksible utdanningstilbud i Diku og kompetanseprogrammet i Kompetanse Norge. Komiteen understreker behovet for å få på plass ordninger raskt.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med arbeidslivets parter komme raskt tilbake med et konkret forslag til kompetansehevingstiltak med en ramme på 150 mill. kroner.»

1.5 Kommuner og fylker

Komiteen vil understreke at kommunene og fylkeskommunene skal kompenseres for virkningen av skattesvikt, inntektsbortfall, herunder kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling, og merutgifter i forbindelse med koronapandemien.

Komiteen har forståelse for at det foreløpig ikke er mulig å gjøre et realistisk anslag på hva som er behovet i kommunesektoren nå. Komiteen viser til Prop. 67 S (2019–2020) og at regjeringen varsler at den i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 vil komme tilbake til Stortinget med en samlet vurdering av de økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, og da fremme forslag til ytterligere tiltak for kommunene. Komiteen mener imidlertid at det kan være formålstjenlig å bevilge en del av dette allerede nå, for å sikre kommunene den forutsigbarhet som er nødvendig for at krisetiltak i minst mulig grad går på bekostning av de ordinære tjenestene til innbyggerne.

Komiteen viser til Innst. 197 S (2019–2020) og at det ble vedtatt å øke skjønnsmidlene til kommunene med 250 mill. kroner i 2020 for å avhjelpe kommuner som har hatt større merutgifter i forbindelse med virusutbruddet. Formålet med skjønnsmidler er blant annet å bidra til dekning av kommunenes utgifter til uforutsette hendelser knyttet til virusutbruddet og til kommuner som har blitt rammet særskilt hardt av de samfunnsmessige konsekvensene av virusutbruddet. Stortinget foreslår ytterligere 150 mill. kroner for å dekke denne typen merutgifter i denne omgang.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, foreslår videre at den generelle kommunerammen økes med 3,75 mrd. kroner, fordelt etter den kommunale inntektsnøkkel.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, foreslår at bevilgningen til fylkeskommunene økes med 1 000 mill. kroner for å kompensere for tapte billettinntekter.

Komiteen peker på at kommunene og fylkene kan spille en viktig rolle som aktivitetsdriver for å bidra til å øke etterspørselen i kjølvannet av virusutbruddet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, ber regjeringen vurdere kommunenes rolle i fase 3 av tiltakspakkene og komme tilbake til dette senest i revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samråd med KS komme tilbake til Stortinget med en endelig modell for hvordan tiltakspakken for aktivitetsfremmende tiltak fordeles.»

I 2009 var et av de mest effektive tiltakene for å sikre arbeidsplasser at kommune kjøpte vedlikeholds- og anleggstjenester og gjennom dette sikret oppdrag for håndverkere, anleggsbransjen og andre yrkesgrupper. I

2009 ble det bevilget 4 mrd. kroner til dette, og komiteen mener at hvis utviklingen på arbeidsmarkedet tilsier det, bør det minst bevilges tilsvarende beløp til kommunene og fylkene i den kommende tiltakspakken for aktivitetsfremmende tiltak, tilpasset dagens situasjon.

1.6 Gründer og oppstart

Den utfordrende tiden vi er inne i, krever ytterligere satsing på innovasjon, forskning og utvikling for å sørge for at vi har et mest mulig levedyktig næringsliv når krisen er over. Derfor er det svært viktig at Innovasjon Norge nå styrkes, for å sørge for en offentlig livrem for kreditt og støtte til bedrifter som er viktige for fremtidens næringsliv i Norge. Forslaget om å styrke Investinor adresserer et viktig behov for kapitaltilgang for bedrifter i tidlig fase, samtidig som det er et behov for å styrke satsingen ytterligere for å sikre kapital til norske bedrifter.

Komiteen ber regjeringen vurdere om Investinors rammer bør økes ytterligere. En ytterligere økt ramme forutsetter at Investinor har mulighet til å benytte seg av midlene raskt og treffsikkert. Regjeringen bes komme tilbake med en slik vurdering senest i revidert nasjonalbudsjett for 2020. I en slik vurdering bes regjeringen også vurdere om det er hensiktsmessig å justere Investinors mandat.

Komiteen peker på at tilskudd er et nødvendig virkemiddel i den situasjonen vi nå står oppe i, og vil øke bevilgningen til innovasjonstilskuddene i Innovasjon Norge med 100 mill. kroner. Komiteen vil også trekke frem klynger som et effektivt virkemiddel og vil styrke denne bevilgningen med 50 mill. kroner.

Komiteen erkjenner at Stortinget og regjeringen jobber ut fra en plan der det for øyeblikket jobbes med å hjelpe bransjer, bedrifter og husholdninger som er spesielt hardt rammet av virusutbruddet, gjennom tiltak som får rask virkning. Komiteen påpeker videre at i neste fase vil regjeringen komme tilbake til Stortinget med en tiltakspakke som tar sikte på å opprettholde aktiviteten i økonomien.

Komiteen viser til at Investinor er et viktig virkemiddel for å mobilisere privat kapital. Komiteen bemerker videre at de fra 2020 har overtatt forvaltningen av pre-så Kornfond og så Kornfond fra Innovasjon Norge, og samtidig har fått et nytt mandat for fond-i-fond-investeringer. Komiteen vil i denne sammenheng understreke viktigheten av å operasjonalisere og iverksette pre-så Kornfondtildelingene og det nye mandatet.

1.7 Aktivitetsrettede tiltak

Komiteen understreker at virusutbruddet har stor innvirkning på norsk og internasjonal økonomi, og at det nå trekker aktiviteten betydelig ned. Komiteen viser til at det kraftige økonomiske tilbakeslaget rammer utsatte grupper på arbeidsmarkedet hardest. Blant

de mange som nå permitteres, er det en overvekt av personer med lav inntekt og lite utdanning. Komiteen har vært opptatt av å bidra til at flest mulig levedyktige bedrifter kan klare seg gjennom krisen, og å sikre inntektene for de mange enkeltmenneskene som nå blir berørt, enten de er arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende, frilansere eller studenter.

Komiteen viser til at vi nå er i fase to av innsatsen for å motvirke negative økonomiske og sosiale effekter, og ytterligere tiltak behandles i denne innstillingen. Komiteen viser til at det er avgjørende å igangsette tiltak for å bidra til å stimulere aktiviteten i den norske økonomien i fase tre, gitt at virusutbruddet leder til omfattende økonomiske tilbakeslag og fører Norge inn i en lavkonjunktur. Komiteen legger vekt på at de økonomiske virkemidlene som settes inn i alle fasene, bør være målrettede, kunne iverksettes raskt og ha virkning raskt. Komiteen legger vekt på at tiltakene som settes i verk, skal bygge på et godt samspill med privat kapital der det er relevant, og støtte opp under målet om reduserte klimagassutslipp og grønn omstilling.

Komiteens flertall, alle unntatt komiteens medlem fra Rødt, understreker at tiltak som settes i verk bør være midlertidige.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, har merket seg at flere store aktører på norsk sokkel har utsatt viktige investeringsprosjekter som følge av virkningene av korona-pandemien og fallet i oljepris og etterspørsel. Aktiviteten på norsk sokkel er svært viktig for leverandørindustrien med små og store bedrifter over hele landet. Disse bedriftene og denne kompetansen er også viktig på kort og lang sikt for å utvikle ny grønn teknologi. Derfor mener flertallet at det er avgjørende å holde aktiviteten oppe i olje- og gassrelatert industri gjennom denne krisen.

Komiteen mener det er viktig å holde aktiviteten i anleggsbransjen oppe. Anleggsbransjen sysselsetter mange, er spredt over hele landet og er en bransje som med de rette smitteverntiltak kan produsere på et høyt nivå også i disse spesielle tider.

For å styrke anleggsbransjen og kunne få utført viktige utbedrings- og vedlikeholdstiltak innen offentlig infrastruktur mener komiteen det bør settes av til sammen 1 mrd. kroner til vedlikehold og utbedringer. Det forutsettes at midlene går til prosjekter som kan igangsettes raskt.

Midlene fordeles med 600 mill. kroner under kap. 1320, post 22 Drift og vedlikehold av riksveier (Statens vegvesen) 200 mill. kroner under kap. 1352, post 71 Kjøp av infrastrukturtenester – drift og vedlikehold (Jernbanedirektoratet) 100 mill. kroner under kap. 1360, post 30 Nyanlegg og større vedlikehold (Kystver-

ket) og 100 mill. kroner under kap. 1820, post 22/60 Flom- og skredforebygging (NVE).

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige anbud innen vei, jernbane og farled utformes slik at norske aktører har en reell mulighet til å konkurrere om prosjektene, forutsatt at dette ikke medfører økte kostnader ved prosjektene, blant annet når det gjelder størrelse på kontraktene, og det må stilles krav til kunnskap om norske forhold, klima og topografi der dette er relevant for oppdraget, samt krav til norske lønns- og arbeidsvilkår og bruk av lærlinger og egne ansatte på byggeplassen.»

Komiteen understreker at offentlige prosjekter innen bygg og anlegg vil kunne være særlig relevante tiltak i fase tre. Komiteen mener eventuelle endringer i aktuelle byggeprosjekter senest må vurderes i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, erkjenner at det på kort sikt vil kunne være krevende å iverksette større bygge- og anleggsprosjekter. Byggeprosjekter vil kreve planlegging og ha et tidsetterslep som vil kunne føre til at aktiviteten kommer sent i gang.

Både kapasitet og fremdrift i byggeprosjekter vil også kunne bli vesentlig påvirket av de statlige smittevernreglene. Komiteen understreker at økt vedlikehold og mindre rehabiliteringsprosjekter vil kunne iverksettes raskere enn større prosjekter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, foreslår å øke bevilgningene til Petromaks 2 med 50 mill. kroner, fra 195 mill. kroner til 245 mill. kroner. Petromaks 2 skal ifølge statsbudsjettet for 2020 bidra til å nå målsettingene som er satt i OG21-strategien. Den økte støtten skal gå til prosjekter som reduserer klimagassutslipp, og som bidrar til å utnytte de norske petroleumsressursene optimalt.

Flertallet foreslår å øke bevilgningene til Demo2000 med 80 mill. kroner. Den økte støtten skal prioriteres til bærekraftig utvinning av ressursene, herunder kvalifisering av nullutslippsteknologi, og sikre langsiktig konkurransedyktighet og fortsatt lønnsomhet i norsk oljenæring.

Komiteen ber regjeringen om å se på dimensjoneringen av tiltakene i fase tre opp mot kapasiteten i ulike bransjer, og å planlegge slik at etterspørselsstimulerende prosjekter er klare dersom det blir nødvendig. Komiteen ber regjeringen vurdere konkrete tiltak inn mot fase tre, og foreslår følgende:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en oversikt over mulig forsert vedlikehold på vei og jernbane.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over samferdselsprosjekter innen vei, jernbane og farled som ev. kan forseres.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere forsert utbygging av studentboliger.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å oppfordre kommunene til å igangsette planlagte vedlikeholdsprosjekt på offentlige bygg.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere bevilgninger knyttet til forskning og utvikling, samt satsinger som kan underbygge det grønne skiftet.»

«Stortinget ber regjeringen som en oppfølging av strategien for grønn skipsfart doble rammen for oppfølging av handlingsplanen for grønn skipsfart med 100 mill. kroner, og legge til et finansieringsprogram for nærskipsflåten senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 komme tilbake med forslag til hvordan det offentlige kan sette i gang utviklingskontrakter for nullutslipps hurtigbåter.»

«Stortinget ber regjeringen fremskynde en investeringsbeslutning for karbonfangst og -lagring og presentere denne senest i forbindelse med statsbudsjettet 2021, samt sette i gang utredning av karbonfangst for forbrenningsanleggene i Bergen, Trondheim og Stavanger.»

«Stortinget ber om at regjeringen kommer tilbake med forslag til en krisepakke til vedlikehold og investeringsprosjekter for å bidra til aktivitet i bl.a. bygge- og anleggsbransjen.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake, senest i statsbudsjettet for 2021, med en utredning og mulige finansieringsmodeller som kan sikre utbygging og realisering av prosjekter innenfor flytende havvind.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere ulike virkemidler og fremme forslag som kan stimulere til investeringer i olje- og gassindustrien og i norsk leverandørindustri senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.»

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til flere klimatiltak på norsk sokkel, senest innen revidert na-

sjonalbudsjett 2020, som også har potensiale til å utløse flere muligheter for norsk leverandørindustri.»

1.8 Landbruk

Komiteen viser til at verdikjedene innen matforsyning er samfunnskritisk virksomhet. Transporten av varer inn til Norge kan bli påvirket i månedene som kommer på grunn av utfordringer med transportbestemmelser, internasjonal lageroppbygging og eksportrestriksjoner, og komiteen understreker derfor behovet for å sikre høy egenproduksjon i 2020.

Landbruket er med den forestående våronna inne i en tidskritisk fase, og det må dermed iverksettes flere tiltak for stimulere tilgjengelig arbeidskraft i det norske arbeidsmarkedet.

Komiteen fremmer dermed følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med næringsen vurdere å gjennomføre tiltak som stimulerer til økt norsk plantebasert matproduksjon og selvforsyning i inneværende år. Staten må herunder vurdere å stille med garantier slik at næringsen ikke blir økonomisk skadelidende ved eventuell overproduksjon av enkelte planteprodukter.»

«Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, sikre nok arbeidskraft til jordbruket slik at matforsyningen og beredskapen for befolkningen sikres. Det forutsettes at man sikrer ordnede lønns- og arbeidsforhold innen landbruket.»

1.9 Infrastruktur

Komiteen viser til at infrastruktur som ferger, fly, taxi og bredbånd binder Norge sammen. I dagens situasjon vil en økt satsing på utbygging av bredbånd gi viktig etterspørsel innen bygg- og anleggssektoren på kort sikt, samt bidra til utvikling av nye arbeidsplasser og bedrifter over hele landet på lengre sikt. Komiteen fremmer på dette grunnlag forslag om midlertidig å styrke bevilgningen til bredbåndsutbygging med 150 mill. kroner.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til Prop. 67 S (2019–2020) og at regjeringen varsler at den raskt vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av de økonomiske konsekvensene for private lufthavner. Det er et særskilt behov for å vurdere om private lufthavner kan dra nytte av den brede kompensasjonsordningen som regjeringen utvikler i samråd med partene, eller om det er nødvendig med en særskilt ordning for de private lufthavnene. Flertallet ber regjeringen komme tilbake om dette raskt.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen redusere til 1/3 på forskuddsbetaling av autopass på ferger og bom.»

1.10 Finansieringsordninger

Komiteen viser til at det har kommet mange tunge faglige innspill til investeringsmandatet til Statens obligasjonsfond, og at et viktig fellestrekk i innspillene er knyttet til hvordan dagens koronakrise er annerledes enn finanskrisen i 2008. Komiteen mener at regjeringen bør vurdere å foreta enkelte justeringer i mandatet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at det er etablert en lånegarantiordning for små og mellomstore bedrifter. Ordningen gjør det lettere for bedriftene å få tilgang på kapital, ved at staten garanterer for lån som bankene gir. Flere rederier og andre bedrifter oppfyller ikke kriteriene for å anses som små og mellomstore bedrifter. Dette kan skyldes at de sysselsetter flere enn 250 personer eller har en årsomsetning eller balanse som overstiger de fastsatte grensene. Mange har likevel et akutt likviditetsbehov som følge av Covid-19-utbruddet, men uten at de har tilgang på finansiering i obligasjonsmarkedet. Dette gjelder særlig cruise- og fergereferiene. Noen bedrifter faller også utenfor forskriftens avgrensninger blant annet som følge av offentlig deleierskap. Det følger av den vedtatte ordningen at departementet i forskrift kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av loven, herunder regler om lån til andre enn små og mellomstore bedrifter. Regjeringen har varslet at de arbeider videre med en utvidelse av hvilke bedrifter som kan få lån under ordningen.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det i særlige tilfeller under lånegarantiordningen bør gis lån som overstiger 50 mill. kroner.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en bredere vurdering av innretningen av lånegarantiordningen.»

1.11 Frivillige organisasjoner

Komiteen viser til at utbruddet av koronaviruset rammer alle deler av samfunnet, og at mange frivillige organisasjoner opplever nedgang i inntekten i denne perioden. Komiteen mener at de frivillige organisasjonene spiller en viktig rolle i det norske samfunnet, og det er nødvendig å se på tiltak som kan styrke økonomien til organisasjonene gjennom denne vanskelige perioden. Komiteen foreslår derfor å øke rammen i kompensasjonsordningen for kultur, idrett og frivillighet

med 100 mill. kroner. Komiteen ber videre regjeringen komme tilbake med en grundig og helhetlig vurdering av dette spørsmålet.

Komiteen viser til at kompensasjonsordningen vil omfatte en rekke kultur- og idrettsaktører, og ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i løpet av april med en vurdering av omfanget og virkningen av den vedtatte kultur- og idrettspakken.

1.12 Reiseliv

Komiteen viser til at aktører i reiselivsnæringen nå står foran en sesong med reduserte inntekter som følge av virusutbruddet. Det er samtidig stor usikkerhet knyttet til når markedet tar seg opp igjen.

Komiteen påpeker at reiselivsnæringen er en mangfoldig bransje som gir ringvirkninger over hele landet og bidrar til verdiskaping og sysselsetting i mange lokalsamfunn. Kanselleringer vil få stor betydning i hele verdikjeden. Komiteen vil understreke behovet for at det legges til rette for at aktiviteten innenfor reiselivsnæringen kan ta seg opp igjen så fort det lar seg gjøre.

Komiteen viser til regjeringens forslag om at Reisesegarantifondet styrkes samtidig som det åpnes for at fristen til å refundere pakkereiser fra pakkereiseselskaper kan utsettes ut over 14 dager. Komiteen påpeker at pakkereiseloven § 24 gir pakkereiseselskapene det økonomiske ansvaret for å refundere alle innbetalte beløp for en reise som ikke finner sted. Reisesegarantifondet kan i dag bare brukes til refusjoner der pakkereiseselskapet er insolvent.

Komiteen mener det er behov for en ytterligere styrking av reisesegarantifondet, og ber regjeringen raskt gi en vurdering av om fondet bør ha en rolle for forbrukerne før pakkereiseselskapene blir insolvente, og ber

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
258		Tiltak for livslang læring	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, økes med	150 000 000
		fra kr 233 376 000 til kr 383 376 000	
325		Allmenne kulturformål	
	77	(NY) Kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, bevilges med	1 000 000 000
541		IT- og ekompolitikk	
	60	Bredbåndsutbygging, økes med	150 000 000
		fra kr 256 142 000 til kr 406 142 000	
571		Rammetilskudd til kommuner	
	60	Innbyggertilskudd, økes med	3 750 000 000
		fra kr 137 050 768 000 til kr 140 800 768 000	
	64	Skjønnstilskudd, kan nyttes under kap. 572, post 64, økes med	150 000 000
		fra kr 1 334 000 000 til kr 1 484 000 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	60	Innbyggertilskudd, økes med	1 250 000 000

regjeringen raskt komme tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan dette kan gjøres, for eksempel etter dansk modell.

1.13 Konkurslovgivning

Komiteen vil understreke at det er nødvendig med ytterligere tiltak for å redusere risikoen for unødige konkurser i levedyktige virksomheter som er rammet av en akutt svikt i inntektene som følge av utbruddet av koronaviruset. Det vil innebære store kostnader for norsk økonomi om mange virksomheter som ellers er levedyktige, ikke overlever. I tillegg til tiltakene som har til formål å øke likviditeten i bedriftene, bør det vurderes om konkursrettslige tiltak kan bidra til at bedrifter som under normale omstendigheter er lønnsomme, i større grad kan reddes og arbeidsplasser og verdier sikres.

Komiteen fremmer med bakgrunn i dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om konkursrettslige tiltak kan redusere risikoen for unødige konkurser i levedyktige virksomheter med akutte likvidetsproblemer som følge av utbruddet av korona-viruset.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til at forslag til bevilgningsendringer er ført opp under respektive kap./post under kapittel 2 i denne innstillingen. Flertallet har imidlertid forslag til bevilgningsendringer ut over regjeringens forslag på enkelte poster.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 37 010 708 000 til kr 38 260 708 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	500 000 000
		fra kr 2 842 343 000 til kr 3 342 343 000	
1320		Statens vegvesen	
	22	Drift og vedlikehold av riksveier, <i>kan overføres, kan nyttes under post 29 og post 30</i> , økes med.....	600 000 000
		fra kr 6 431 800 000 til kr 7 031 800 000	
1352		Jernbanedirektoratet	
	71	Kjøp av infrastrukturtenester - drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72, post 73 og post 74</i> , økes med	200 000 000
		fra kr 8 677 500 000 til kr 8 877 500 000	
1360		Kystverket	
	30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres</i> , økes med.....	100 000 000
		fra kr 249 300 000 til kr 349 300 000	
1420		Miljødirektoratet	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres</i> , økes med.....	100 000 000
		fra kr 187 832 000 til kr 287 832 000	
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72</i> , økes med.....	100 000 000
		fra kr 220 000 000 til kr 320 000 000	
1830		Forskning og næringsutvikling	
	50	Overføring til Norges forskningsråd, økes med.....	130 000 000
		fra kr 760 000 000 til kr 890 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	40 089 000
		fra kr 1 339 845 000 til kr 1 379 934 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	1 000 000 000
		fra 787 385 000 til 1 787 385 000	
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	2 083 500 000
		fra kr 30 728 717 000 til kr 32 812 217 000	
2412		Husbanken	
	90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	1 374 000 000
		fra kr 14 810 000 000 til kr 16 184 000 000	
2421		Innovasjon Norge	
	50	Innovasjon - prosjekter, fond, økes med	3 720 000 000
		fra kr 495 000 000 til kr 4 215 000 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i> , økes med	184 500 000
		fra kr 565 500 000 til kr 750 000 000	
5312		Husbanken	
	90	Avdrag, økes med	9 000 000
		fra kr 12 710 000 000 til kr 12 719 000 000	
5521		Merverdiavgift	
	70	Merverdiavgift, reduseres med	540 000 000
		fra kr 324 010 000 000 til kr 323 470 000 000	
5615		Husbanken	
	80	Renter, økes med.....	14 000 000
		fra kr 3 386 000 000 til kr 3 400 000 000»	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, økes med.....	40 089 000
		fra 5 120 420 000 til 5 160 509 000	

Komiteens medlem fra Rødt mener det trengs krisepakker for arbeidsplasser og de som rammes, ikke for velstående aksjonærer. Det haster med tiltak som skaper trygghet for den økonomiske situasjonen i kommunene både på kort og lengre sikt. Dette medlem mener forslaget fra regjeringen ikke er den krisepakka som trengs for norsk industri nå. Når krisen rammer hardt, kan tusenvis av industriarbeidsplasser være tapt for uoverskuelig framtid. Arbeidet med å gjøre norsk industri mer miljøvennlig og rustet for framtida kan heller ikke stoppe opp.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at alle tiltak som iverksettes under denne kritiske perioden for norsk økonomi, må være innrettet slik at kostnadene fordeles på en mest mulig rettferdig måte mellom ulike aktører. Dette medlem viser til at hundretusenvis av vanlige arbeidsfolk på kort tid har tapt inntekt, og at svært mange bedrifter sliter på konkursens rand. I en situasjon der staten stiller opp med store milliardbeløp, er det etter dette medlems mening nødvendig at staten stiller strengere krav for å hindre at store offentlige beløp havner i lommene på allerede velstående aksjonærer. Dette medlem mener at også alle store eiendomsaktører, bedriftseiere og banker må bidra i den felles dugnaden.

Dette medlem viser til at DNB og mange andre banker den siste uka har måttet tåle massiv kritikk for ikke å følge opp Norges Banks ekstraordinære kutt i styringsrenten med en tilsvarende reduksjon av sine utlånsrenter. Dette medlem viser videre til at en samlet finanskomité støttet opp om merknaden i Innst. 200 S (2019–2020) om at det er «viktig at rentekuttene raskt kommer kundene til gode dersom de skal ha den ønskede effekten på norsk økonomi». Mange av bankene har etter de siste dagers press varslet at de vil framskynde sine rentekutt, noe dette medlem mener vil gi et sårt tiltrengt bidrag til en presset økonomi for mange som trenger det.

Dette medlem viser til at proposisjonen anslår at dersom en legger til grunn at den reduserte styringsrenten gir et gjennomslag til utlåns- og innskuddsrentene på 1 prosentenheter, vil det gi 19 mrd. kroner i reduserte kostnader for husholdningene og 14 mrd. kroner for bedriftene i 2020. Gitt at DNB og mange av de andre største bankene har nøydt seg med å varsle kutt på bare inntil 0,85 prosentpoeng – og for mange kunder langt mindre enn dette – vil dette medlem påpeke at denne differansen på 0,15 prosentpoeng alene betyr at bankene vil redusere kostnadsbesparelsene for husholdninger og bedrifter med i størrelsesordenen 5 mrd. kroner i år. Dette medlem mener de største bankene bør forventes å bidra mer, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen aktivt oppfordre bankene til å raskt redusere utlånsrenten i samme størrelsesorden som styringsrenten.»

Dette medlem viser videre til at Finanstilsynet 25. mars 2020 anbefalte å fastsette forskrift om at overskudd for 2019 i banker og forsikringsselskaper inntil videre holdes tilbake og ikke deles ut som utbytte til aksjonærene. Dette medlem viser til at Finansdepartementet samme dag valgte å ikke etterkomme anbefalingen fra tilsynet, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fastsette forskrift som krever at banker og forsikringsforetak inntil videre ikke betaler utbytte, i tråd med Finanstilsynets tilrådning.»

Dette medlem viser videre til at staten gjennom Nærings- og fiskeridepartementet samt Folketrygdfondet er den dominerende eier av DNB, med en aksjeandel på rundt 40 pst. Dette medlem viser til at DNBS styreleder i media 23. mars 2020 varslet at styret ville bruke tiden fram til generalforsamlingen i slutten av april til å vurdere situasjonen og om det foreslåtte utbyttet på 14 mrd. kroner til aksjonærene ville bli utbetalt som planlagt. I dagens situasjon mener dette medlem staten må gjøre det klart overfor styret i DNB at de som den klart største aksjonæren i selskapet forventer at det foreslåtte utbyttet ikke blir utbetalt, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen bruke anledningen staten har som eier i DNB til å legge fram forslag til behandling på den kommende generalforsamlingen om at banken inntil videre ikke skal betale utbytte til sine aksjonærer.»

Dette medlem viser til at reglene for fastsettelsen av normrenten, som danner grunnlag for utlånsrenten i Husbanken, Lånekassa og SPK, innebærer at rentekostnadene for disse lånekundene ikke vil bli redusert før fra og med 1. juli 2020. Dette medlem mener det i dagens situasjon er svært viktig at staten sørger for at også disse låntakerne raskt får redusert sine lånekostnader, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa redusere normrenten, som danner grunnlaget for utlånsrenten i Husbanken, Lånekassa og Statens pensjonskasse, i samme størrelsesorden som reduksjonen av styringsrenta, slik at det får effekt så raskt som mulig.»

Dette medlem mener også det er viktig med tiltak som kommer leietakere uten boliglån til gode, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa om å bruke husleieloven § 4-6 om å fastsette maksimalsatser for bestemte leieforhold til 50 pst. reduksjon fra nivået 1. mars 2020, for utleieselskap og utleiere med over 2 sekundærboliger.»

Dette medlem viser til Rødts forslag i Innst. 197 S (2019–2020), som kun fikk støtte av Sosialistisk Venstreparti:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at private inkassobyrå stanser tvangsinn drivelser, fryser forsinkelsesrenter og stiller krav i bero og gjennomfører andre tilsvarende tiltak mens krisen pågår.»

Dette medlem mener det er maktpåliggende å gjøre midlertidige endringer i inkassoforskriften og andre deler av lovverket som sørger for å redusere ulike gebyrer og salærer forbundet med inkassosaker, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen midlertidig redusere gebyrer og salærer forbundet med inkassosaker, herunder kraftig redusert inkassosats, fjerne anledningen til å ilegge tungt salær, redusert skrivesalær og redusert gebyr for begjæring om utlegg.»

Dette medlem viser for øvrig til egne merknader under de øvrige kapitlene i denne innstillingen.

2. Forslag om endringer under det enkelte departement

2.1 Utenriksdepartementet

Kap. 160 Helse

POST 70 HELSE, kan overføres

Sammendrag

Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI) er et partnerskap av offentlige, private og humanitære organisasjoner som skal stimulere, koordinere og finansiere utvikling av vaksiner mot utvalgte sykdommer, særlig der denne utviklingen ikke skjer gjennom markedsinsentiver. CEPI startet tidlig arbeidet med å utvikle en vaksine mot koronaviruset. Dette begynner å gi resultater. Én vaksinekandidat er klar for kliniske utprøvinger mens tre andre ligger an til utprøving om kort tid. Utviklingsarbeidet er ressurskrevende. CEPI har allerede investert 1 mrd. kroner i utviklingsprogrammet, men trenger betydelige ekstramidler for å fullføre arbeidet.

Tidligere i år ble det tildelt 36 mill. kroner ekstra til CEPI i forbindelse med koronautbruddet. Det foreslås nå en ytterligere støtte til CEPI på 200 mill. kroner til finansiering av forskning og utvikling, samt forberedelse og gjennomføring av kliniske utprøvinger for en vaksine mot koronaviruset. Utenriksdepartementet vil i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 fremme

forslag om å øke innsatsen mot virusutbruddet gjennom omprioriteringer på bistandsbudsjettet, herunder fremme forslag om inndekning for økningen til CEPI som foreslås i denne proposisjonen.

Det vil være avgjørende å fortsette det intensive arbeidet med å utvikle vaksine mot sykdommen, og det er fortsatt et stort finansieringsgap. For å bidra til at CEPI kan få et solid og langsiktig finansielt grunnlag for virksomheten, foreslår regjeringen ytterligere bidrag til CEPI på 2 mrd. kroner i perioden 2021–2030, jf. forslag til romertallsvedtak. Dette kommer i tillegg til gjeldende tilsagnsfullmakter som forplikter støtte til CEPI. Bevilgningen kanaliseres gjennom den internasjonale mekanismen IFFIm (International Financing Facility for Immunisation) som allerede nå vil kunne utstede obligasjoner på bakgrunn av vedtaket.

Det foreslås at bevilgningen på posten økes med 200 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak I og II.

Komiteens medlem fra Rødt mener Norge bør bidra til det internasjonale arbeidet mot koronaepidemien. Et viktig bidrag vil etter dette medlems mening være å arbeide for at oppfordringen fra FNs høykommissær for menneskerettigheter om å stanse økonomiske sanksjoner som rammer andre lands helsevesen og det internasjonale arbeidet mot koronaepidemien, etterfølges. Dette medlem peker på at Norges nærmeste allierte, USA, har iverksatt rundt 8 000 sanksjoner, de fleste av dem unilaterale og uten legitimitet i form av vedtak i FNs sikkerhetsråd. Dette medlem viser videre til uttalelser fra en rekke FN-organer og menneskerettighetsorganisasjoner, som påviser at USAs sanksjoner rammer helsevesenet og befolkningen i en rekke land som er underlagt amerikanske sanksjoner.

Dette medlem viser til følgende uttalelse fra FNs høykommissær for menneskerettigheter 24. mars 2020 om sanksjoner som rammer helsevesenet i en rekke land og svekker arbeidet mot koronaepidemien:

«På dette avgjørende tidspunkt, både for globale helse spørsmål og for å støtte rettighetene og livene til millioner av mennesker i disse landene, bør sektorvise sanksjoner lempes eller suspenderes. I en kontekst med en global pandemi vil det å hindre medisinsk innsats i ett land øke risikoen for alle.»

Dette medlem mener derfor at Norges regjering, både av hensyn til menneskerettigheter, liv og helse i landene som rammes av sanksjoner, og av hensyn til det globale arbeidet mot smittespredning, burde ta initiativ i bilateral og multilateral sammenheng for at sanksjoner som rammer andre lands helsevesen, oppheves.

2.2 Kunnskapsdepartementet

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

OPPFØLGING AV ANMODNINGSVEDTAK NR. 410 (2019–2020)

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 410 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen så raskt som mulig komme tilbake med en midlertidig ordning gjennom Lånekassen for studenter som opplever inntektsbortfall som følge av korona-pandemien.»

Som følge av koronautbruddet er mange studenter permittert eller forhindret fra å jobbe, uten rett til dagpenger. Det mest prekære er å sikre studentenes likviditet. Regjeringen følger opp anmodningsvedtaket med følgende tiltak:

- Utvidet søknadsfrist til 15. april. Søknadsfristen i Lånekassen er utvidet til 15. april. Dette hjelper de studentene som vanligvis finansierer utdanningen med arbeidsinntekt, men som nå vurderer å avslutte studiene sine for å kvalifisere for dagpenger. Også studenter som ikke har søkt om fullt lån og stipend denne våren, kan endre på søknaden. Ved innvilget lån og stipend, får man etterskuddsbetalt for perioden fra januar til mars. Lærestedene har ikke lenger åpent for ordinært opptak til studier denne våren, så tiltaket begrenses til de som er studenter. De budsjettmessige konsekvensene av endringen er uklare, men antas å være av begrenset omfang. Regjeringen vil komme tilbake til budsjettkonsekvenser i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.
- Forskuttering av støtte for våren 2020. Regjeringen foreslår å styrke studentenes likviditet ved å utbetale hele det resterende støttebeløpet for våren 2020 (3 måneder) i april. Det vil gi studentene en utbetaling på 27 550 kroner. Lånekassens systemer er bygget opp slik at utbetalingen må gjelde alle, dvs. studenter ved universiteter og høyskoler, samt fagskolestudenter, folkehøyskolestudenter, voksenopplærings elever, og elever i videregående opplæring med ungdomsrett. Kostnaden ved tiltaket, i form av rentestøtte, er anslått til 14,3 mill. kroner. Se forslag til bevilgningsendringer under kap. 2410 post 72 og kap. 5617 post 80.
- Ekstralån til studenter som har behov for det. Utbetaling av hele støttebeløpet i april gir kortsiktig avlastning til studentene. Regjeringen foreslår i tillegg et ekstralån til studenter som trenger det fordi arbeidsinntekten har falt bort. Forslaget innebærer at Lånekassen vil gi alle studenter et tilbud om ekstralån – som de må godta eller avslå. En slik ordning kan være på plass i løpet av mai. Tilbudet om ekstra-

lån vil stille krav om en egenerklæring der studentene bekrefter at de oppfyller kriteriene, herunder at de trenger lånet som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet. Det foreslås at ekstralånet settes til 26 000 kroner. Dette tilsvarer bortfall av to måneders medianinntekt for borteboende studenter. Kostnaden ved tiltaket, i form av rentestøtte, er anslått til 38,2 mill. kroner. Tiltaket er anslått å gi økte utlån på 3,1 mrd. kroner.

- Utvide antall betalingsutsettelse. Regjeringen vil utvide antall betalingsutsettelse i Lånekassen for å lette på likviditetsutfordringer for låntakere med betalingsproblemer, slik at færre overføres til Statens Innkrevingsentral. Forskrift som regulerer dette er fastsatt i kongelig resolusjon 27. mars. Regjeringen vil komme tilbake til budsjettkonsekvenser av tiltaket i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Tiltakene vil kreve enkelte ressurser til drift og utvikling i Lånekassen. Regjeringen vil komme tilbake til budsjettkonsekvenser for Lånekassens driftsbudsjett i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

POST 72 RENTESTØTTE, *overslagsbevilgning*

Sammendrag

Regjeringen foreslår å utbetale hele det resterende støttebeløpet for våren 2020 i april. Tiltaket innebærer en økning av rentestøtten som følge av at lånene er rentefrie i utdanningstiden. Det foreslås derfor å øke bevilgningen med 14,3 mill. kroner.

Regjeringen foreslår videre et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet. Det foreslås derfor å øke bevilgningen til rentestøtte med 38,2 mill. kroner.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 52,5 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 1 339 845 000 til kr 1 379 934 000»	40 089 000

POST 90 ØKT LÅN OG RENTEGJELD, OVERSLAGSBEVILGNING

Sammendrag

Regjeringen foreslår et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet. Det foreslås å øke bevilgningen med 3,1 mrd. kroner som følge av dette.

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med ..... fra kr 30 728 717 000 til kr 32 812 217 000»	2 083 500 000

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at studenter ikke har krav på dagpenger eller sosialhjelp. Rundt 196 000 studenter har i dag deltidsjobb for å dekke utgiftene. Dette er to tredeler av studentene. Ifølge Studentenes helse- og trivselsundersøkelse for 2018 har fem prosent av studentene barn å forsørge. Nær halvparten av disse har mer enn ett barn. Vi står nå i en krisesituasjon hvor også studenter som har tatt deltidsjobb for å kunne betale kostnadene ved å bo og leve, får det veldig vanskelig.

Disse medlemmer viser til regjeringens forslag om

- Å utsette søknadsfrist for studielån til 15. april 2020.
- Forskuttering av vårens studiestøtte.
- Tilbud til alle studenter som erklærer at de har hatt et inntektsbortfall grunnet koronaepidemien, om et økt lån på 26 000 kroner som de kan avslå eller godta.
- Å utvide muligheten til å utsette avdrag på lån.

Disse medlemmer viser til at fremskynding av studiestøtte ikke vil løse problemet for de mange som er avhengige av en ekstrainntekt. En forskuttering av studiestøtten vil hjelpe på den umiddelbare likviditetssituasjonen, men vil forskyve likviditetsproblemet ut i tid. Disse medlemmer mener at det heller ikke er en gunstig løsning at denne gruppen er nødt til å øke lånebelastningen for å overleve.

Disse medlemmer understreker at studier ikke garanterer høy inntekt og evne til å nedbetale lån over tid. Mange av yrkene i samfunnet som har lav inntekt, krever høyere utdanning, som sykepleiere, vernepleiere, lærere, barnehagelærere eller barnevernspedagoger.

Komiteens merknader

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

Disse medlemmer mener at vi har grunn til å frykte at mange også i disse studieløpene slutter i studiene nå i frykt for ikke å kunne betale regninger eller få for stor gjeld, og at vi dermed vil få mangel på kvalifisert personell i disse yrkene om kort tid. Disse medlemmer minner om at flere av de lavtlønte yrkene som krever høyere utdanning, anses som samfunnskritisk personell nå under pandemien.

Disse medlemmer viser videre til at myndighetene indirekte har oppfordret studenter til å jobbe ved siden av studiet, siden studiestøtten er for lav til å dekke vanlige, faste utgifter, særlig i de store byene. Flertallet av studenter har dermed vært i jobb, de har betalt skatt, og de burde i denne ekstraordinære krisesituasjonen hatt krav på dagpenger eller tilsvarende lønnskompensasjon som andre i samme situasjon.

Disse medlemmer viser til at i denne situasjonen er det ingen av de arbeidsledige som reelt sett kan forventes å kunne finne jobb hvis de flytter på seg. Reglene for både dagpenger og sosialhjelp burde derfor endres midlertidig til vi kommer ut av krisen, slik at også studenter får et sosialt sikkerhetsnett basert på hva de har tjent tidligere. Disse medlemmer har imidlertid forståelse for at det er vanskelig å pålegge Nav ytterligere arbeidsoppgaver i dagens situasjon, og at dette kan føre til forsinkelse i utbetalinger. En midlertidig løsning er derfor at studenter som har tapt inntekt, nå får tilbud om økt stipend i stedet for tilbud om lån. For de som ikke kan dokumentere inntektsbortfall innen en gitt tidsfrist, vil stipendet bli omgjort til lån.

Disse medlemmer viser til at en slik ordning også er foreslått av Norsk studentorganisasjon (NSO).

NSO foreslår dessuten at ekstrastipendet den enkelte tilbys, bør utgjøre 80 pst. av studentenes medianinntekt over tre måneder, det vil si 31 200 kroner. Kunnskapsdepartementet har regnet ut at medianinntekten i måneden er ca. 13 000 kroner.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget foreslår at alle studenter gis et tilbud om et stipend tilsvarende 31 200 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet. De som i etterkant ikke kan dokumentere inntektstap, vil få omgjort stipendet til et lån.»

«Stortinget ber om at regjeringen følger nøye med på situasjonen til deltidsarbeidende studenter som har tapt vesentlig inntekt, og komme tilbake med en mer rettfærdig ordning tilpasset den enkeltes inntektstap så snart som mulig.»

Komiteens medlem fra Rødt viser til at den foreslåtte løsningen for inntektssikring for studenter har blitt møtt med sterk kritikk fra studentorganisasjonene. Dette medlem viser videre til at mange som nå permitteres, kan tvinges til å droppe ut av studiene dersom de ikke har rett til å motta dagpenger. Det forhindrer også at de som permitteres, kan videreutdanne seg, når de uansett ikke får jobbe. Dette står i veien for kompetanseheving. Dette medlem viser til at LO og NHO ber om at dagpengeregelverket tilpasses behovet

for å kunne motta dagpenger som arbeidsløs og permittert samtidig som man tar utdanning/får opplæring, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen la de helt permitterte og dagpengemottakere få delta på bedriftsintern opplæring og annen kompetanseheving. Permitterte og arbeidsledige må kunne fullføre utdanning eller ta etterutdanning, uten å miste retten til dagpenger.»

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

POST 80 RENTER

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen med 14,3 mill. kroner som følge av forslaget om å utbetale i april hele det resterende støttebeløpet for våren 2020.

Videre medfører forslaget om ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet, økt bevilgningsbehov på 38,2 mill. kroner.

Samlet foreslås det å øke bevilgningen med 52,5 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

Kap.	Post	Formål	Kroner
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, økes med..... fra 5 120 420 000 til 5 160 509 000	40 089 000

Andre saker

KOMPENSASJON FOR BORTFALL AV FORELDREBETALING VED STENGING AV SFO OG BARNEHAGE

Sammendrag

Regjeringen legger opp til at staten kompenserer for bortfall av inntekter fra foreldrebetaling ved stengning av barnehager og skolefritidsordningen (SFO) som følge av virusutbruddet. Dette omfatter både kommunale og private barnehager og SFO ved offentlige og offentlig finansierte skoler, herunder Longyearbyen lokalstyre. Regjeringen legger ikke opp til å kompensere for bortfall av kostpenger, da dette i hovedsak er utgifter som bortfaller ved stengning. Kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling og ordinært tilskudd vil avkortes dersom ansatte permitteres eller dersom allerede innbetalt foreldrebetaling ikke refunderes.

Barnehager og SFO er inntil videre stengt fra 12. mars 2020 til og med 13. april 2020. Regjeringen vil komme tilbake med en mer detaljert utforming av ordningen og forslag til bevilgning i ny proposisjon 3. april 2020.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Rødt vil presisere at de eventuelle ekstrautgifter kommunene har i forbindelse med ekstratiltak for å håndtere den pågående situasjonen, ikke kan inngå i beregningsgrunnlaget for tilskudd til private barnehager på et senere tidspunkt.

2.3 Kulturdepartementet

Kap. 325 Allmenne kulturformål

POST 77 (NY) KOMPENSASJONSORDNINGER FOR ARRANGØRER PÅ KULTUR-, FRIVILLIGHETS- OG IDRETTSFELTET

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 407 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen komme så raskt som mulig tilbake til Stortinget med en kompensasjonsordning for kultursektoren og en ordning for idrett og frivillighet. Ordningene skal innrettes som søknadsbaserte ordninger om kompensasjon for en andel av netto tapte inntekter i forbindelse med at et kultur- eller idrettsarrangement avlyses eller et kulturarrangement utsettes, som følge av myndighetspålagt stengning av et arrangement som var planlagt før myndighetspålegg. Søkere vil måtte dokumentere tapene, samt dokumentere at tapene ikke dekkes på annen måte. Offentlige virksomheter eller selskap hvis hoveddel av inntektene består av offentlig driftstilskudd og arrangementer med færre enn 50 deltakere bør ikke omfattes av ordningen. Regjeringen bes utarbeide en forskrift med nærmere retningslinjer for ordningene og hvordan midlene skal fordeles.»

En rekke kultur-, frivillighets- og idrettsarrangementer har blitt avlyst, stengt eller utsatt som følge av pålegg eller råd fra helsemyndighetene i forbindelse med virusutbruddet. Regjeringen foreslår å opprette to midlertidige ordninger for kompensasjon av tapte billettinntekter/deltakeravgifter og eventuelle merutgifter som følge av slike pålegg eller råd fra myndighetene.

Ordningene vil innrettes som søknadsbaserte ordninger. Det vil gis kompensasjon for netto tapte billettinntekter eller deltakeravgifter ved avlysning eller stengning av kultur-, frivillighets- eller idrettsarrangement. Videre vil det gis kompensasjon for eventuelle merutgifter i forbindelse med at et kultur-, frivillighets- eller idrettsarrangement avlyses, stenges eller utsettes. Søkere vil på forespørsel måtte dokumentere tapene som søkes dekket som følge av pålegg eller råd fra myndighetene i forbindelse med koronaviruset, bl.a. ved å

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
325		Allmenne kulturformål	
	77	(NY) Kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, bevilges med.....»	1 000 000 000

Andre saker

TILSKUDD TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER

Sammendrag

Helsemyndighetenes pålegg og råd i forbindelse med virusutbruddet har fått betydelige konsekvenser for aktiviteten i de frivillige organisasjonene. Mange

legge frem budsjett som viser planlagte inntekter og utgifter for arrangementet, regnskap for tidligere års sammenlignbare arrangementer, avtaler, intensjonsavtaler og annen relevant dokumentasjon, samt at tapet ikke dekkes på annen måte. Søkere må også på forespørsel kunne dokumentere merutgifter som følge av at arrangementet avlyses, stenges eller utsettes. Tapte billettinntekter eller deltakeravgifter og merutgifter for arrangør må i den gjeldende perioden totalt ha utgjort minimum 25 000 kroner.

Arrangører hvis hoveddel av inntekter består av offentlig tilskudd, omfattes ikke av ordningene.

Anslått budsjettbehov for de to ordningene er usikre. Det foreslås at det settes av 300 mill. kroner til en kompensasjonsordning for kultursektoren og 600 mill. kroner til en kompensasjonsordning for idrett og frivillighet, herunder kulturfrivillighet. Ordningene vil bli forvaltet av henholdsvis Kulturrådet og Lotteri- og stiftelsestilsynet, med søkeportal for begge ordninger i Lotteri- og stiftelsestilsynet. Hva gjelder kompensasjonsordningen til idrett og frivillighet legges det til grunn at Norges Idrettsforbund og Frivillighet Norge vil bistå Lotteri- og stiftelsestilsynet med informasjon og veiledning i sine sektorer.

Kompensasjonsordningene vil gjelde for arrangementer som var planlagt i perioden fra og med 5. mars og til og med 30. april 2020, og som måtte avlyses, stenges eller utsettes etter pålegg eller råd fra myndighetene. Ordningene termineres når råd fra myndighetene om stengning av arrangementer faller bort.

Departementet anser med dette at anmodningsvedtaket er fulgt opp.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

planlagte prosjekter og tiltak står i fare for å bli avlyst, utsatt eller nedskalert. For å unngå økonomisk usikkerhet om videre drift i de frivillige organisasjonene, legger regjeringen opp til enkelte endringer i gjeldende tilskudsregelverk som innebærer at organisasjonene beholder statlige tilskudd innenfor rammen av tildelte

midler. Forutsetningen er at midlene skal kunne nyttes innenfor det som er formålet for den enkelte tilskuddsordning. Målet er å bidra til forutsigbarhet for sektoren og å bidra til at frivillige organisasjoner kan gjenoppta aktiviteten når situasjonen måtte tilsi det.

Beslutningen om at organisasjoner får beholde statlige tilskudd, gjelder for alle departementer. Det enkelte departement vil sørge for at beslutningen følges opp i underliggende virksomheter og direktorater som forvalter tilskudd til frivillige organisasjoner. Regjeringen vil i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 vurdere de samlede økonomiske konsekvensene for frivilligheten av virusutbruddet.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Mediebedrifter

SAMMENDRAG

Redaktørstyrte medier er en viktig grunnstein i et demokratisk og fritt samfunn, og har en viktig rolle i norske lokalsamfunn. I den økonomiske situasjonen Norge nå står i, opplever en rekke bransjer utfordringer. Mediebransjen må som andre bransjer benytte seg av allerede vedtatte ordninger og tiltak, samt kompensasjonsordningen for virksomheter med stort inntektsbortfall som følge av virusutbruddet, som varsles i denne proposisjonen. Regjeringen vil vurdere i hvilken grad eksisterende ordninger benyttes og virker, og holder fast ved at medienes samfunnsmessige rolle skal opprettholdes.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Rødt viser til bekymringen i en samlet mediebransje for fallet i annonseinntekter og varslede permitteringer. Dette medlem registrerer at regjeringen henviser mediebransjen til allerede vedtatte ordninger, og ser det som hensiktsmessig å minne om medienes rolle for demokratiet i den pågående situasjonen. Norske aviser bidrar i disse dager til å formidle kritisk viktig informasjon om lokal og nasjonal krisehåndtering og er uunnværlige i dialogen mellom sentrale og lokale myndigheter og befolkningen. Dette medlem anmoder regjeringen om å ta bransjens bekymringer på alvor og innføre kompenserende tiltak for bortfall av inntekter for mediebransjen.

2.4 Justis- og beredskapsdepartementet

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Politiet har sentrale beredskapsoppgaver i samfunnet og vil i tiden fremover ha en viktig rolle i å følge opp tiltak for å hindre smittespredning. Politiet skal ivareta lov og orden, og vil ha ekstraordinære oppgaver knyttet til innskjerpet grensekontroll og å bistå helsemyndighetene i det praktiske arbeidet med karanteneavvikling og smitteverntiltak. I den grad det pålegges tvangstiltak, må politiet også være forberedt på å håndheve en økt mengde saker.

For at politiet skal kunne ivareta sitt samfunnsoppdrag, er det ønskelig at Politidirektoratet kan ansette inntil 400 politiutdannede i midlertidige stillinger i seks måneder. Tiltaket er også nødvendig av hensyn til kontinuitetsplanlegging i politiet, ettersom etaten er rammet av virusrelatert karantene- og sykefravær. På denne bakgrunn foreslår regjeringen å øke bevilgningen på posten med 232 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 453 Sivil klareringsmyndighet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Sivil klareringsmyndighet (SKM) opplever økt saksmengde som følge av den ekstraordinære situasjonen. Både behovet for å ansette flere politiutdannede og karantener og sykefravær mv. hos andre samfunnskritiske virksomheter medfører behov for hasteklareringer av personell. For å avhjelpe situasjonen foreslår regjeringen å øke bevilgningen til SKM med 7 mill. kroner. Bevilgningen vil blant annet nyttes til å innhente ekstra personellressurser samt foreta nødvendige justeringer av fasiliteter.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 455 Redningstjenesten

POST 71 TILSKUDD TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER I REDNINGSTJENESTEN

Sammendrag

Over hele landet bistår nå frivillige organisasjoner i redningstjenesten den statlige helsetjenesten og kommunene med oppdrag knyttet til håndteringen av koronapandemien. I tillegg håndterer organisasjonene sin ordinære virksomhet, samtidig som de opplever svik-

tende inntekter fra sanitetsvakt-oppdrag og lignende de normalt har i forbindelse med større arrangementer.

For å understøtte arbeidet til de frivillige organisasjonene og det økte utstyrsbehovet organisasjonene har som følge av pandemien, foreslår regjeringen å øke bevilgningen på posten med 10 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 457 Nasjonal sikkerhetsmyndighet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Koronapandemien påvirker risikobildet innenfor digital sikkerhet på sivil side. Nye sårbarheter oppstår og det må forventes at trusselaktører vil forsøke å utnytte det mulighetsrommet som oppstår. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har et særskilt ansvar for å bidra til at digital sårbarhet reduseres, og det er behov for å øke innsatsen fremover. Det er i særlig grad behov for bedre varslingssystem for digital infrastruktur (VDI) ved å anskaffe flere VDI-sensorer til samfunnskritiske sektorer og virksomheter. Som følge av stor global etterspørsel øker leveransetiden på sensorer. Tiltaket er derfor tidskritisk.

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 5 mill. kroner til tiltak innenfor digital sikkerhet.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

POST 50 TILSKUDD

Sammendrag

Stortinget fattet 19. mars 2020 anmodningsvedtak der regjeringen bes utarbeide en tidsavgrenset krisepakke for Svalbard på grunn av konsekvensene koronaviruset har hatt og vil få for bosetningen på Svalbard. Personer utenfor EU/EØS-området som oppholder seg på Svalbard, omfattes i utgangspunktet ikke av dagpengeordningene eller økonomisk stønad etter lov om sosiale tjenester. For å bidra til livsoppholdet for utenlandske arbeidstakere i Longyearbyen som er permittert som følge av virusutbruddet, og som ikke har rett til dagpenge eller andre ytelser som dekker livsopphold, foreslår regjeringen å etablere en midlertidig tilskuddsordning basert på sosialhjelpssatser som del av oppfølgingen av Stortingets vedtak. Ordningen vil gjelde frem til 20. juni 2020.

Arbeidstakere som nevnt ovenfor og som er registrert i befolkningsregisteret med bostedsadresse i Longyearbyen, vil kunne motta stønad basert på sosialhjelpssatser inntil 20 dager, i perioden frem til 20. juni. For barnefamilier med registrert botid på minst seks

måneder vil stønad kunne mottas i hele perioden frem til 20. juni.

Det foreslås å bevilge 7 mill. kroner til ordningen. Midlene plasseres på Svalbardbudsjettets kap. 0007 Tilfeldige utgifter, post 70 Diverse tilskudd.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

2.5 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 554 Kompetansesenter for distriktsutvikling

POST 73 MERKUR, kan overføres

Sammendrag

De økonomiske konsekvensene av virusutbruddet rammer mange dagligvarebutikker som er med i Merkur-programmet. Totalt er om lag 600 butikker med i programmet. Mange Merkur-butikker er avhengige av omsetning fra hytteeiere og andre tilreisende for å kunne opprettholde sin drift. Om butikkene må legge ned sin drift vil dette ramme innbyggere i lokalsamfunn med spredt befolkning og få innbyggere.

Regjeringen er opptatt av å støtte opp under videre drift av Merkur-butikkene og gi fastboende en trygghet for at butikkene og tjenestetilbudet de leverer opprettholdes. Butikkene er av stor betydning for å opprettholde levedyktige lokalsamfunn og yte tjenester til eksisterende næringsliv i området. Mange butikker leverer varer og tjenester til bl.a. skoler, barnehager og omsorgssentre i sine lokalsamfunn.

Det foreslås å øke bevilgningen med 30 mill. kroner til et ekstra tilskudd for å dekke tap. Tilskuddene gis innenfor rammene av såkalt bagatellmessig støtte, og er dermed unntatt EØS-avtalens generelle forbud mot statsstøtte.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 2427 (Nytt) Kommunalbanken AS

POST 90 (NY) AKSJEKAPITAL

Sammendrag

Koronavirusutbruddet har skapt stor uro i kapitalmarkedene, der behov for økt likviditet har ført til salg av lett omsettelige verdipapirer. Norske kommuner finansierer seg i betydelig grad i verdipapirmarkedene. Denne gjelden må refinansieres når verdipapirene forfaller. Enkelte kommuner har slitt med å få refinansiert sine lån, og dette bidrar til ytterligere stress i markedet. Frem til og med juni 2020 forfaller verdipapirer utstedt av kommunene på om lag 37 mrd. kroner.

Noen kommuner har selv valgt å finansiere seg kortsiktig for å kunne oppnå lavere rente, vel vitende om risikoen det gir for manglende eller vanskelig refinansiering og høyere rente ved forfall. For å legge til ret-

te for at markedene fungerer best mulig, og for å unngå at kommunenes refinansiering av verdipapirer med kort løpetid bidrar til å forsterke stresset i markedene, foreslås det å øke egenkapitalen i Kommunalbanken med 750 mill. kroner. Bevilgningen på posten foreslås derfor økt med 750 mill. kroner. Det vil gjøre Kommunalbanken i stand til å refinansiere en betydelig del av kommunegjelden som forfaller mot sommeren. Det forventes at Kommunalbanken over tid tilpasser seg med sikte på at dette er en midlertidig oppkapitalisering.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker

KOMMUNEØKONOMIEN

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 414 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen om å kompensere kommunene og fylkeskommunene for urimelige virkninger av skattesvikt, inntektsbortfall og merutgifter i forbindelse med håndteringen av smittesituasjonen og endret økonomisk utvikling siden vedtatt statsbudsjett.»

De økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, vil bli betydelige. På nåværende tidspunkt lar det seg ikke gjøre å tallfeste konsekvensene. Regjeringen vil i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 komme tilbake til Stortinget med en samlet vurdering av de økonomiske konsekvensene for kommunesektoren av virusutbruddet, og vil da fremme forslag til ytterligere tiltak for kommunene. Det er ikke et akutt likviditetsbehov i kommunesektoren nå.

Redusert aktivitet i økonomien vil påvirke skatteinngangen i 2020 negativt, med betydelige konsekvenser for kommunesektoren. Som ledd i revisjonen av makroøkonomiske størrelser i revidert nasjonalbudsjett 2020, vil skatteanslaget for kommunesektoren for inneværende år bli oppdatert. Regjeringen vil følge utviklingen i skatteinntekter nøye gjennom året, og vil ev. komme tilbake med et justert skatteanslag i nasjonalbudsjettet 2021.

Kommunene og fylkeskommunene vil få et direkte inntektstap som følge av bortfall av brukerinntekter i flere sektorer. Dette gjelder i særlig grad barnehage og SFO i kommunene, og kollektivtrafikk i fylkeskommunene. Regjeringen har allerede besluttet at kommunene ikke skal kreve betaling for perioder hvor barnehager og SFO holder stengt på grunn av virusutbruddet.

Den kommunale helse- og omsorgstjenesten vil ha behov for økt kapasitet som følge av virusutbruddet og flere kommuner opplever nå merutgifter særlig til smittevernstyr og bruk av helsepersonell. Dette vil inngå i den helhetlige vurderingen av kompensasjonen av

kommunene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Kompensasjon av kommunenes utgifter til praksiskompensasjon til fastleger som på grunn av legearbeid blir smittet eller satt i karantene, og som har tapt inntekt som følge av virusutbruddet, vil også inngå i den samlede vurderingen.

Kollektivtransporten bidrar til at samfunnskritisk personell kommer seg til og fra jobb. Kollektivselskaperne, ferjerederiene og drosjene opplever nå betydelig reduksjon i passasjergrunnlaget, som følge av helsefaglige råd om å begrense reiser som ikke er strengt nødvendige. Bortfall av inntekter kan medføre at kollektivtilbudet reduseres i tiden fremover, og at aktører kommer i en vanskelig økonomisk situasjon. Regjeringen vil vurdere behovet for økte midler til fylkeskommunene for å legge til rette for et grunnleggende tilbud av kollektivreiser gjennom en periode med redusert reiseaktivitet som følge av virusutbruddet. Dette vil inngå i den helhetlige vurderingen av kompensasjonen av kommunesektoren i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Statens vegvesen fremskynder allerede utbetaling av belønningsmidler til de fire største byområdene. Midlene kan brukes til drift av lokal kollektivtransport og vil bidra til økt likviditet i kollektivselskaperne på kort sikt.

Regjeringen er opptatt av at kommunene skal ha en god og forutsigbar kommuneøkonomi. Det er avgjørende for et godt tjenestetilbud til innbyggerne i dagens situasjon. Regjeringen har allerede foreslått økt bevilgning av skjønnsmidler til kommuner som har hatt større merutgifter i forbindelse virusutbruddet. Hvor store de samlede ekstrautgiftene vil bli, er det for tidlig å si, da hverken kommunene eller nasjonale myndigheter med noen grad av sikkerhet kan anslå videre smitteutbredelse og behandlingsbehov i helsetjenestene.

BOSTØTTE

Det vil trolig bli noe økt forbruk av bostøtte som følge av at en del husstander midlertidig vil ha lavere inntekt enn vanlig. Bostøtten er behovsprøvd mot inntekten i den enkelte måned, og husstander som vanligvis ikke har behov for bostøtte vil kunne ha rett til det i måneder med helt eller delvis inntektsbortfall. Inntektssikringstiltakene som er satt inn vil i de fleste tilfeller gi tilstrekkelig inntekt til at bostøtte ikke er aktuelt, men enkelte husstander med relativt lav inntekt i utgangspunktet, vil kunne kvalifisere til bostøtte. Husstander kan også ha rett til bostøtte i en periode dersom de mottar sosialhjelp i påvente av andre ytelser. Regjeringen har foreløpig ingen forutsetninger for å anslå hvor stor en ev. merutgift kan bli. Bostøtten er en regelstyrt overslagsbevilgning. Det er i denne omgang ikke foreslått å endre reglene, og merutgiftene vil være en ren anslagsendring. Regjeringen vil komme tilbake til ev. merbe-

hov til utbetaling av bostøtte i forbindelse med nysalderingen av 2020-budsjettet.

Det vises til anmodningsvedtak nr. 421 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen sikre at forskyvning av inntekt, og dermed midlertidig inntektsøkning, som følge av de midlertidige korona-tiltakene ikke går til fradrag i bostøtten, og umiddelbart fremme eventuelle forslag som er nødvendig for å sikre dette. Bostøtte som er utbetalt i påvente av senere ytelse, må også avregnes mot senere utbetalinger.»

Regjeringen utreder hvordan Stortingets intensjon best kan ivaretas, og tar sikte på å komme tilbake med forslag til en konkret løsning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Rødt viser til regjeringens manglende økonomiske tiltak for kommunene. Dette medlem vil påpeke at svært mange av kommunene i Norge var i en presset økonomisk situasjon allerede før smitteutbruddet, og at regjeringens påstand om at det ikke er noe akutt likviditetsbehov på sektornivå i kommune-Norge, ikke kan anses som en beskrivelse av den faktiske økonomiske situasjonen i den enkelte kommune.

Dette medlem viser til at KS estimerer en merkostnad for kommunene på mellom 17 og 22 mrd. kroner som følge av koronapandemien. Dette medlem mener det ikke bare er kritisk viktig at kommunene har likviditet til å dekke opp for manglende inntekter som følge av krisen, det er også svært viktig at kommunene settes i stand til å gjennomføre vedlikeholds- og investeringsprosjekter som skaper aktivitet og ringvirkninger i lokalsamfunnene i hele landet. Dette medlem støtter på denne bakgrunn Unios forventning om at kommunene umiddelbart må få tilgang til midler, og fremmer i påvente av regjeringens varslede økte bevilgninger til kommunene følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa umiddelbart sette av 2 mrd. kroner til skjønnsmidler og 8 mrd. kroner til rammetilskudd så kommunene kan dekke ekstraordinære utgifter som følge av pandemien.»

Dette medlem vil videre understreke sin dype bekymring for kommuneøkonomien på lang sikt som følge av den pågående situasjonen, og hvor kritisk viktig det er at det snarest klargjøres etter hvilke kriterier kommunenes merkostnader som følge av pandemien skal dekkes. Dette medlem ser det som hensiktsmessig at kommunene allerede nå får garantier for at det er de faktiske dokumenterte merutgiftene som skal

komponeres, og at det er viktig at den pågående situasjonen ikke får påvirke kommunenes økonomiske selvråderett i årene som kommer.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen garantere at ingen norske kommuner skal bli satt under statlig økonomiforvaltning som følge av regnskapsunderskudd som kan relateres til koronapandemien.»

Dette medlem viser til at kommunene står i førstelinja i møte med utallige familier under sterkt økonomisk press som følge av koronatiltakene, og at kommunenes økonomi ikke må være en hemske for å gjøre vurderinger som kommer disse familiene til gode, og fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa om å sikre at alle kommuner innvilger utsettelse på innbetaling av kommunale avgifter for de som ber om det. Staten garanterer for tapte inntekter og sikrer likviditeten gjennom økte skjønnsmidler.»

Dette medlem viser til regjeringens manglende oppfølging av anmodningsvedtaket om bostøtte og vil understreke at det å legge fram en løsning i revidert nasjonalbudsjett ikke hjelper familier i en akutt økonomisk situasjon som grunnet forskyvninger i inntekten risikerer å miste bostøtte de kommende månedene. Dette medlem mener regjeringen må legge fram en løsning i god tid før revidert nasjonalbudsjett, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest legge fram forslag som er nødvendige for å ivareta intensjonen i anmodningsvedtak nr. 421 (2019–2020) av 19. mars 2020.»

Dette medlem viser til kommunenes rolle som samfunnsmotor og sentral aktør i omstillingsarbeid over hele landet i kraft av sin utstrakte kjennskap til lokalt næringsliv og hvilke muligheter som ligger i det. Det er viktigere enn noen gang at kommunene har næringsmidler som kan bidra til å stimulere til nye og sikre eksisterende arbeidsplasser, og dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennom regionale utviklingsmidler sørge for opprettelse/styrking av kommunale næringsfond for å stimulere omstilling og videreutvikling i lokale bedrifter.»

2.6 Arbeids- og sosialdepartementet

Kap. 2541 Dagpenger

POST 70 DAGPENGER, *overslagsbevilgning*

Sammendrag

Omfanget av permitteringer har økt kraftig etter koronautbruddet. Både permitterte, arbeidsledige og arbeidsgivere får nå mer kompensasjon med nye regler.

Virusutbruddet har store og akutte konsekvenser for arbeidslivet i Norge. Mange virksomheter er pålagt å holde stengt, og ringvirkningene av tiltak for å begrense smitte er svært store. Dette har resultert i et meget stort omfang av permitteringer i en rekke næringer.

For å redusere skadevirkninger for både bedrifter og arbeidstakere, har et samlet Storting vedtatt følgende midlertidige endringer i regelverket:

Midlertidig oppheving av ventetiden for rett til dagpenger

Dagpenger kan tidligst gis når søkeren har vært arbeidsløs og stått tilmeldt Arbeids- og velferdsetaten som reell arbeidssøker, i minst tre av de siste femten dager, jf. folketrygdloven § 4-9. Ventetiden fungerer som en form for egenandel for den arbeidsløse. Ventetiden er på grunn av konsekvensene av smitteverntiltakene midlertidig fjernet både for permitterte og ledige. Et tilsvarende unntak gjelder allerede ved permitteringer i fiskefor- edlingsindustrien.

Endringen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører senest 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

I Prop. 52 S (2019–2020) ble midlertidig fjerning av ventedager før det utbetales dagpenger til permitterte anslått å øke dagpengeutbetalingene med 135 mill. kroner. Utvidelse av tiltaket og nye forutsetninger om antall mottakere har gitt en økning i anslaget. På usikkert grunnlag er det midlertidige tiltaket anslått å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 1 380 mill. kroner i 2020.

Full lønn inntil 6 G i 20 dager fra permittering, hvorav stolen dekker fra dag tre til 20

Fra og med 20. mars 2020 ble arbeidsgivers periode med lønnsplikt under permittering midlertidig redusert fra 15 til to dager. Fra dag tre kan den permitterte ha rett på dagpenger. I anmodningsvedtak 387, 16. mars 2020, ber Stortinget regjeringen sikre full lønn (inntil 6 G) fra dag tre til dag 20 i permitteringsperioden.

I Prop 52 S (2019–2020) ble midlertidig reduksjon i antall lønnsplikt dager anslått å øke dagpengeutbetalingene med 590 mill. kroner. Utvidelse av tiltaket og nye forutsetninger om antall mottakere har gitt en økning i anslaget. På usikkert grunnlag er det midlertidige tilta-

ket anslått å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 8 700 mill. kroner i 2020.

Særlige regler for fastsetting av dagpengenes størrelse

Dagsatsen for dagpenger under arbeidsløshet utgjør 2,4 promille av dagpengegrunnlaget. Dette gir en kompensasjon på 62,4 pst. av tidligere inntekt opp til 6 ganger grunnbeløpet, jf. folketrygdloven § 4-12. I anmodningsvedtak 388, 16. mars 2020, ber Stortinget regjeringen om at dagpenger skal gis med 80 pst. av den delen av dagpengegrunnlaget som er under tre ganger grunnbeløpet, og med 62,4 pst. av den delen av grunnlaget som er mellom tre og seks ganger grunnbeløpet. Det er derfor gitt en midlertidig bestemmelse om dette. Endringen vil gjelde både permitterte og ledige.

Endringen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører senest 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag er det midlertidige tiltaket anslått til å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 3 000 mill. kroner i 2020.

Reduksjon av krav til minste arbeidsinntekt for rett til dagpenger under arbeidsløshet

Det er et vilkår for å kunne få dagpenger under arbeidsløshet at man har hatt en minste arbeidsinntekt de siste tolv kalendermånedene før søknad på minst 1,5 ganger grunnbeløpet, eller en inntekt på minst tre ganger grunnbeløpet de siste 36 kalendermånedene før søknad, jf. folketrygdloven § 4-4. Vilåret gjelder også for rett til dagpenger under permittering. Stortinget ber i anmodningsvedtak 388, 16. mars 2020, regjeringen om at kravet til minsteinntekt midlertidig reduseres til 0,75 ganger grunnbeløpet. Derfor innføres en midlertidig grense på 0,75 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet i de siste tolv avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad, eller 2,25 ganger grunnbeløpet på søknadstidspunktet i de siste 36 avsluttede kalendermånedene før det søkes om stønad. Endringen vil gjelde både permitterte og ledige.

Endringen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører senest 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag er det midlertidige tiltaket anslått å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 360 mill. kroner i 2020.

Redusere kravet til arbeidstidsreduksjon fra minimum 50 til 40 pst.

Etter folketrygdloven § 4-3 er det et vilkår for rett til dagpenger at arbeidstiden som stønadsmottaker hadde forut for ledigheten (vanlig arbeidstid), er redusert med

minst 50 pst. Tilsvarende følger det av folketrygdloven § 4-13 at utbetalingen av dagpenger vil falle bort dersom stønadsmottakeren arbeider mer enn 50 pst. av den fastsatte ukentlige vanlige arbeidstiden i løpet av meldeperioden på 14 dager.

Ved midlertidig å redusere kravet til arbeidstidsreduksjon noe, både som inngangsvilkår og i avkortingsreglene, vil man legge bedre til rette for å kunne fordele permitteringer og reduksjon av arbeid på flere arbeidstakere, uten at arbeidstakerne mister retten til dagpenger som følge av at den enkeltes reduksjon i arbeidstiden blir for lav.

Som følge av dette er kravet til arbeidstidsreduksjon i folketrygdloven §§ 4-3 og 4-13 redusert fra 50 til 40 pst. Endringen vil gjelde både permitterte og ledige.

Endringen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører senest 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag er det midlertidige tiltaket anslått å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 670 mill. kroner i 2020.

Inntektssikringsordning for lærlinger som har mistet lærlingplass eller som er permittert

I anmodningsvedtak 389, 16. mars 2020, ber Stortinget regjeringen innføre en midlertidig ordning som sikrer lærlinger som mister lærlingplassen i forbindelse med virusutbruddet en inntektssikring på nivå med lærlingelønnen. Finanskomiteen presiserte senere i sin Innst. 197 S (2019–2020) at ordningen også skal gjelde lærlinger som blir permittert. Regjeringen følger opp Stortingets vedtak og innfører en midlertidig ordning for lærlinger. Arbeids- og sosialdepartementet arbeider med utformingen av ordningen, som blir avklart så snart som mulig. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag til håndtering av de budsjettmessige konsekvensene av tiltaket.

Midlertidig inntektssikringsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere med 80 pst. kompensasjonsgrad

I anmodningsvedtak 395, 16. mars 2020 ber Stortinget regjeringen innføre en midlertidig ordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som nå mister hele eller deler av inntektsgrunnlaget sitt som en følge av koronapandemien. Ifølge vedtaket skal disse få en kompensasjon der dekningsgraden er om lag 80 pst. av gjennomsnitt av siste tre års inntekt begrenset oppad til 6 G. Kompensasjonen dekkes fra og med 17. dag etter at inntektsbortfallet inntraff. Regjeringen følger opp Stortingets vedtak og innfører en slik midlertidig ordning. Arbeids- og sosialdepartementet arbeider med utformingen av ordningen, som blir avklart så snart som mu-

lig. Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med forslag til håndtering av de budsjettmessige konsekvensene av tiltaket.

Forlenge perioden med dagpenger for ledige og utvide perioden med fritak for lønnsplikt under permittering

Stortinget ba i anmodningsvedtak 400, 16. mars 2020, regjeringen om å midlertidig sørge for at tidsavgrensede ytelser, som arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden sin slik at manglende avklaring nå ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakerne.

I dagens regelverk knyttet til permitteringslønnsløven, kan arbeidstaker motta dagpenger i 26 uker innenfor siste 18 måneders periode. Ved utløpet av 26 uker gjeninntreffer arbeidsgivers lønnsplikt. Fra arbeidslivets parter er det påpekt at en del permitterte arbeidstakere nærmer seg 26-ukersgrensen. I dagens situasjon vil de trolig bli oppsagt fordi arbeidsgiver ikke har mulighet til å ta dem tilbake i ordinært arbeid. Muligheten til å få nytt arbeid er liten, slik at de uansett vil måtte søke på ny om dagpenger som ordinært ledige.

I tillegg vil også en del ledige gå ut sin maksimale periode med dagpenger i perioden før 1. juli 2020.

For å sikre at ingen mister inntektssikring i en svært vanskelig periode i arbeidsmarkedet og for å hindre oppsigelser, foreslår regjeringen at perioden permitterte og ledige kan motta dagpenger forlenges frem til og med 30. juni.

Det midlertidige tiltaket anslås å øke utgiftene under kap. 2541 post 70 med 170 mill. kroner i 2020.

Samlet endring

På usikkert grunnlag er de midlertidige endringene i dagpengereguleringen anslått å gi merutgifter på 14 280 mill. kroner i 2020. I behandlingen av Prop. 52 S (2019–2020) vedtok Stortinget å øke bevilgningen til dagpenger med 725 mill. kroner. Det foreslås dermed å øke bevilgningen til dagpenger med 13 555 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at de kraftig oppjusterte anslagene for statens kostnader til bl.a. dagpenger og omsorgspenger understreker dybden i den pågående krisen. Dette medlem viser til Frischsenterets analyse av kjennetegnene ved de som hadde blitt permittert fram til 22. mars 2020, og mener et viktig funn er at permitteringsmønsteret har hatt en tydelig sosial profil. Rapporten viser at krisen så langt spesielt har rammet vanlige arbeidsfolk med lave lønninger hardt, og at Stortingets forbedringer av regjeringens krisetiltak har gitt ordningene ved bortfall av inntekt en mer sosial profil. Dette medlem mener at det er viktig at Stortinget fortsetter å vedta flere helt

nødvendige forbedringer og tette hull i ordningene for inntektssikring.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi inntektssikring, gjennom kommunen eller andre egnede statlige forvaltningsorgan, for tilkallingsvikarer, midlertidig ansatte, studenter og andre uten fast jobb og inntekt, som ikke har tilstrekkelig opptjening, basert på vaktlister eller gjennomsnittlig inntekt for de siste 1 eller 3 månedene.»

«Stortinget ber regjeringen sørge for at personer som er i karenstid eller har søkt om gjenopptak av AAP etter fullført karenstid automatisk får innvilget gjenopptak av ytelsen.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at utenlandske arbeidstakere med dagpengerettigheter i Norge får innvilget stønaden de har krav på, selv om de har blitt sittende fast i utlandet.»

«Stortinget ber regjeringa sikre at VTA-ansatte, arbeidstakere hos arbeidsgiver med lønnstilskudd og tiltaksdeltakere fortsatt mottar lønn og ytelser. Tiltaksarrangører kompenseres.»

Dette medlem viser til felles brev fra NHO og LO, datert 23. mars 2020, som ber Finansdepartementet legge fram forslag til mulige løsninger som kan forhindre at permitterte ansatte blir utmeldt av pensjonsordningen. Dette medlem viser til at det er svært viktig at en slik løsning kommer på plass, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at de som permitteres ikke kastes ut av pensjonsordningen.»

Dette medlem viser til tidligere forslag om å forlenge maksimal permitteringslengde og er glad for at regjeringen nå utvider perioden til 30. juni 2020, men for å unngå unødvendig usikkerhet for de permitterte og av hensyn til bedriftene mener dette medlem det må komme signal om at maksimal permitteringslengde utvides ytterligere til 52 uker, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvide maksimal permitteringslengde til 52 uker.»

Dette medlem viser videre til at departementet etter vedtak fra Stortinget arbeider med å få på plass en ordning som sikrer inntekt på nivå med lærlingelønna for lærlinger som permitteres eller mister lærlingplassen, og imøteser en snarlig og god løsning for denne gruppen.

Kap. 2650 Sykepenger

POST 70 SYKEPENGER FOR ARBEIDSTAKERE MV., *overslagsbevilgning*

Sammendrag

Arbeidsgivers finansieringsansvar for koronavirusrelatert sykefravær reduseres til tre dager

I en ordinær situasjon skal arbeidsgiver betale sykepenger i et tidsrom på opptil 16 kalenderdager (arbeidsgiverperioden). Stortinget ba i anmodningsvedtak 390, 16. mars 2020, regjeringen om å redusere arbeidsgiverperioden for betaling av sykepenger til arbeidstakere ved koronavirusrelatert sykefravær fra 16 til tre dager. Unntaksbestemmelsen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer. Unntaksbestemmelsen innebærer at folketrygden refunderer arbeidsgivers utgifter til sykepenger for koronavirusrelatert fravær for denne gruppen fra dag fire til dag 16. Arbeidsgiver forskutterer sykepengene, og kan kreve refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten for det antall dager som overstiger tre.

Den midlertidige reduksjonen i arbeidsgivers finansieringsansvar for sykepenger til arbeidstakere relatert til koronaviruset anslås på usikkert grunnlag å føre til økte sykepengeutbetalinger på 4 700 mill. kroner i 2020.

Sykepenger for frilansere fra dag fire av koronavirusrelatert sykefravær

Til frilansere ytes det i en ordinær situasjon ikke sykepenger de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dagen arbeidsuførheten oppsto (ventetid). Stortinget ba i anmodningsvedtak 391, 16. mars 2020, regjeringen om også å gi frilansere midlertidig rett på sykepenger fra dag fire av sykefraværet. Unntaksbestemmelsen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020, eller når departementet/Kongen bestemmer.

Den midlertidige retten på sykepenger til frilansere fra dag fire anslås på usikkert grunnlag å føre til økte sykepengeutbetalinger på 50 mill. kroner i 2020.

Samlet endring

Samlet sett foreslås det å øke bevilgningen på posten med 4 750 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 71 SYKEPENGER FOR SELVSTENDIGE, OVERSLAGSBEVILGNING

Sammendrag

Til selvstendig næringsdrivende ytes det i en ordinær situasjon ikke sykepenger de første 16 kalenderdagene regnet fra og med den dagen arbeidsuførheten oppsto (ventetid). Stortinget ba i anmodningsvedtak 391, 16. mars 2020, regjeringen om å gi selvstendig næringsdrivende midlertidig rett på sykepenger fra dag fire av sykefraværet. Unntaksbestemmelsen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

Den midlertidige retten på sykepenger fra dag fire for koronavirusrelatert sykefravær til selvstendige anslås på usikkert grunnlag å føre til økte sykepengeutbetalinger på 400 mill. kroner i 2020.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 72 PLEIE-, OPPLÆRINGS- OG OMSORGPENGER MV., OVERSLAGSBEVILGNING

Sammendrag

Doble ordningen med omsorgspenger for arbeidstakere

Omsorgspenger etter folketrygdloven § 9-5 første ledd ytes til den enkelte arbeidstaker i opptil ti stønadsdager for hvert kalenderår. Har vedkommende omsorgen for mer enn to barn, ytes det omsorgspenger i opptil 15 stønadsdager. Når arbeidstakeren er alene om omsorgen, økes antallet stønadsdager til henholdsvis 20 og 30. Stortinget ba i anmodningsvedtak 392, 16. mars 2020, regjeringen om å doble det maksimale antall dager med omsorgspenger for lønnsstakere. Doblungen av antall omsorgsdager skal gjelde ut kalenderåret 2020, og skal finansieres av folketrygden. Dette er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

Tiltaket anslås på usikkert grunnlag å gi en utgiftsøkning på 6 000 mill. kroner i 2020.

Redusere arbeidsgivers finansieringsansvar for omsorgspenger fra ti til tre dager

Når en arbeidsgiver har betalt omsorgspenger til en arbeidstaker i mer enn ti stønadsdager i et kalenderår, kan arbeidsgiveren etter ordinære bestemmelser kreve å få refusjon fra trygden for det antall stønadsdager som overstiger ti. Omsorgspenger til en arbeidstaker som bare har omsorg for et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, refunderes fullt ut. Stortinget ba i anmodningsvedtak 393, 16. mars 2020, regjeringen om

midlertidig å redusere arbeidsgiverperioden for arbeidstakere for betaling av omsorgspenger ved barns eller barnepassers sykdom fra ti til tre dager. Dette innebærer at folketrygden refunderer arbeidsgivers utgifter til omsorgspenger for denne gruppen fra dag fire til ti. Retten til omsorgspenger skal også gjelde ved fravær som følger av at barnehagen eller skolen er stengt på grunn av virusutbruddet og fører til tap av pensjonsgivende inntekt. Arbeidsgiver forskutterer omsorgspengene, og kan kreve refusjon fra Arbeids- og velferdsetaten for det antall dager som overstiger tre. Unntaksbestemmelsene er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag anslås det at tiltaket vil gi en utgiftsøkning på om lag 5 000 mill. kroner i 2020.

Omsorgspenger til selvstendig næringsdrivende og frilansere fra dag fire, samt en dobling av antall omsorgsdager

Til frilansere og selvstendig næringsdrivende ytes det ikke omsorgspenger fra trygden de ti første fraværsdagene (ventetid). Dersom frilanseren eller den selvstendig næringsdrivende bare har omsorg for et kronisk sykt eller funksjonshemmet barn over 12 år, ytes omsorgspenger fra og med første fraværsdag. Stortinget ba i anmodningsvedtak 394, 16. mars 2020, regjeringen om at ventetiden for selvstendig næringsdrivende og frilansere for rett til omsorgspenger midlertidig skal reduseres fra ti til tre dager, og at folketrygden yter omsorgspengene for disse gruppene fra dag fire. Antall omsorgsdager dobles også for disse gruppene. Det gis ytelse med 100 pst. av sykepengegrunnlaget. Unntaksbestemmelsen er fastsatt i midlertidig forskrift om unntak fra folketrygdloven og arbeidsmiljøloven i forbindelse med koronapandemien, og opphører 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag anslås det at merutgiftene av dette tiltaket vil utgjøre 850 mill. kroner i 2020.

Samlet endring

Det foreslås det å øke bevilgningen på posten med 11 850 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger

POST 70 ARBEIDSAVKLARINGSPEENGER, *overslagsbevilgning*

Sammendrag

Forlengelse av stønadsperioden for mottakere av arbeidsavklaringspenger

I dag kan arbeidsavklaringspenger gis i inntil tre år, og forlenges i to år hvis vilkårene for forlengelse er opp-

fylt, jf. folketrygdloven § 11-12. Dette omfatter mottakere som har nedsatt arbeidsevne og som er under avklaring opp mot arbeid eller uføretrygd. I den ekstraordinære situasjonen som nå foreligger, settes mange aktiviteter og dermed fremdrift for AAP-mottakere på vent. Stortinget ba i anmodningsvedtak 400, 16. mars 2020, regjeringen om midlertidig å sørge for at tidsavgrensede ytelser, som arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden slik at manglende avklaring nå ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakerne. På bakgrunn av dette forlenges stønadperioden med seks måneder. Dette gjelder både den ordinære perioden på tre år (fire år for de som fikk AAP før 2018), og for de som mottar AAP på unntak inntil to år utover den ordinære perioden. Forlengelsen gjelder alle AAP-mottakere med varighet etter § 11-12 som var inne i ordningen per 16. mars, uansett hvor de er i stønadsløpet, og de som nå fremover kommer inn på AAP med varighet etter § 11-12 så lenge forskriften gjelder. Forlengelsen er ikke avhengig av om fastsatt aktivitet utsettes. Forskriften gjelder frem til 31. desember 2020 eller når departementet/Kongen bestemmer.

På usikkert grunnlag anslås det at tiltaket vil øke utgiftene til arbeidsavklaringspenger med om lag 500 mill. kroner i 2020, og en høyere merutgift i påfølgende år. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med anslag for merutgiftene i påfølgende år. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 vil regjeringen komme tilbake med anslag for eventuelle mindretgifter i uføretrygd, som følge av at tiltaket vil medføre utsatte overganger fra arbeidsavklaringspenger til uføretrygd.

Forlengelse av stønadperioden for de som mottar arbeidsavklaringspenger som arbeidssøker (§ 11-17)

I dag kan arbeidsavklaringspenger gis i seks måneder etter at mottaker er ferdig avklart mot arbeid, og vedkommende er i arbeidssøkeprosess, jf. folketrygdloven § 11-17. I den ekstraordinære situasjonen vi er i nå, kan det bli utfordrende for denne gruppen å skaffe arbeid innenfor stønadperioden på seks måneder. For å ta hensyn til dette, får mottakere av arbeidsavklaringspenger som per 29. februar 2020 hadde mindre enn fire måneder igjen av stønadperioden etter folketrygdloven § 11-17, forlenget stønadperioden frem til og med 30. juni 2020.

Det anslås på usikkert grunnlag at tiltaket vil gi en merutgift i arbeidsavklaringspenger på om lag 40 mill. kroner i 2020.

Samlet endring

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 540 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker

MIDLERTIDIGE FORSKRIFTSENDRINGER I LOV OM SOSIALE TJENESTER

Sammendrag

Gjennom Innst. 198 L (2019–2020) er Arbeids- og sosialdepartementet gitt forskriftshjemmel til å opprette en midlertidig bestemmelse om økonomisk stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere som mister inntekt fordi kontrakter og oppdrag ikke kan gjennomføres som følge av virusutbruddet. Den nærmere oppfølgingen av bestemmelsen er under utarbeidelse.

Stortinget ba i anmodningsvedtak 399 og 400, 16. mars 2020, regjeringen om å stille aktivitetskrav i sosiale ytelser i bero inntil videre, og sørge for at tidsavgrensede ytelser, som arbeidsavklaringspenger, får forlenget perioden slik at manglende avklaring nå ikke fører til at kvoten på tre år avkortes for mottakerne. Det vurderes dermed om det også er behov for fullmakt til forskriftsendringer på andre områder i sosialtjenesteloven, blant annet når det gjelder aktivitetskrav og kvalifiseringsprogrammet. Det antas i tillegg at situasjonen innebærer en betydelig økning i antall søknader om økonomisk sosialhjelp mer generelt.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med endelige anslag for merutgiftene av de midlertidige endringene i lov om sosiale tjenester i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

2.7 Helse- og omsorgsdepartementet

Kap. 701 E-helse, helseregistre mv.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, *kan overføres*

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen på posten med totalt 80 mill. kroner til ulike digitaliseringstiltak som skal bidra til å begrense smitte og behandle og følge opp syke under koronapandemien. Tiltakene er nærmere beskrevet under.

Det foreslås å øke bevilgningen med 30 mill. kroner for å legge til rette for rask utbredelse av videokonsultasjon og digital hjemmeoppfølging slik at helsepersonell kan følge opp pasienter under koronapandemien. Bevilgningen skal dekke kostnader til utvikling av helsenorge.no, slik at innbyggere kan få enkel tilgang til videoløsninger. Videre vil det utarbeides verktøy for dialog med innbyggere om symptomer og viktige beskjeder før videokonsultasjon, for å bidra til riktig oppfølging av pasienten. Det foreslås også å iverksette tiltak for å bedre informasjonssikkerhet og brukerstøtte, og gjøre helsenettet mer robust for økt bruk. Tiltaket kan bidra til å begrense smittespredning og til økt kapasitet i en presset situasjon. Videre kan tilrettelegging for video bidra til å opprettholde virksomheten hos helseperso-

nellgrupper som har fått krav om å stenge drift med fysisk oppmøte.

Videre foreslås det å øke bevilgningen med 45 mill. kroner for å etablere et automatisert smittesporingsystem basert på sporing av smarttelefon og nedlastet applikasjon (app). Tiltaket innebærer en automatisert digital oppsporing av personer som smittede har vært i nær kontakt med (nærkontakter) gjennom GPS-posisjon og bruk av Bluetooth. Flere land er i gang med lignende løsninger. Sporingssystemet vil kunne supplere og erstatte mye av det manuelle arbeidet som både tar lang tid og mye personellkapasitet. Tiltaket kan også bidra til at det blir mulig å lempe på allmenne og brede samfunnsmessige restriksjoner på et tidligere tidspunkt, fordi det er mer målrettet. Det vil være frivillig for den enkelte å delta i sporingssystemet. Sporingssystemet er nærmere omtalt i kgl. resolusjon og forskrift om digital smittesporing og epidemikontroll i anledning utbrudd av covid-19, herunder nærmere vurderinger av personvern.

Det foreslås å øke bevilgningen med ytterligere 5 mill. kroner til en løsning for at innbyggere kan selvrapportere luftveissymptomer til Folkehelseinstituttet. Løsningen gjør at innbyggere kan registrere symptomer for seg og sine barn. Anonyme data vil løpende gjøres tilgjengelig for bruk av aktørene i sektoren og for innbyggere på Folkehelseinstituttets nettsider. Hensikten er å gi helsemyndighetene en bedre oversikt over spredningen og dermed også kunne bidra til å effektivisere smittevernshåndteringen. Løsningen er etablert og tilgjengelig for innbyggere. Bevilgningen skal benyttes til å dekke allerede påløpte kostnader til prosjektledelse og utvikling på helsenorge.no, og utvikling av mottak i logistikksystem hos Folkehelseinstituttet.

Komiteens merknader

K o m i t e e n slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 732 Regionale helseforetak

POST 70 SÆRSKILTE TILSKUDD, *kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75*

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen til de regionale helseforetakene med 40 mill. kroner til avansert simuleringsutstyr for opplæring i intensivbehandling. For å håndtere epidemien må tilstrekkelig antall helsepersonell være trent i å håndtere kritisk syke pasienter med behov for intensivbehandling. Mange som skal inn i tjenesten har ikke denne kompetansen og trenger opplæring. Simuleringsmuligheter for innøving av spesifikke prosedyrer bør oppskaleres for å ivareta opplæringsbehovet. Det foreslås at personell i spesialisthelsetjenesten og i de kommunale helse- og omsorgstjenestene

skal inngå i opplæringen. Midlene fordeles slik mellom de regionale helseforetakene:

- 21,6 mill. kroner til Helse Sør-Øst RHF
- 7,5 mill. kroner til Helse Vest RHF
- 5,8 mill. kroner til Helse Midt-Norge RHF
- 5,1 mill. kroner til Helse Nord RHF

Videre foreslås det å øke bevilgningen med 5 mill. kroner til Helse Vest RHF for å utvide Norsk intensivregister til et Norsk intensiv- og pandemiregister. Norsk intensivregister innhenter informasjon om den behandling som gis på intensivavdelinger på sykehus og brukes som grunnlag for forskning, analyser og kvalitetsforbedring av tjenesten. Intensivregisteret har tatt i bruk en løsning for registrering av intensivpasienter med koronavirus i registeret. Det foreslås å utvide registeret til å bli et pandemiregister med hjemmel i kvalitetsregisterforskriften, ved å inkludere alle koronaviruspasienter som behandles i sykehus, også de som behandles i andre avdelinger enn intensivavdelinger. Data fra registeret setter Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet i stand til å overvåke forløpet av sykdommen i Norge og intensivkapasiteten.

Komiteens merknader

K o m i t e e n slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 740 Helsedirektoratet

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, *kan overføres*

Sammendrag

Bevilgningen til Helsedirektoratet foreslås økt med 8 mill. kroner for at direktoratet i samarbeid med WHO kan oppdatere og distribuere faglige retningslinjer gjennom bruk av IKT-verktøyet MAGIC. Verktøyet kan innhente informasjon fra forskningsartikler og forskningsdata i sanntid og bearbeide dem til faglige retningslinjer. Forslaget er en engangsinvestering og tiltaket kan iverksettes umiddelbart.

For å best mulig kunne håndtere det pågående virusutbruddet, er det viktig å raskt kunne oppdatere og distribuere faglige retningslinjer til sykehus og den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Dette gjelder diagnostikk, behandling av ulike pasientgrupper, rutiner for godt smittevern blant helsepersonell og så videre. Dette er særlig viktig dersom helsetjenesten må benytte helsepersonell som ikke jobber der til daglig. En kunnskapsoppsummering i MAGIC koster mellom 500 000 og 1 mill. kroner.

Gjennom en bevilgning til Helsedirektoratet kan det utarbeides 8–15 faglige retningslinjer relatert til behandling og forebygging. Disse kan publiseres raskt og være tilgjengelige for helsepersonell både i Norge og resten av verden.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker

BEVILGNINGER TIL DE REGIONALE HELSEFORETAKENE

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 416 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen sikre at sykehusene har tilstrekkelige midler når de nå planlegger å møte korona-pandemien og styrker intensivkapasiteten. Sykehusene og andre virksomheter innenfor helse må få dekket uforutsette og nødvendige utgifter knyttet til legemidler og medisinsk utstyr i perioden krisen varer.»

Spesialisthelsetjenesten er i en krevende beredskapsperiode. Tjenesten spisser ressursene sine mot beredskap og akutt behandling, samtidig som planlagt aktivitet utsettes. Utsettelse av planlagt behandling vil gi sykehusene lavere aktivitetsbaserte inntekter fra Innsatsstyrt finansiering (ISF). Samtidig vil helseforetakenes kostnader samlet sett øke.

Helseforetakene har ekstrakostnader blant annet som følge av avvik i driften knyttet til sykdom, personell i karantene, barnepass, vikar- og overtidskostnader og kostnader knyttet til ekstraordinære innkjøp, leie av bygg til beredskapssykehus mv. Regjeringen ga i Prop. 52 S (2019–2020) uttrykk for at den vil sikre at helse- og omsorgssektoren gis mulighet til å iverksette de tiltak som er nødvendige gitt situasjonen.

Det samlede merbehovet i de regionale helseforetakene som følge av de pågående pandemien er på nåværende tidspunkt svært usikkert. De regionale helseforetakene har bevilgninger på over 160 mrd. kroner i 2020 og har ikke et akutt likviditetsbehov. Regjeringen vil komme tilbake med forslag til økte bevilgninger til de regionale helseforetakene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

ENDRINGER AV REFUSJONSTAKSTER FRA FOLKETRYGDEN

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet har som følge av virusutbruddet gjort endringer i enkelte honorartakster til leger (både fastleger og legespesialister med driftsavtale) og psykologspesialister med driftsavtale. Endringene innebærer at legevakt kan benytte e-konsultasjonstaksten, og fastleger kan benytte e-konsultasjonstaksten også på kveld. Videre kan fastleger bruke kveldstakster og telefonkonsultasjoner honoreres for fastleger og avtalespesialister på lik linje med e-konsultasjon. Dette vil medføre merutgifter.

I tillegg er det foretatt endringer i aktivitetsbasert refusjon til laboratoriene, ved at refusjonen for laboratorieanalyser etter koronaviruset ble økt. Denne økningen ville rutinemessig ellers ha skjedd først kommende årsskifte.

Selvstendig næringsdrivende helsepersonell er oppfordret til å ta i bruk digitale løsninger som kompensasjon for fysisk tilstedeværelse. For noen grupper kreves det endringer i takstforskrifter som vil understøtte en slik omlegging av praksis. Det arbeides med endringsforskrifter på dette området. Refusjoner for e-konsultasjoner blir tilsvarende eller lavere enn refusjoner for ordinære fysiske konsultasjoner. E-konsultasjonene vil også i all hovedsak komme til erstatning for ordinære konsultasjoner, og dermed ikke medføre volumvekst. Forslagene antas dermed ikke å medføre økte utgifter på stønadsbudsjettet for andre behandlergrupper enn legene.

Regjeringen vil komme tilbake til saken i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

2.8 Barne- og familiedepartementet**Kap. 865 Forbrukerpolitiske tiltak**

POST 71 TILSKUDD TIL REISEGARANTIFONDET

Sammendrag

Utbruddet av koronavirus og smitteverntiltakene som er satt i verk innebærer en markert nedgang i reiseaktivitet. Det er derfor grunn til å vente flere konkurser blant pakkereisearrangører. Etter pakkereiseloven har de reisende særlige rettigheter (reisegaranti) ved konkurser hos arrangør, herunder krav på tilbakebetaling for reisetjenester som ikke blir levert. Reise Garantien ivaretas ved at arrangørene må stille garantier i favør av Reise Garantifondet og innbetale årsavgift som dekker drift av Reise Garantifondet og går til oppbygging av fondets egenkapital. Pakkereiseloven gjennomfører EUs pakke-reisedirektiv i norsk rett.

Garantiene som pakkereisearrangørene har stilt forventes ikke å dekke arrangørens plikter overfor de reisende etter pakkereiseloven i den situasjonen vi nå står overfor. De individuelt stille garantiene i reisegarantiordningen er basert på en måneds forventet omsetning i høysesong. Reise Garantifondets egenkapital på 15 mill. kroner, som kan trekkes på om garantiene ikke er tilstrekkelige, antas å være utilstrekkelig til å dekke forventede krav.

Regjeringen foreslår derfor å tilføre Reise Garantifondet midler over statsbudsjettet. Merbehovet er usikkert og avhengig av den videre utviklingen av pandemien. Det foreslås å opprette en ny post 71 Tilskudd til Reise Garantifondet på kap. 865 Forbrukerpolitiske tiltak

med en bevilgning på 100 mill. kroner, samt en over-skridelsesfullmakt på ytterligere 200 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Midler fra bevilgningen og fullmakten tildeles Reisegarantifondet i den utstrekning fondet ikke er i stand til å dekke forpliktelsene etter pakkereiseloven.

For å avhjelpe pakkereisearrangørene og for å redusere belastningen på Reisegarantifondet når pakkereisearrangørene går konkurs, foreslås det også en midlertidig lovhjemmel til ved forskrift å forlenge fristen på 14 dager for pakkereisearrangørene til å tilbakebetale de reisende, når en pakkereise avlyses på grunn av ekstraordinære forhold. Se omtale i Prop. 68 L (2019–2020).

På bakgrunn av virusutbruddet har EU-kommisjonen anbefalt å innføre en ordning der arrangøren tilbyr den reisende en kreditnota (tilgodelapp) i stedet for umiddelbar tilbakebetaling. Denne kreditnotaen må det være frivillig for den reisende å godta, den må kunne innløses i ny reise eller kontanter på et senere tidspunkt og den må være sikret ved arrangørens insolvens. Regjeringen vil legge til rette for innføring av en slik ordning, og vil anbefale at slike kreditnotaer brukes i størst mulig utstrekning. Flere land har allerede innført ordninger med kreditnotaer.

Det er uheldig at næringen, slik Reisegarantifondet nå er innrettet, ikke synes å være i stand til etterleve sine plikter etter pakkereiseloven. Regjeringen tar sikte på å styrke kravene til individuelle garantier fra pakkereisearrangørene og til soliditeten i fondet, slik at underdekning unngås i fremtiden.

Det foreslås også et tilskudd på 2 mill. kroner til økt saksbehandlingskapasitet i Reisegarantifondet.

Samlet foreslås det en bevilgning på 102 mill. kroner på posten.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak I og III. Komiteen viser også til omtale i Innst. 217 L (2019–2020).

2.9 Nærings- og fiskeridepartementet

Tiltak særlig rettet mot oppstarts- og vekstbedrifter

SAMMENDRAG

Regjeringen er opptatt av å støtte virksomheter med forsknings- og innovasjonsaktivitet, slik at vi opprettholder omstillings- og vekstevne når epidemien er over. Det er viktig å støtte opp under produktive virksomheter som kan utvikle seg til å bli blant våre viktigste i fremtiden. Investeringer i forskning og innovasjon er ofte langsiktige. Dersom slik aktivitet stopper opp, vil det kunne få langvarige og betydelige konsekvenser for norsk verdiskaping og konkurransevne. Regjeringen foreslår derfor flere tiltak særskilt rettet mot bedrifter i en vekstfase og bedrifter med forsknings- og innova-

sjonsaktivitet. Forslagene omfatter tilskudd på 3,1 mrd. kroner. Dette omfatter 2,5 mrd. kroner til innovasjons- og etablerertilskudd, 300 mill. kroner til rentestøtteordningen under Innovasjon Norge, 50 mill. kroner til en ny tilskuddordning for private innovasjons- og gründermiljøer og 250 mill. kroner til Forskningsrådet for å bidra til å opprettholde FoU-aktiviteter i næringslivet. I tillegg foreslås rammen for innovasjonslån økt med 1,6 mrd. kroner og tilhørende tapsavsetning økt med 720 mill. kroner. Det foreslås også 1 mrd. kroner i økt kapital til Investinor. Til sammen vil disse tiltakene lette likviditetsutfordringene for gründere, vekstbedrifter og innovasjonsmiljøer, og bidra til at innovasjons- og utviklingsprosjekter kan gjennomføres til tross for økonomiske utfordringer som følge av virusutbruddet.

Gjennom innovasjonslån delfinansierer Innovasjon Norge investeringsprosjekter som bidrar til nyetableringer, nyskaping, omstilling, internasjonalisering og utvikling. I tillegg til å øke rammen for innovasjonslån foreslås det å øke tapsavsetningen slik at Innovasjon Norge kan ta noe høyere risiko. Innovasjonstilskuddet støtter utviklingsprosjekter som vil kunne skape ny aktivitet i små og mellomstore bedrifter og slik bidra til å hindre unødvendige permitteringer. Ordningen skal stimulere til at utviklingsprosjekter kan gjennomføres til tross for resultatvikt og likviditetsutfordringer. Etablerertilskuddet foreslås også økt, slik at støtte kan gis til flere oppstartsbedrifter og at maksimal støtte bedriftene kan motta økes fra 0,7 mill. kroner til 1,5 mill. kroner. Rentestøttefond gir bedrifter betalingslettelse gjennom utsatt rente- og avdragsbetalinger for eksisterende eller nye innovasjonslån og distriktsrettede risikolån. Den nye tilskuddsordningen for private innovasjonsmiljøer skal bidra til at disse viktige miljøene fortsatt kan gi et tilbud til oppstartsbedrifter og gründere.

I tillegg til forslagene i denne proposisjonen har Innovasjon Norge selv iverksatt en rekke strakstiltak for å bedre situasjonen for oppstarts- og vekstbedrifter. Dette gjelder blant annet nedsatt rente på både løpende og nye lån, forenklede prosesser for søknader om avdragsuttsettelse, større bidrag til finansiering enn normalt og lavere krav til sikkerhet enn normalt. Regjeringen vil vurdere behovet for ytterligere tiltak rettet mot denne gruppen bedrifter fremover.

Forskningsrådet har tatt flere initiativer for å hjelpe næringslivet, blant annet redusert saksbehandlingstid for Skattefunn-søknader. Videre vil prosjekter som blir forsinket som følge av situasjonen, kunne søke om forlengelse. Flere aktører har etterlyst tiltak for å fremskynde utbetaling av Skattefunn-fradrag. Departementets vurdering er imidlertid at det vil være krevende å etablere en særordning for fremskyndet utbetaling av Skattefunn-fradrag, frikoblet fra skatteoppgjøret. Det vises til nærmere omtale i avsnitt 2.11 Skattefunn.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at regjeringen setter av rundt 5 mrd. kroner til tiltak rettet mot oppstartsbedrifter som «kan skape ny aktivitet og hindre unødvendige permitteringer» og for «å sikre omstilling og vekstevne når epidemien er over». Dette medlem støtter disse tiltakene, men mener samtidig at samme argumentasjon tilsier at staten må trå til med aktiv industripolitikk for å holde aktiviteten oppe og dermed redde mange norske industriarbeidsplasser som nå står i fare.

Dette medlem viser til omtale i Prop. 67 S (2019–2020):

«Deler av leverandørindustrien var i en krevende lønnsomhetssituasjon allerede før oljeprisen gikk ned og kan rammes hardt dersom oljeprisen blir liggende på et lavt nivå over lengre tid. Regjeringen følger utviklingen tett og vil om situasjonen tilsier det komme med målrettede tiltak, slik det ble gjort etter oljeprisfallet i 2014.»

Dette medlem mener det ikke er tilstrekkelig å følge utviklingen, men at det må på plass tiltak umiddelbart, ettersom koronakrisen vil kunne ramme norsk industri hardere enn oljekrisen, og at leverandørindustrien, verftene og bygg- og anleggssektoren sårt trenger nye oppdrag og tiltak som forhindrer mangel på arbeidskraft.

Dette medlem mener det trengs en aktiv politikk for nasjonal industriell selvberging, og at situasjonen viser oss hvor viktig det er å ha industri som kan forsyne Norge med mest mulig av det vi er avhengige av. Regjeringen har etter dette medlems mening vært for naiv i sin tro på frihandel og for passiv i næringspolitikken over lang tid. Dette medlem mener Norge nå må sikre at eksisterende industriarbeidsplasser hjelpes over kneika, bygge opp ny industri og gi bedriftene som permitterer, lov til å fortsette med kompetanseheving og omstilling. Dette medlem vil poengtere at ved ikke å sikre norsk industri settes framtidens miljøvennlige arbeidsplasser på spill.

Dette medlem mener at så lenge det finnes samfunnsnyttige oppdrag, ledig kapasitet og folk uten jobb, må staten legge tilstrekkelige investeringsmidler på bordet. For eksempel viser dette medlem til at om lag halvparten av fergene i Norge etter planen skal være laveller nullutslippsferger i 2021, og at vi nå må gi norske verft oppdraget med å bygge resten. Vi må lage en krisepakke som sikrer de ulike industribransjene. Noen mangler innsatsfaktorer, noen mangler arbeidskraft fordi arbeidstakerne ikke kommer seg inn i landet, og noen mangler kunder. Nå må vi koble de ledige ressursene med samfunnets behov. Dette medlem vil peke på det kan være nå vi skal teste ut ny klimateknologi i

eksisterende bedrifter, øke den industrielle sjølberginga ved å sette i gang økt videreforedling av mat i Norge som vi uansett ikke får sendt til Kina, eller oppgradere jernbanen. Behovet for gods på jernbane har økt under krisen og viser at jernbanen er en av våre viktigste infrastruktur.

Dette medlem viser til at Stortinget så langt har vedtatt helt nødvendige krisebevilgninger for å sikre inntekten til flest mulig av de som er rammet, og for å sikre lån og likviditet til bedrifter – nå må vi holde hjula i gang der det er forsvarlig og nødvendig med klassisk motkonjunkturpolitikk. Dette medlem mener vi er nødt til å framskynde nyttige oppdrag og gi dem til industrien nå, ikke vente unødvendig, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi offentlige oppdrag og økte tilskudd til norsk leverandørindustri og verft innen blant annet:

1. Vedlikehold på skip i offentlig eie.
2. Bygging av lavutslippsferger.
3. Framskynde planlagt utbedring av havner.
4. Ettermontering/oppgradering av miljøteknologi på skip.
5. Plugging av oljebrønner.
6. Nye havmerder for oppdrett.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge offentlige oppdrag til norsk leverandørindustri og verft som kan planlegges, oppskaleres og forseres og komme raskt tilbake til Stortinget med forslag til prosjekter.»

«Stortinget ber regjeringen framskynde offentlige prosjekter innen bygg og anlegg og fortsette alle offentlige prosjekter som er forsvarlige.»

«Stortinget ber regjeringen sikre flere lærlingplasser og styrke fagopplæringen for å dekke arbeidskraftmangel.»

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet legge til rette for og ta aktivt i bruk forpliktende avtaler om lån av arbeidskraft mellom bedriftene, tilsvarende ordningen med arbeidsleie mellom entreprenører i Oslo, og ordninger som gjør at permitterte kan bidra i andre sektorer med arbeidskraftmangel.»

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med økte tilskudd til regionale utviklingsmidler og kommunale næringsfond.»

Kap. 919 Diverse fiskeriformål

POST 75 TILSKUDD TIL NÆRINGSTILTAK I FISKERIENE, *kan overføres*

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen til garantilott for fiskere med 5 mill. kroner, fra 1 mill. kroner til 6 mill. kroner. Formålet med ordningen er å gi fiskere en viss minsteinntekt i de ulike fiskeriene, dersom fisket av ulike årsaker skulle slå feil. Ordningen er regelstyrt og hjemlet i forskrift. Det foreslås enkelte endringer i regelverket som vil kunne bidra til å redusere de negative konsekvensene for fiskere som rammes av leveransestopp som direkte følge av virusutbruddet, eksempelvis hvis fiskemottak må holde stengt på grunn av sykdom eller karantenebestemmelser.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 920 Norges forskningsråd

POST 50 TILSKUDD TIL FORSKNING

Sammendrag

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til næringsrettet forskning og utvikling med 250 mill. kroner for å opprettholde forskningsbasert omstilling og innovasjon. Engangsbevilgningen skal bidra til å opprettholde FoU-aktiviteter i hele bredden av næringslivet. For å redusere risikoen for at pågående prosjekter avsluttes som følge av virusutbruddet, vil Forskningsrådet blant annet kunne øke den statlige støtteandelen innenfor rammen av statsstøttereguleringen.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap

POST 54 RISIKOKAPITAL, INVESTINOR AS

Sammendrag

Regjeringen foreslår å øke investeringskapitalen i Investinor for å bedre tilgangen på kapital for bedrifter i tidlig fase. Det er viktig å stimulere til at privat kapital og kompetanse kan skape og utvikle nye lønnsomme arbeidsplasser fremover. Investinor kan bidra til dette gjennom sitt nye mandat for matching- og fondsinvesteringer. Mandatet åpner også for samarbeid med det Europeiske investeringsfondet (EIF) som kan gjøre flere virkemidler tilgjengelig for norske bedrifter. I saldert budsjett 2020 er det bevilget 142 mill. kroner på kap. 950 til det nye mandatet. Det foreslås å øke bevilgningene med 1 mrd. kroner i 2020. Forslaget innebærer en økning på 350 mill. kroner i risikokapital på post 54. Videre foreslås det å øke kapitalinnskuddet med 650 mill. kroner, jf. omtale under post 91.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 91 KAPITALINNSKUDD, INVESTINOR AS

Sammendrag

Det vises til omtale under post 54 ovenfor. Det foreslås å øke bevilgningen på kap. 950 post 91 med 650 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

POST 50 INNOVASJON – PROSJEKTER, FOND

Sammendrag

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Innovasjon Norge med 3 570 mill. kroner for å særskilt støtte bedrifter i en vekstfase og bedrifter med forsknings- og innovasjonsaktivitet. Forslaget omfatter:

- 300 mill. kroner til rentestøtteordningen.
- 2 500 mill. kroner til innovasjons- og etablerertilskudd.
- 50 mill. kroner til tilskuddsordning for private innovasjons- og gründermiljøer.
- 720 mill. kroner til tapsavsetning knyttet til økning av ramme for innovasjonslån med 1 600 mill. kroner.

For å lette situasjonen for bedrifter med midlertidige betalingsvansker foreslås det en økning på 300 mill. kroner i ordningen med rentestøttefond. Dette innebærer at bedrifter kan få utsatt avdrags- og/eller rentebetalinger for eksisterende eller nye innovasjonslån og distriktsrettede risikolån. Rentestøtte kan også gis til bedrifter i forbindelse med finansiering av utviklingsprosjekter i en tidlig fase.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til innovasjonstilskudd og etablerertilskudd med til sammen 2,5 mrd. kroner. Innovasjonstilskudd vil treffe bredden av vekstselskap. For bedrifter som opplever reduserte inntekter og likviditetsutfordringer, vil det være vanskelig å prioritere utviklingstiltak som ikke har umiddelbar effekt. Denne typen tilskudd kan bidra til at gode innovasjonsprosjekter videreføres eller legges til rette for nye utviklingsprosjekter. Midlene skal bidra til å stimulere produkt- og tjenesteutvikling, strategi- og kompetanseutvikling, tilrettelegging av utviklingsaktiviteter og -prosjekter og bedriftsnettverk. Tilskuddet kan også benyttes til kjøp av FoU-tjenester. Dette kan gi grunnlag for lønnsom vekst senere.

Etablerertilskudd treffer gründere og oppstartsbedrifter med innovative forretningsidéer som har markeds- og vekstpotensial, men svekket tilgang til egenkapital. Tilskuddet kan brukes til avklaring av markedspo-

tensial, validering, pilotering og kommersialisering. Bevilgningsøkningen vil gjøre at man kan nå ut til flere gründerbedrifter og samtidig øke maksimal støtte.

Videre foreslås det å bevilge 50 mill. kroner til en midlertidig tilskuddsordning til private innovasjons- og gründermiljøer. De senere årene er det etablert en privat infrastruktur og økosystem som legger til rette for å stimulere til entreprenørskap, akselerere oppstartsselskap og koble gründerne med investormiljøer. Dette økosystemet er fortsatt i utviklingsfasen og inntektene avhenger av leieinntekter fra virksomheter som selv kan ha fått problemer på grunn av de strenge smitteverntiltakene. Mange av disse miljøene står dermed i fare for å gå konkurs. De private innovasjons- og gründermiljøene har i områdegjennomgangen av virkemiddelapparatet blitt fremhevet som effektive bidragsytere til økt verdiskaping. Støtteordningen har til hensikt å sørge for at disse miljøene kan opprettholde sitt tilbud til oppstarts- og vekstselskap.

Regjeringen foreslår å øke rammen for Innovasjon Norges ordning for innovasjonslån med 1,6 mrd. kroner til 3 mrd. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak. Det foreslås bevilget 720 mill. kroner i tapsavsetning. Ordningen er innrettet mot prosjekter som vanskelig lar seg

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2421	50	Innovasjon Norge Innovasjon - prosjekter, fond, økes med ..... fra kr 495 000 000 til kr 4 215 000 000»	3 720 000 000

Andre saker

AVDRAGSUTSETTELSE INNENFOR EKSPORTFINANSIERINGSORDNINGENE

Sammendrag

GIEK og Eksportkreditt Norge har med dagens mandat og rammer handlingsrom til å gi avdragsutsettelser som et verdisikrende tiltak i sin oppfølging av utestående garantier og lån. GIEK og Eksportkreditt Norge er opptatt av finne effektive og gode løsninger for hvordan de kan utnytte sitt eksisterende handlingsrom til å gi avdragsutsettelser i den pågående markedsituasjonen. Det gjøres konkrete vurderinger i hver enkelt sak.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

finansiere av banker uten risikodeling. Innovasjonslån skal normalt stimulere til investeringer i innovativ virksomhet og kan bidra til oppstart og videreføring av omfattende prosjekter. Regjeringen foreslår at økt ramme særlig skal rettes mot likviditetslån. Lånene vil få en avdragsfri periode og deretter nedbetaling tilpasset situasjonen. Grunnet situasjonen i næringslivet økes tapsavsetningene på nye lån fra 30 pst. til 45 pst.

Innovasjon Norge skal sørge for at de foreslåtte tiltakene er i tråd med statsstøtteregulverket. Det foreslås at Innovasjon Norge ved behov får fleksibilitet til selv å prioritere og omdisponere innenfor virkemidlene på post 50, med bakgrunn i selskapets mål. Regjeringen vil følge med på rammen for de foreslåtte tiltakene og komme tilbake med forslag til ytterligere tiltak ved behov.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak IV.

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

2.10 Samferdselsdepartementet

Kap. 1320 Statens vegvesen

POST 72 KJØP AV RIKSVEIFERJETJENESTER, kan overføres

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 424 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag som kan sikre reduserte takster på riksveiferjer for en avgrenset periode.»

Regjeringen foreslår å redusere takstene på riksveiferjer med 20 pst. i perioden 1. april–30. juni 2020. Det anslås at forslaget vil redusere billettinntektene med om lag 50 mill. kroner, gitt siste trafikkanslag fra Statens vegvesen. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen på posten med 50 mill. kroner. Departementet anser med dette anmodningsvedtaket som oppfylgt.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker**HJEMTRANSPORT MED FLY AV NORDMENN PÅ REISE OG SÆRSKILT FRAKT****Sammendrag**

På grunn av en uoversiktlig global situasjon med mange reiserestriksjoner i og mellom land, stengte luftrom og grenser, foreslås det at den vedtatte ordningen for hjemtransport av nordmenn forlenges fra 31. mars 2020 til 1. mai 2020.

Videre foreslås det at ordningen utvides fra å omfatte dekning av «dokumenterbare merkostnader ved å opprettholde enkelte avganger flyselskapene ellers ville innstilt» til også å gjelde dekning av dokumenterbare merkostnader ved å gjennomføre flyvninger til andre destinasjoner, der det nå befinner seg et stort antall norske borgere, som er fast bosatt i Norge og som er på midlertidig reise i utlandet. Dette vil være den ekstra kostnaden flyselskapene belastes dersom de ikke får dekket sine utgifter gjennom vanlige billettinntekter (ordinære, ikke-rabatterte økonomibilletter). Det legges til grunn at disse utgiftene kan dekket innenfor den vedtatte bevilgningen på kap. 1310 Flytransport, post 71 Kjøp av hjemtransport med fly av nordmenn på reise og særskilt frakt på 100 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

PRIVATE FLYPLASSER

Stortinget har bevilget midler til et grunnleggende tilbud av flytransport i Norge, jf. Prop. 57 S (2019–2020). Dette inkluderer Haugesund lufthavn.

De økonomiske konsekvensene for private lufthavner som følge av virusutbruddet er ennå ikke kjent. Samferdselsdepartementet har fått tilbakemeldinger fra flere ikke-statlige lufthavner om at de er i en krevende situasjon. Etter det Samferdselsdepartementet er kjent med, har Avinor AS kommet til enighet med Lufthavndrift AS, som har tjenestekonsesjon for Haugesund lufthavn, om betalingsutsettelse inntil videre for leie for andre kvartal 2020. Dette utgjør i underkant av 4 mill. kroner. Regjeringen vil raskt komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av de økonomiske konsekvensene for private lufthavner og oppfølging av Stortingets vedtak om kompensasjon for bortfall av lufthavnavgifter.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

KJØP AV PERSONTRANSPORT MED TOG**Sammendrag**

Antall personer som reiser med tog har falt betydelig de siste ukene, i tråd med helsefaglige råd om redusert reiseaktivitet. Billettinntektene til togselskapene

har falt tilsvarende. Kollektivtransport bidrar blant annet til at samfunnskritisk personell kan reise til og fra jobb. Regjeringen har iverksatt strakstiltak for å opprettholde togtilbudet inntil videre.

For å bidra til togselskapenes likviditet er det iverksatt umiddelbare tiltak. Jernbanedirektoratet utbetaler fullt vederlag på rutene basert på ordinær ruteplan, mens togselskapene kan tilpasse kapasiteten til transportbehovet, i samråd med direktoratet. Dette bidrar til å dekke opp for deler av inntektsbortfallet hos selskapene. Bane NOR utsetter også innbetaling av kjøreveisavgift for å gi togoperatørene bedre likviditet. Redusert merverdiavgift på transport og de generelle tiltakene for næringslivet vil også komme togselskapene til gode.

Regjeringen ønsker å opprettholde et grunnleggende tilbud av kollektivreiser med tog gjennom en periode med redusert reiseaktivitet som følge av virusutbruddet. Regjeringen følger situasjonen nøye og vil ved behov komme raskt tilbake med forslag til ytterligere kompenserende tiltak, slik at togoperatørene kan opprettholde et minimumstilbud.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til romertallsvedtak C i Innst. 197 S (2019–2020), jf. Prop. 52 S (2019–2020), unntatt kap. 2541 post 70, og Prop. 53 LS (2019–2020) bokstav B:

«I

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at samfunnskritiske funksjoner og andre offentlige instanser som skal håndtere de praktiske konsekvensene av korona-pandemien, som kommuner, helsevesen og Nav, sikres nødvendige ressurser for å kunne håndtere oppgaven.

II

Stortinget ber regjeringen om å kompensere kommunene og fylkeskommunene for urimelige virkninger av skattesvikt, inntektsbortfall og merutgifter i forbindelse med håndteringen av smittesituasjonen og endret økonomisk utvikling siden vedtatt statsbudsjett.»

Disse medlemmer viser til at Samferdselsdepartementet har definert persontransport som en samfunnskritisk funksjon som skal opprettholdes, blant annet for å sikre transport av samfunnskritisk nøkkelpersonell. Det må i en periode nå sikres tilstrekkelig kapasitet for å legge til rette for at reisende kan overholde smittevernfaglige råd om å holde avstand fra hverandre. I tillegg må kollektivtransporttilbudet raskt kunne gå tilbake til normal drift når situasjonen normaliseres.

Disse medlemmer viser til at billettinntektene står for opp mot 50 pst. av finansieringen av fylkeskom-

munal kollektivtransport. Foreløpige tall fra Ruter viser at selskapets billettinntekter er redusert med 90 pst. siden 12. mars 2020. Andre fylkeskommunale kollektivselskap melder om liknende utvikling.

Per i dag er det usikkert hvor stort det totale inntektsbortfallet blir. Et foreløpig estimat på landsbasis fra KS og fylkeskommunene er et bortfall av billettinntekter på 170 mill. kroner per uke i dagens situasjon, under forutsetning av at kommunene dekker en viss andel av kostnadene ved kommunebaserte transporttjenester.

Disse medlemmer viser til at dette er kostnader kollektiv- og fergeselskapene ikke er i stand til å bære. Uten bistand forventes det at sentrale ledd av dagens infrastruktur og verdikjede må avvikle sin virksomhet eller blir rammet av konkurs, noe som innebærer at kollektivtransporten ikke kan opprettholdes.

Disse medlemmer viser til et felles brev fra en samlet kollektivbransje ved alle fylkeskommuner, KS, Spekter, Kollektivtrafikkforeningen, NHO Transport, NHO Sjøfart, Fellesforbundet, Fagforbundet, Yrkestransportforbundet og Jernbaneforbundet sendt Stortinget 28. mars 2020, hvor de ber Stortinget vedta å kompensere for bortfall av billettinntekter som følge av de tiltak myndighetene har satt inn for å bekjempe koronasmitte.

I brevet kommer det fram at KS og fylkeskommunene mener det er helt avgjørende at det kommer et løfte om kompensasjon nå, og at selve kompensasjonen utbetales før revidert nasjonalbudsjett. For eksempel er Ruters egenkapital oppbrukt allerede i mai. Uten en rask garanti for kompensasjon risikerer man at kollektivselskapene må begynne å si opp kontrakter med underleverandører allerede i begynnelsen av april, noe som vil føre til permitteringer og konkurser, og som vil gjøre det svært vanskelig for kollektivselskapene å iverksette normal drift når koronakrisen en gang er over.

Disse medlemmer mener derfor det er avgjørende å få på plass en kompensasjonsordning for kollektivtrafikken så raskt som mulig, og at Stortinget må gjøre vedtak om å innføre en kompensasjonsordning i forbindelse med behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020).

Disse medlemmer viser til at KS og fylkeskommunene har tatt til orde for en kompensasjonsmodell der staten kompenserer for bortfall av billettinntekter i kollektivtrafikken, inkludert i fylkeskommunal ferge-drift, som følge av utbruddet av koronaviruset og myndighetenes iverksatte tiltak, gjennomført på en slik måte at dagens forretningsmodeller og kontraktstrukturer best mulig blir ivaretatt.

Dette innebærer at staten trer inn i rollen som «kollektivtrafikkunde» og yter erstatning/tilskudd for bortfall av billettinntekter og for eventuelle inntektstap i skoleskysordningen. Erstatningen reduseres med fak-

tiske kostnadsreduksjoner som måtte oppstå for administrasjonsselskapet/fylkeskommunen.

I de tilfeller der man har administrasjonsselskap, vil erstatningen/tilskuddet gå direkte fra staten til selskapet. I de tilfeller der kollektivtrafikken blir styrt direkte fra fylkeskommunen, vil erstatningen/tilskuddet gå fra staten til fylkeskommunen som øremerkede midler som kompensasjon for bortfall av billettinntekter.

Disse medlemmer viser til svar fra Finansdepartementet datert 28. mars 2010 på Miljøpartiet De Grønnes spørsmål om en kompensasjonsordning for kollektivtrafikk. Der framgår det at Samferdselsdepartementet mener en bedre løsning er å gi ikke-øremerkede midler til fylkeskommunene i revidert nasjonalbudsjett. Disse medlemmer vil understreke at fylkeskommunene selv har bedt om direkte kompensasjon av kollektivselskapene. Fylkeskommunene ønsker altså ikke løsningen regjeringen legger opp til med ikke-øremerkede midler i revidert nasjonalbudsjett.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen etablere en kompensasjonsordning for kollektiv- og fergeselskaper, som kompenserer bortfall av billettinntekter som følge av de tiltak myndighetene har satt inn, gjennom statlig erstatning/tilskudd direkte til fylkeskommunene eller de fylkeskommunale administrasjonsselskapene, og komme tilbake til Stortinget med et forslag i god tid før revidert nasjonalbudsjett 2020 legges fram.»

2.11 Finansdepartementet

Kap. 1645 Statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter

POST 23 (NY) SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER TIL ADMINISTRASJON AV STATLIG GARANTIORDNING FOR SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTER

Sammendrag

Det er besluttet å etablere en statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter jf. Prop. 58 LS (2019–2020), Prop. 57 S (2019–2020) og Innst. 200 S (2019–2020). Det ble bevilget 10 mrd. kroner i tilskudd til tapsavsetning på kap. 1645, post 50 Tilskudd til tapsavsetning for statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter.

Finansdepartementet har, i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet, gitt Garantiinstituttet for eksportkreditt (GIEK) i oppdrag å administrere ordningen. Dette gis som et særskilt oppdrag til GIEK, på siden av dets ordinære virksomhet. Merutgifter GIEK har for å administrere ordningen, herunder etablering og drift av ordningen, dekkes gjennom særskilt bevilgning. Anslaget på en slik særskilt bevilgning er usikkert, og regjeringen vil komme tilbake til Stortinget ved behov. Inntek-

ter under garantiordningen vil tilfalle staten, og føres på kap. 5605 post 89.

Regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kroner til GIEK for administrasjon av garantiordningen på kap. 1645, ny post 23 Spesielle driftsutgifter til administrasjon av garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 5501 Skatter på formue og inntekt

POST 70 TRINNSKATT, FORMUESSKATT MV. FRA PERSONLIGE SKATTEYTERE

Sammendrag

Selvstendig næringsdrivende gis utsatt betalingsfrist for 1. og 2. termin i forskuddsskatten i 2020. Det budsjetteres med et provenytap på 100 mill. kroner i 2020, hvorav 14 mill. kroner bokføres på kap. 5501 post 70. Det vises til nærmere omtale under Skatteutsettelse.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 72 FELLESSKATT MV. FRA PERSONLIGE SKATTEYTERE

Sammendrag

Selvstendig næringsdrivende gis utsatt betalingsfrist for 1. og 2. termin i forskuddsskatten i 2020. Det budsjetteres med et provenytap på 100 mill. kroner i 2020, hvorav 56 mill. kroner bokføres på kap. 5501 post 72. Det vises til nærmere omtale under Skatteutsettelse.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 74 SELSKAPSSKATTER MV. FRA UPERSONLIGE SKATTEYTERE UTENOM PETROLEUM

Sammendrag

Utsatt betalingsfrist for 2. termin i forskuddsskatten for upersonlige skattytere, vedtatt av Stortinget ved behandling av Innst. 200 S (2019–2020), skal likevel ikke gjelde for skatt på alminnelig inntekt for naturressurs- og grunnrenteskattepliktige kraftforetak. Dette anslås å øke skatteinntektene med 20 mill. kroner i 2020, som føres på kap. 5501 Post 74. Det vises til nærmere omtale under Skatteutsettelse.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 5700 Folketrygdens inntekter

POST 71 TRYGDEAVGIFT

Sammendrag

Selvstendig næringsdrivende gis utsatt betalingsfrist for 1. og 2. termin i forskuddsskatten i 2020. Det budsjetteres med et provenytap på 100 mill. kroner i 2020, hvorav 30 mill. kroner bokføres på kap. 5501 post 71. Det vises til nærmere omtale under Skatteutsettelse.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 5521 Merverdiavgift

POST 70 MERVERDIAVGIFT

Sammendrag

Midlertidig reduksjon i den lave merverdiavgiftssatsen

Det vises til anmodningsvedtak nr. 397 (2019–2020) av 16. mars 2020:

«Redusere lav momssats til 8 prosent. Dette er en midlertidig ordning inntil videre. Endringen trer i kraft fra og med 1. januar 2020.»

I Prop. 58 LS (2019–2020) fulgte regjeringen opp anmodningsvedtaket med forslag om å redusere den lave merverdiavgiftssatsen fra 12 pst. til 8 pst. i perioden fra og med 20. mars 2020 til og med 31. oktober 2020. For virkningsdatoen ble det vist til EØS-avtalens begrensninger, og samtidig signalisert at regjeringen ville «følge nøye med på utviklingen i signalene fra EU-kommisjonen og ESA, og utforske handlingsrommet i praktiseringen av statsstøttereguleringen.»

Stortinget vedtok 21. mars 2020 å redusere merverdiavgiftssatsen fra 12 pst. til 8 pst. i perioden fra og med 1. april 2020 til og med 31. oktober 2020, jf. Innst. 200 S. (2019–2020). Finanskomiteens flertall ba samtidig «om at regjeringen gjør en ny vurdering i tråd med siste justeringer av EUs regelverk og melder tilbake til Stortinget i den varslede proposisjonen som skal legges fram 27. mars 2020.» Videre ble det understreket at «dersom endringene av merverdiavgift ikke gis tilbakevirkende kraft, vil flertallet vurdere om lav momssats skal reduseres ytterligere eller om det skal iverksettes andre tiltak.»

Departementet legger til grunn at finanskomiteen sikter til EU-kommisjonens retningslinjer av 19. mars 2020 om midlertidige statsstøttetiltak som anses forenlig etter Traktaten om Den Europeiske Unions Funksjonsmåte artikkel 107(3)(b). EFTAs Overvåkningsorgan (ESA) vil anvende retningslinjene når de vurderer om støtte er forenlig med EØS-avtalen art. 61(3)(b), med unntak for støtte gitt til jordbruk, fiskeri og havbruk. Artikkel 61(3)(b) og retningslinjene gjelder i tillegg til adgang til å gi støtte i henhold til art. 61(2)(b).

En satsreduksjon fra 12 pst. til 8 pst. med virkning fra 1. januar 2020 kan vanskelig anses som forenlig med art. 61(3)(b), herunder de nye retningslinjene, jf. avsnitt nedenfor. Departementet foreslår på denne bakgrunn ingen endringer i tidsperioden for den reduserte satsen på 8 pst. For å imøtekomme finanskomiteens føringer, jf. Innst. 200 S. (2019–2020), foreslår departementet i stedet at ytterligere lettelse gis ved å redusere satsen med enda én prosentenheter, fra 8 til 7 pst.

Adgang til å gi statsstøtte

Stortingets anmodningsvedtak bygger på en forutsetning om at staten skal frafalle sitt krav på for mye oppkrevd og innbetalt merverdiavgift som følge av at satsreduksjonen gis tilbakevirkende kraft. Differansen mellom innbetalt merverdiavgift med 12 pst. og ny sats på 8 pst. skal i stedet tilfalle den avgiftspliktige som har oppkrevd merverdiavgift med 12 pst. Et slikt frafall av statens krav til fordel for den avgiftspliktige er i realiteten et tilskudd fra staten. Departementet legger til grunn at dette utgjør statsstøtte som krever notifikasjon, og som ikke kan iverksettes før ESA eventuelt har godkjent støtten. En ordning som kan notifiseres, vil være tid- og ressurskrevende. Det vises til omtalen om dette i Prop. 58 LS (2019–2020).

Etter EØS-avtalen art. 61(3)(b) kan statsstøtte være forenlig dersom støtten skal bøte på alvorlige forstyrrelser i økonomien. I de nye retningslinjene slås det fast at virusutbruddet er en alvorlig forstyrrelse i økonomien. Statsstøtte kan notifiseres etter EØS-avtalen art. 61(3)(b) og etter de nye midlertidige retningslinjene. I begge tilfeller må det påvises at støtten er nødvendig, velegnet og står i forhold til formålet om å bøte på den forstyrrelsen i økonomien, som virusutbruddet medfører.

Det følger av de nye retningslinjene at midlertidig støtte i form av direkte tilskudd, tilbakebetalingspliktige forskudd eller skattefordeler til foretak som opplever plutselig knapphet eller mangel på likviditet, kan være velegnet, nødvendig og målrettet under de nåværende omstendigheter. Slik støtte kan gis både til foretak som er i økonomiske vanskeligheter som følge av virusutbruddet, og til foretak som ikke er i økonomiske vanskeligheter, hvis den

- ikke overstiger 800 000 euro per foretak
- gis på grunnlag av en støtteordning med et estimert budsjett
- ikke gis til foretak som var i økonomiske vanskeligheter 31. desember 2019
- gis senest 31. desember 2020.

Støtteordninger som er utformet i tråd med retningslinjene, er utvilsomt forenlig med art. 61(3)(b), og vil dermed enkelt kunne godkjennes. Støtteordninger som ikke oppfyller vilkårene i retningslinjene, kan også notifiseres etter art. 61(3)(b), men slik støtte kan være

vanskeligere å få godkjent. Dersom det er usikkert om støtteordningen er forenlig med art. 61(3)(b), har ESA plikt til å åpne formell undersøkelse som ledd i en eventuell notifikasjonsprosess.

Departementets vurdering og forslag

Departementet legger til grunn at et støttetiltak som innebærer at staten skal frafalle sitt krav på differansen mellom 12 pst. merverdiavgift og 8 pst. merverdiavgift vanskelig kan notifiseres etter de nye retningslinjene knyttet til EØS-avtalen art. 61(3)(b).

Etter retningslinjene er det blant annet et absolutt krav at ingen foretak som var i økonomiske vanskeligheter per 31. desember 2019, kan motta støtte. Gitt omfanget av foretak som omsetter tjenester omfattet av den reduserte satsen på 12 pst., og sektorene det gjelder, er det ganske sikkert at noen av foretakene som er omfattet av tiltaket, vil ha vært i økonomiske vanskeligheter på dette tidspunktet. Dersom støttetiltaket skal notifiseres etter retningslinjene, må det være et krav at alle foretakene legger frem dokumentasjon på at de ikke var i økonomiske vanskeligheter per 31. desember 2019. I tillegg må myndighetene kontrollere dokumentasjonen. Dette vil føre til store administrative byrder.

Det er imidlertid uansett ikke sikkert at støttetiltaket kan notifiseres etter retningslinjene, da det ikke kan utelukkes at tiltaket omfatter foretak som ikke opplever plutselig knapphet eller mangel på likviditet. Det vises igjen til omfanget av foretak som omsetter tjenester omfattet av den reduserte satsen på 12 pst.

Støttetiltaket kan alternativt notifiseres direkte etter art. 61(3)(b). Departementet anser det som usikkert om tiltaket vil kunne bli godkjent etter art. 61(3)(b), samt at en slik notifikasjon også vil være krevende.

Støttetiltaket vil som nevnt gjelde foretak som tidligere i år har omsatt tjenester med merverdiavgiftssats på 12 pst. Merverdiavgiftssatsen på 12 pst. omfatter foretak i ulike sektorer som er ulikt rammet av virusutbruddet. Om et foretak har omsatt tjenester som er omfattet av merverdiavgiftssatsen på 12 pst., synes derfor ikke å være en velegnet indikator på om foretaket har et støttebehov. Støttetiltaket er altså utformet på en måte som gjør at det er usikkert om støtten er velegnet for å bøte på de alvorlige forstyrrelsene i økonomien.

Tiltakets utforming gjør også at selve støttebeløpet for det enkelte foretaket er usikkert. Dette skyldes at en del kjøpere på privatrettslig grunnlag vil kunne kreve å få tilbakebetalt fra selgeren, differansen mellom den ved kjøpet betalte merverdiavgiften med sats på 12 pst. og den nye satsen på 8 pst. Det beløpet som tilbakebetales til kjøperen, vil ikke utgjøre støtte for selgeren. Dette gjør også at det er usikkert om tiltaket er velegnet, nødvendig og står i forhold til målet om å bøte på de alvorlige forstyrrelsene i økonomien.

Etter departementets syn er det altså ikke åpenbart at det er forenlig med EØS-avtalen å gi reduksjonen i merverdiavgiftssatsen virkning fra 1. januar 2020. Deresom ESA er usikker på om støtteordningen er forenlig med art. 61(3)(b), har ESA, som ledd i en eventuell notifikasjonsprosess, plikt til å åpne formell undersøkelse. En formell undersøkelse er en tidkrevende prosess.

Merverdiavgiftssatsene kan derimot reduseres for tiden fremover, så lenge det skjer innenfor rammene av EUs merverdiavgiftsdirektiv. Det innebærer at lav sats kan reduseres til 5 pst. uten det er i strid med EØS-avtalen. Reduseres satsen lenger ned enn til 5 pst., må det vurderes om det utgjør statsstøtte, og i så fall om slik støtte kan notifiseres og godkjennes av ESA.

I Innst. 200 S (2019–2020) understreker finanskomiteen at den vil vurdere om den lave merverdiavgiftssatsen skal reduseres ytterligere, eller om det skal iverksettes andre tiltak, dersom den reduserte merverdiavgiftssatsen ikke gis tilbakevirkende kraft.

Flere næringer med omsetning med lav merverdiavgiftssats er særlig hardt rammet av virusutbruddet. På denne bakgrunn ba Stortinget regjeringen om midlertidig å redusere den lave merverdiavgiftssatsen. Regjeringen fulgte opp Stortingets anmodning i Prop. 58 LS (2019–2020) med forslag om å hjelpe disse næringene ved å gi lettelse i merverdiavgiften. Departementet viser til finanskomiteens merknad, jf. Innst. 200 S (2019–2020), og foreslår at den lave merverdiavgiftssatsen reduseres ytterligere til 7 pst. med virkning fra og med 1. april 2020 til og med 31. oktober 2020.

Å redusere den lave merverdiavgiftssatsen med ytterligere en prosentenhett anslås å redusere merverdiavgiftsinntektene i 2020 med om lag 300 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett. Samlet anslås provenytapet ved den midlertidige satsreduksjonen fra 12 pst. til 7 pst. å være om lag 1 480 mill. kroner. Omsetningen av tjenestene omfattet av den lave satsen antas, på

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

I

Kap.	Post	Formål	Kroner
5521		Merverdiavgift	
	70	Merverdiavgift, reduseres med.....	540 000 000
		fra kr 324 010 000 000 til kr 323 470 000 000	

II

I Stortingets vedtak 21. mars 2020 om endring i Stortingets vedtak 13. desember 2019 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

grunn av virusutbruddet, å bli lavere enn det ble budsjettet med i saldert budsjett. Dette er det imidlertid ikke tatt hensyn til i anslaget.

Ved tidligere satsendringer har endringen ført til justering av poster på budsjettets utgiftsside. Det gjelder poster for både regelstyrte ordninger som nøytraliserer virkninger av merverdiavgift, og ordninger om kjøp av persontransporttjenester. Departementet vil komme tilbake med forslag til justeringer av relevante poster på utgiftssiden i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020. Det samlede provenytapet for staten som følge av redusert merverdiavgiftssats, kan dermed bli lavere enn nedgangen i merverdiavgiftsinntektene anslått over.

I Prop. 58 LS (2019–2020) foreslo regjeringen å redusere den lave merverdiavgiftssatsen fra 12 pst. til 8 pst. i perioden fra og med 20. mars 2020 til og med 31. oktober 2020. Departementet anslo at forslaget ville redusere merverdiavgiftsinntektene i 2020 med om lag 1 240 mill. kroner. Stortinget vedtok 21. mars 2020 at satsreduksjonen skulle gjelde i perioden fra og med 1. april 2020 til og med 31. oktober 2020, jf. Innst. 200 S. (2019–2020). Bevilgningen ble ikke justert selv om dato for ikrafttredelse ble endret. Departementet foreslår å redusere bevilgningen med 60 mill. kroner for å hensyn ta en senere dato for ikrafttredelse. Samlet innebærer ytterligere satsreduksjon og anslagsjustering at bevilgningen på merverdiavgiftsposten nedsettes med 240 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen viser til sin hovedmerknad under kapittel 1 i denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Redusert sats med 6 pst.

Merverdiavgift svares med 6 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder

- persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3,
- transport av kjøretøy på fartøy som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4,

- c) utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5,
- d) rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6,
- e) kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7,
- f) adgang til utstillinger i museer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-9,
- g) adgang til fornøylesparker mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-10,
- h) rett til å overvære idrettsarrangementer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-11.»

III

Endringene under II trer i kraft 1. april 2020 og gjelder til og med 31. oktober 2020.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til Stortingets vedtak om å redusere den laveste merverdiavgiftssatsen fra 12 til 8 pst. og regjeringens forslag om å redusere satsen ytterligere til 7 pst. for perioden 1. april til 31. oktober 2020.

Disse medlemmer viser til at å redusere merverdiavgiften i en periode hvor det er stor omsetningsvikt dessverre ikke har stor effekt for de næringsdrivende. Næringene som i dag har lav merverdiavgiftssats, som hoteller, persontransport, kino og museer, er i all hovedsak stengt eller har betydelig bortfall av inntekter. For at redusert lav merverdiavgiftssats skal hjelpe disse bedriftene, er det viktig at satsreduksjonen gjøres gjeldende for en periode med økonomisk aktivitet. Disse medlemmer mener derfor at reduksjonen må forlenges ut året for faktisk å gi en lettelse for bedriftene.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Endringene under V (redukere laveste merverdiavgiftssats fra 12–7 pst.) trer i kraft 1. april 2020 og gjelder til og med 31. desember 2020.»

Disse medlemmer viser til at kunst- og kulturnæringen blir hardt rammet av denne krisen. Forestillinger avlyses langt frem i tid. Mange av de som rammes, er mindre foretak. I dag er kulturelle tjenester (blant annet teater-, opera-, ballett-, sirkusforestillinger og dansetilstelninger med levende musikk) unntatt fra merverdiavgift. Det vil si at det ikke er merverdiavgift på tjenestene de selger, men de kan likevel ikke trekke fra merverdiavgift på tjenester og produkter de kjøper.

Disse medlemmer viser til at et fullt fritak for merverdiavgift, derimot, vil innebære at virksomheten er avgiftspliktig med fradragsrett for inngående merverdiavgift, samtidig som det beregnes avgift av omsetningen med 0 pst., såkalt nullsats. På bakgrunn av Kultur- og mottaksutvalgets beregninger har Finansdepartementet anslått at et fritak vil medføre et årlig provenytap på om-

lag 0,5 mrd. kroner bokført i 2020. Det er imidlertid vanskelig å anslå dette nøyaktig, da vi ikke vet hvordan situasjonen vil forandre seg som følge av korona-utbruddet.

Disse medlemmer viser til at et fritak fra moms vil hjelpe denne næringen, som er spesielt hardt rammet. De nyter ikke godt av reduksjonen av den laveste momssatsen, som det ble enighet om i første del av behandlingen av Prop. 52 S (2019–2020) og Prop. 53 LS (2019–2020), og som er fulgt opp av regjeringen i denne proposisjonen med forslag om ytterligere reduksjon til 7 pst. fram til 31. oktober.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å gi virksomheter som faller inn under kulturelle tjenesteleverandører, og som i dag er unntatt fra momsplikt, rett til å be om å bli fritatt fra momsplikt, slik at de kan få fradrag for momsutgifter. Dette skal i første omgang gjelde fra 1. januar 2020 frem til 31. desember 2020.»

Andre saker

ANMODNINGSVEDTAK NR. 422 OG NR. 423 – MIDLERTIDIG REDUSERT SATS I ARBEIDSGIVERAVGIFTEN MV.

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 422 og nr. 423 (2019–2020) av 19. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en midlertidig nedsettelse av arbeidsgiveravgiften med 4 prosentpoeng for en termin, tilsvarende to måneder. Ved kompensasjon for virkningene av korona-pandemien for offentlig sektor tas det hensyn til verdien av differensiert arbeidsgiveravgift.»

«For Finnmark og Nord-Troms som har nullsats kompenseres det i en tilsvarende periode med 250 mill. kroner. Regjeringen bes komme tilbake til hvordan dette kan gjøres.»

I Norge er satsene for arbeidsgiveravgift regionalt differensierte etter hvor foretakene anses å drive virksomhet. Landet er inndelt i syv geografiske soner med ulike satser; fra 0 pst. i sone V (de delene av Troms og Finnmark fylke som før kommunesammenslåingene utgjorde Finnmark og Nord-Troms) til 14,1 pst. i sone I (sentrale deler av Sør-Norge samt utlandet). Formålet med ordningen er å bidra til å opprettholde et spredt bosettingsmønster i Norge. Satsreduksjonene for foretak i sone II til V utgjør statsstøtte i EØS-avtalens forstand og må derfor godkjennes av ESA. Gjeldende ordning med differensiering i satsene (DA-ordningen) er notifisert og godkjent frem til 31. desember 2020.

For at satsreduksjonen skal kunne gjennomføres uten vesentlige administrative kostnader for arbeidsgiverne, arbeider Skatteetaten med å få på plass en ny løsning i innkrevingssystemet. Tanken er å korrigere kravet

(som er basert på den innrapporterte arbeidsgiveravgiften) med den reduserte satsen i god tid før forfall. Arbeidsgiverne trenger da ikke å gjøre endringer i sine lønnsystemer, og kan rapportere på vanlig måte og etter alminnelige satser.

Innbetaling av arbeidsgiveravgift for annen termin (mars og april) med opprinnelig forfall 15. mai 2020 er utsatt til 15. august 2020.

Regjeringen legger opp til at satsreduksjonen gjøres gjeldende for tredje termin (mai og juni), som har opprinnelig forfall 15. juli 2020. En satsreduksjon i mai og juni kan styrke grunnlaget for ansettelser og kan komme flere arbeidsgivere til gode enn en tilsvarende reduksjon i andre termin (mars og april). På grunn av arbeidet i Skatteetaten med å lage en ny løsning for reduserte avgiftskrav, vil det kunne bli nødvendig å gi betalingsutsettelse også for tredje termin.

I tråd med Stortingets anmodningsvedtak nr. 423 vil det også etableres en ordning for å gi kompensasjon til foretakene i sone V. Disse har i dag nullsats og får ingen fordel av en reduksjon i arbeidsgiveravgiften. Disse tiltakene innebærer en endring i den godkjente DA-ordningen, og det er viktig å få avklart med ESA at tiltakene ikke rokker ved denne godkjennelsen.

Departementet vil derfor trenge noe mer tid til å utrede hvordan vedtakene best kan gjennomføres, før et forslag kan legges frem for Stortinget. Regjeringen vil komme tilbake med et forslag i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020, det vil si i god tid før avgiften forfaller til betaling.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Skatteutsettelse

SAMMENDRAG

For å bedre likviditeten i næringslivet etter virusutbruddet er det vedtatt å utsette forfallstidspunktet for flere skatte- og avgiftsterminer. Det vil ikke påløpe renter som følge av disse utsettelsene. Med disse tiltakene er det gitt fristutsettelse for vesentlige deler av skatte- og avgiftskravene. Dette er målrettede tiltak for næringslivet, og nær alle som driver virksomhet, vil omfattes av én eller flere av fristutsettelsene.

Nedenfor presenteres allerede gjennomførte betalingsfristutsettelse. Departementet vil også fastsette en ytterligere utsettelse av betalingsfristen for forskuddsskatt for personlige skattytere. Videre vil utsettelsen av betalingsfristen for forskuddsskatt for upersonlige skattytere ikke gjøres gjeldende for skatt på alminnelig inntekt i naturressurs- og grunnrenteskattpliktige kraftforetak.

Merverdiavgift

Den alminnelige skattleggingsperioden (terminen) for merverdiavgift omfatter to kalendermåneder, den første gjelder for månedene januar og februar. Det skal leveres skattemelding med opplysninger om avgiftsplikten for hver termin. Fristen for å levere skattemeldingen er én måned og ti dager etter utløpet av hver termin, med unntak for tredje termin (mai og juni) hvor fristen er 31. august. Merverdiavgift forfaller etter skattebetalingsloven § 10-30 første ledd til betaling samme dag som det skal leveres skattemelding.

Fristen for betaling av første termin merverdiavgift for 2020 er besluttet utsatt fra 14. april 2020 til 10. juni 2020.

Utsettelse av forfallstidspunktet for første termin merverdiavgift 2020 anslås å bedre likviditeten i næringslivet med 60 mrd. kroner. Utsettelsen vil gi et rentetap for staten og økt risiko for mislighold. Provenytapet ved utsettelsen er beregnet til 350 mill. kroner bokført i 2020. Utsettelsen er nærmere omtalt i Prop. 58 LS (2019–2020) avsnitt 6.1.1.

Arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn

Arbeidsgiveravgift og finansskatt på lønn forfaller til betaling i seks terminer 15. januar, 15. mars, 15. mai, 15. juli, 15. september og 15. november. For å bedre likviditetssituasjonen for arbeidsgivere er betalingsfristen for terminen som forfaller 15. mai 2020 (avgift for mars og april), utsatt til 15. august 2020.

På usikkert grunnlag anslås det at en utsettelse av termininnbetalingen 15. mai 2020 til 15. august 2020 vil kunne gi en midlertidig likviditetstilførsel på om lag 28 mrd. kroner. Som følge av virusutbruddet er det allerede mange som er permittert. I tiden fremover vil antallet permitterte kunne øke ytterligere. Det er derfor knyttet stor usikkerhet til hvor mye som ville blitt innbetalt den 15. mai 2020 dersom innbetalingen ikke ble utsatt. Utsettelsen vil gi et rentetap for staten og økt risiko for mislighold. Departementet beregnet derfor et bokført provenytap for staten i 2020 ved utsettelsen av innbetaling av arbeidsgiveravgift på 250 mill. kroner. Utsettelsen er nærmere omtalt i Prop. 58 LS (2019–2020) avsnitt 6.2.

Forskuddsskatt for selskap og finansskatt på overskudd

Upersonlige skattytere (selskap) betaler skatt etter skuddsvis i året etter inntektsåret. Skatten forfaller til betaling i to like store terminer 15. februar og 15. april. For å bedre likviditetssituasjonen for selskapene, er betalingsfristen for andre termin utsatt fra 15. april 2020 til 1. september 2020. Utsettelsen av betalingsfristen for andre termin vil også omfatte den delen av skatt på alminnelig inntekt som utgjør finansskatt på overskudd.

Kraftforetak med eierandeler i kraftverk med effekt på 10 000 kVA eller mer, betaler naturressursskatt (1,3 øre per kWh) til kommunen og fylkeskommunen, samt

grunnrenteskatt (37 pst.) til staten. I Prop. 58 LS (2019–2020) uttalte departementet at utsettelsen av betalingsfristen ikke skal gjelde for naturressursskatt eller grunnrenteskatt, men at kraftforetak kan få utsatt betalingsfrist for forskuddsskatt på alminnelig inntekt.

Departementet har fått opplyst fra Skattedirektoratet at det vil være svært krevende teknisk å gjennomføre en løsning der kraftforetak får utsatt betalingsfrist for forskuddsskatt på alminnelig inntekt, men ikke for forskuddsskatt på naturressursskatt og grunnrenteskatt. Utsettelsen skal derfor likevel ikke omfatte forskuddsskatt på alminnelig inntekt i foretak som er naturressurs- og grunnrenteskattepliktige.

Det ble budsjettert med et provenyrtap på 380 mill. kroner ved utsettelse av fristen for innbetaling av andre termin i forskuddsskatten for selskap, jf. Stortingsvedtak nr. 426 ved behandling av Innst. 200 S (2019–2020). Provenyrtapet består av anslått rentetap for staten og anslått tap av skatteinntekter som følge av økt risiko for mislighold av skattekrav når fristen utsettes. Departementet anslår at en avgrensning av utsettelsen slik at den ikke omfatter skatt på alminnelig selskap for foretak som er naturressurs- og grunnrenteskattepliktige, vil øke bokførte skatteinntekter med 20 mill. kroner sammenlignet med Prop. 58 LS (2019–2020). Utsettelsen av andre termin for forskuddsskatt for selskap ble i Prop. 58 LS (2019–2020) anslått å bedre likviditeten i næringslivet med om lag 29 mrd. kroner. Når utsettelsen avgrenses mot kraftforetak, anslås utsettelsen å bedre likviditeten i næringslivet med om lag 27 mrd. kroner.

Forskuddsskatt for personlige skattytere

Selvstendig næringsdrivende og andre personlige skattytere betaler forskuddsskatt løpende i inntektsåret, dvs. samtidig som inntekten opptjenes. Skatten betales i fire like store terminer 15. mars, 15. mai, 15. september og 15. november. For å bedre likviditetssituasjonen for personlig skattytere, er betalingsfristen for terminen som forfalt 15. mars 2020, utsatt til 1. mai 2020.

For å unngå at forfall for første termin kommer for nært opp til forfall for andre termin, vil departementet fastsette at betalingsfristen for andre termin utsettes fra 15. mai 2020 til 15. juli 2020. Forskuddsskatten som skal betales i 2020, vil etter dette forfalle til betaling i fire like store terminer 1. mai, 15. juli, 15. september og 15. november.

Forskuddsskatten skal tilsvare det som forventes å bli endelig fastsatt skatt for inntektsåret, og skrives ut på grunnlag av formue og inntekt ved siste skattefastsetting. Forskuddsskatten slik den ble skrevet ut ved årets inngang, tar ikke høyde for den inntektsnedgangen mange nå opplever som følge av virusutbruddet. For mange vil derfor utskrevet forskuddsskatt for 2020 overstige forventet fastsatt skatt for inntektsåret 2020.

I slike tilfeller er det mest aktuelle tiltaket for skattyter å nedsette forskuddsskatten underveis i inntektsåret. Dette gjelder dersom det er overveiende sannsynlig at den forventede inntekten vil bli så lav at skattyter vil ha skatt til gode ved skatteoppjøret som tilsværer minst en femdel av forskuddsskatten. Skattyter må selv sørge for å få redusert forskuddsskatten.

Finansdepartementet anslår at likviditetstilførselen ved utsettelse av fristene for innbetaling for personlig næringsdrivende om lag tilsværer gjennomsnittlig terminbetaling, om lag 10 mrd. kroner.

Provenyrtapet knyttet til rentetap for staten og økt mislighold som følge av utsettelsene, anslås å utgjøre 100 mill. kroner påløpt og bokført i 2020, samlet for utsettelsen av første og andre termin for forskuddsskatt for næringsdrivende.

Særagifter

Særagiftene er mangeartede og ivaretar en rekke ulike formål. De fleste særagiftene er indirekte skatter som oppstår ved innførsel eller produksjon av nærmere angitte varer. Det er produsenter og importører som er avgiftspliktige virksomheter for vareavgiftene, og som skal betale avgiften til statskassen. Avgiftsplikten oppstår når varen tas ut fra produsentens eller importørens avgiftsfrie lager. Avgiften er dermed inkludert i prisen når varen omsettes videre til forhandlere, serveringssteder osv., og til sluttbruker.

Mange næringsdrivende med omsetningssvikt risikerer å ikke få solgt avgiftspliktige varer. For disse næringsdrivende vil det være aktuelt å benytte seg av et fritak for avgift for varer som «kommer i retur til produsents eller importørs lager». Den avgiftspliktige produsent og importør som tar varene i retur, fører så avgiftene for returvarene til fradrag i sine avgiftsoppgaver, slik at varene føres tilbake til lager i ubeskattet stand. For å unngå avgiftsplikt må deretter den særagiftspliktige produsenten eller importøren ha returvarene stående på sitt lager, alternativt destruere dem. For virksomheter som ikke har mulighet til å returnere avgiftsbelagte varer, vil Skatteetaten lette på prosessene som gjelder for destruksjon av varer, og som innebærer at særagift kan bli tilbakebetalt. Dette kan være varer som er i ferd med å gå ut på dato. Det er i dag vilkår om 48 timers varseling, kreditering fra produsent til kunde og type dokumentasjon for destruksjonen. Normalt skal varer som skal destrueres føres tilbake til godkjent lokale for destruksjon der. Det kan på forespørsel gis samtykke til at destruksjon kan skje på annet sted enn på godkjent lokale når det er mest praktisk. Det innebærer ofte ute hos kunde, men da kun etter samtykke. Skatteetaten fraviker nå kravet til særskilt samtykke, og gir i stedet et generelt samtykke til at destruksjon kan foretas på annet sted, dvs. ute hos kunde. Skatteetaten vil legge ut infor-

masjon på sine nettsider om varslingsfrister, prosess og krav til sporbar dokumentasjon

Andre særavgifter er mer å anse som direkte skatter, der avgiftsplikten er lagt direkte på den som står for utslippet (NO_x-avgift og avgift på utslipp av CO₂ i petroleumsvirksomhet). Særavgifter som er knyttet til å eie eller til å endre eierforhold til bestemte varer og fast eiendom, kan også ses på som former av direkte skatter (vektårsavgift, engangsavgift, omregistreringsavgift og dokumentavgift).

De særavgiftspliktige vil i ulik grad være påvirket av virusutbruddet. Mens forbruket av noen avgiftspliktige varer, tjenester eller registreringer reduseres, er det andre som opplever en økning eller mindre endringer. For luftfartsnæringen var konsekvensene store, og Stortinget har vedtatt å oppheve flypassasjeravgiften midlertidig. For andre særavgifter som f.eks. avgifter på alkoholfrie drikkevarer, sjokolade- og sukkervarer og avgifter på tobakk er det ikke grunn til å anta at forbruket går vesentlig ned. Reduksjoner i den generelle økonomiske aktiviteten kan derimot forventes å få betydning også på forbruket av mineralske produkter, nyregistreringer av kjøretøy og omsetning av fast eiendom.

Departementet kan ikke se at et generelt tiltak i form av utsatt innbetaling av særavgifter er et egnet eller målrettet virkemiddel for å veie opp for økonomiske skadevirkninger av virusutbruddet. Utsettelse av betalingsplikten vil kun gi en likviditetsfordel for de avgiftspliktige (normalt importører og produsenter). Næringsdrivende som er kjøpere av avgiftspliktige produkter vil derimot ikke få noen likviditetsfordel. På denne bakgrunn vil et slikt tiltak være lite målrettet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering

Skattefunn

SAMMENDRAG

Norges forskningsråd har varslet at de iverksetter tiltak for aktører som er i en vanskelig situasjon på grunn av bortfall av inntjening eller kapital. Det legges opp til å redusere saksbehandlingstiden for Skattefunn-søknader til tre uker frem til sommeren. Videre vil Skattefunn-prosjekter som blir forsinket som følge av situasjonen, kunne søke om ett års forlengelse fra januar 2021.

Skattefunn-ordningen gir støtte til forsknings- og utviklingsprosjekter (FoU) godkjent av Norges forskningsråd. Skattefunn er et fradrag i skatt. Fradraget kommer i tillegg til fradrag for faktiske kostnader i alminnelig inntekt og er et fradrag direkte i skatt og trygdeavgift for en prosentvis del av kostnader til FoU-prosjekter. Overstiger skattefradraget sum skatt hos den skattepliktige, blir overskytende utbetalt. Selskap utenfor skatteposisjon får utbetalt Skattefunn-fradraget i sin

helhet. Beregningen av om selskapene har skatt til gode, er først klart ved skatteoppgjøret, som ferdigstilles om høsten.

Departementet har mottatt henvendelser om utbetaling av Skattefunn kan fremskyndes i 2020. Skattefunn-ordningen innebærer etterskuddsutbetaling, enten i form av fradrag i skatt eller utbetaling der foretaket ikke er i skatteposisjon. Å etablere en egen særordning for fremskyndet utbetaling av Skattefunn-fradrag, frikoblet fra skatteoppgjøret, vil være et tiltak med høye administrative kostnader i forhold til størrelsen på beløpene som fremskyndes. Selve beløpet blir først klart etter behandling av skattemeldingen. En fremskyndet utbetaling innebærer en hastebehandling av disse selskaperes skattemelding, som har innleveringsfrist 31. mai, eller terminvise «ad hoc»-fastsettelse av Skattefunn-fradrag. Departementet anser det som svært krevende for Skatteetaten å skulle utarbeide en slik ordning nå.

Skattefunn-ordningen er meldt inn til ESA under det alminnelige gruppeunntaket i forordning (EU) nr. 651/2014 (GBER). Etter GBER Artikkel 1 pkt. 4 bokstav c gjelder et forbud mot å gi offentlig støtte til «foretak i vanskeligheter». Finansdepartementet har i brev av 26. februar 2020 til Skattedirektoratet avgitt uttalelse om hvordan reglene skal forstås og praktiseres. Departementet vil følge med på om statsstøttereglene endres i lys av korona-situasjonen og vurdere praktiseringen av den aktuelle bestemmelsen i lys av dette.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Kompensasjonsordning for virksomheter med stort inntektsbortfall som følge av virusutbruddet

SAMMENDRAG

Svært mange bedrifter er rammet av akutt omsetningssvikt som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene som er innført. Regjeringen har innført en rekke tiltak de siste ukene for å hjelpe næringslivet og trygge arbeidsplassene gjennom den vanskelige perioden. Tiltakene inkluderer reduksjon i arbeidsgivers forpliktelse ved permittering og sykefravær, avgiftslettelse, skatteutsettelse og garanti- og låneordninger. Skatteutsettelse og garanti- og låneordninger har som siktemål å gi umiddelbare likviditetslettelse gjennom å gi utsatte betalingsforpliktelse eller lån.

Endringene i permitteringsreglene bidrar til at foretakene har kunnet redusere arbeidskraftkostnadene i takt med reduksjonen i produksjon og inntekter. Andre kostnader vil være vanskeligere å redusere på kort sikt. Det brå fallet i inntekter for mange foretak kan raskt svekke foretakenes soliditet. Det kan bidra til at foretakene utsetter å ta de permitterte tilbake i arbeid, og til at mulighetene for fremtidige investeringer begrenses. Virkningene på økonomien kan da bli mer langvarige

enn den direkte effekten av smitteverntiltakene. Flere virksomheter har fått yrkesforbud gjennom statlig vedtak. Et stort antall foretak kan bli begjært konkurs.

Regjeringen vil derfor foreslå en ny, omfattende ordning med kontantstøtte til foretak som er sterkt rammet av smitteverntiltakene. Målet for ordningen er å holde flere virksomheter flytende og utenfor konkurs. I den nye ordningen kan foretak få en økonomisk kompensasjon i de månedene aktiviteten holdes nede. Ved at staten avhjelper foretakene for deres faste, uunngåelige utgifter, vil de kunne komme seg raskere opp igjen når krisen er over, slik at arbeidsplasser trygges og at økonomien raskere henter seg inn igjen.

Regjeringen legger følgende prinsipper til grunn for ordningen:

Ordningen skal være effektiv og få virkning raskt

I utformingen av ordningen legges det vekt på at utbetalinger kommer næringslivet til gode så hurtig det lar seg gjøre. Ordningen skal bidra til at foretakene kan få aktiviteten opp igjen når krisen er over.

Ordningen skal være målrettet

Kompensasjonen må rette seg inn mot foretak som har et vesentlig omsetningsfall, men som ellers er levedyktige foretak. Kompensasjonsbeløpet er ment å dekke en andel av foretakenes uunngåelige faste utgifter. Det kan omfatte utgifter som ikke lar seg redusere eller avvike i perioden de særskilte smitteverntiltakene gjelder. Slike utgifter kan for eksempel være husleie, renter på netto gjeld som er tatt opp før inntektsbortfallet inntraff, utgifter til leie av utstyr som ikke kan sies opp uten vesentlig kostnad, enkelte forsikringer og utgifter til regnskapsføring. Det tas sikte på at virksomheter som har måttet legge ned sin drift som følge av statlig vedtak, skal få høyere kompensasjon.

Ordningen skal være midlertidig

Kompensasjonen skal gjelde for de månedene inntektssvikten gjelder og skal ha sammenheng med myndighetenes smittevernstiltak. Det legges i utgangspunktet opp til å kompensere for to måneder, med mulighet til forlengelse.

Ordningen skal favne bredt

Ordningen bør rette seg mot foretak som har fått sterkt redusert omsetning som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene, enten direkte eller indirekte. Eterspørselsbortfallet i økonomien er nå så omfattende at ordningen bør ha en forholdsvis bred næringsmessig innretning. Det er likevel naturlig å holde enkelte næringer utenom, som finansnæringen, oljevirksomhet, utenriks sjøfart, kraft, vannforsyning og kommunale selskap. Kvalifisering for støtte fra ordningen bør ta utgangspunkt i bortfall av omsetning, og de relevante næringene kan antas å fanges opp gjennom et slikt krav.

Ordningen er ikke ment å omfatte virksomheter som var under avvikling eller ikke hadde aktivitet før smitteverntiltakene ble innført. Det vil fastsettes en øvre og nedre grense for kompensasjonsbeløpet per virksomhet per måned.

Ordningen skal være enkel

Det er et mål at ordningen skal være så enkel som mulig, både for bedriftene og for de som skal administrere ordningen. Det må antas at en betydelig andel av norske foretak er direkte eller indirekte berørt av virusutbruddet. Det innebærer at det er mange søknader som skal behandles, og mange utbetalinger som skal kontrolleres. Så langt som mulig er det en fordel om ordningen kan organiseres gjennom etablerte systemer, slik at utbetalinger kan skje raskt. Her kan både banker, revisorer og staten spille en rolle.

Ordningen må være i samsvar med statsstøtteregelverket

EU-kommisjonen har åpnet opp for at det kan gis særskilt støtte etter statsstøtteregelverk for perioden med virusutbruddet. Det er på tilsvarende måte åpnet for at EFTA-landene kan gi støtte. EU-kommisjonen har gitt retningslinjer for støtte, og EFTAs Overvåkningsorgan (ESA) vil benytte de samme retningslinjene når de skal vurdere støttetiltak under EØS-avtalen. Ordningen må utformes slik at den ikke kommer i konflikt med statsstøtteregelverket eller andre relevante regelverk.

Ordningen skal ha etterlevelse og kontroll

Den enkelte bedrift må søke om støtte og skal stå ansvarlig for at opplysningene de gir, er korrekte. Den enkelte bedrift skal også stå ansvarlig for at utbetalt støtte brukes i samsvar med ordningens formål. Myndighetene skal ha adgang til i ettertid å kontrollere at midlene er brukt i samsvar med ordningen og til evt. å rette krav mot foretak som feilaktig har fått tildelt midler. Ordningen må bygge på at dersom det viser seg at en bedrift som har mottatt støtte, likevel ikke har krav på slik støtte etter ordningen, må kompensasjonen tilbakebetales tilsvarende. Departementet vurderer nå om gjeldende kontrollmekanismer i skatteoppgjør eller momsinnberetning kan benyttes.

Sammen med endringene som allerede er gjort for å redusere bedriftenes utgifter ved permittering og sykefravær, vil den nye ordningen innebære at staten tar en stor del av kostnaden som virusutbruddet og smitteverntiltakene medfører for norske foretak. Ordningene bør ikke innrettes slik at vanlige markedsmekanismer settes ut av spill eller slik at den gir uheldige insentiver. Ordningen må heller ikke være til hinder for å trekke på andre buffere i det økonomiske systemet. I normale forretningsforhold vil for eksempel huseiere, andre tjenesteleverandører og kreditorer i egen interesse kunne komme foretak i midlertidige vanskeligheter til unnsetning.

Det er viktig at kompensasjonsordningen treffer de utfordringene og de problemene som den er ment å bidra til å dempe. Den må dessuten være mulig å administrere. Regjeringen vil komme tilbake med en mer detaljert utforming av ordningen i ny proposisjon 3. april 2020.

Ordningen vil bli utformet i dialog med næringsorganisasjonene og LO. Departementet arbeider med å etablere en ordning der utbetalingene kan administreres gjennom bankene, og der saksbehandlingen kan automatiseres ved å koble relevante registre. Det tas sikte på å opprette ordningen raskt, slik at foretak som er rammet av betydelig omsetningssvikt, kan få utbetalt støtte i løpet av kort tid.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens medlem fra Rødt viser til proposisjonens omtale av den kommende kompensasjonsordningen for virksomheter med stort inntektsbortfall. Dette medlem mener det er viktig å få på plass en slik ordning raskt, men mener listen over prinsipper for ordningen mangler et viktig punkt, nemlig hvordan det skal sikres at alle aktører i norsk økonomi bidrar etter evne i dugnaden.

Dette medlem viser til at store deler av markedet allerede har signalisert en reduksjon i leie på opp mot 30 pst., men at vi risikerer at globale eiendomsfond og andre aktører vil fortsette å kreve sin avkastning i form av innbetalt husleie som før. Derfor mener dette medlem det er påkrevd med tiltak som sikrer nedsatt husleie for slik å sikre at ordningen bidrar til å bevare arbeidsplasser, uten at staten subsidierer velstående eiendomsaktører. Dette medlem mener vi trenger krisepakker som sikrer arbeidsplasser og de som rammes, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringa om å bruke Husleieloven § 4-6 om å fastsette maksimalsatser for bestemte leieforhold til 50 pst. reduksjon fra nivået 1. mars 2020, for bedrifter som omfattes av statens krisepakker.»

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kompensasjonsordningen til bedrifter komme tilbake med forslag som sikrer at utleierye av næringseiendom bidrar til å lette utgiftene for bedriftene som blir omfattet.»

Midlertidige unntak fra bestemmelser om økonomistyring i staten

SAMMENDRAG

Den pågående situasjonen med virusutbruddet kan gi utfordringer for statlige virksomheter med å utbetale lønn til ansatte som følge av fravær hos nøkkelpersonell i virksomheten. Kundene til Direktoratet for forvaltning

og økonomistyring (DFØ) har tatt kontakt med spørsmål blant annet om DFØ i en eventuell kritisk situasjon kan ivareta flere oppgaver for virksomheten. Totalt var 88 pst. av statlige virksomheter lønnskunder av DFØ ved utgangen av 2019. Unntaket innebærer at alle virksomhetene kan forenkle kontrollen av lønnsberegningsslaget i en kritisk situasjon, og de virksomhetene som er lønnskunder hos DFØ kan be DFØ overta oppgaver.

Situasjonen fører også til at mange private leverandører får likviditetsutfordringer. Statlige virksomheter kan bidra til å avhjelpe likviditetsutfordringene hos leverandørene ved å betale for leveranser av varer og tjenester før avtalt kredittid er utløpt. Andre offentlige virksomheter kan også vurdere tilsvarende.

Finansdepartementet har derfor, med hjemmel i reglement for økonomistyring i staten § 3 første avsnitt tredje setning, gitt statlige virksomheter inklusive departementer to midlertidige unntak fra bestemmelser om økonomistyring i staten. Hensikten med unntakene er å legge til rette for at utbetaling av lønn til statsansatte kan skje til rett tid under koronavirusutbruddet og for at betaling til leverandører kan skje før forfall.

Unntakene er kommunisert til statsforvaltningen ved et rundskriv, og gjelder midlertidig for en periode på 5 måneder, til 31. august 2020. Finansdepartementet vil vurdere behov for å forlenge unntakene i lys av utviklingen i virusutbruddet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

3. Andre forslag og merknader fremkommet under komiteens behandling

3.1 Motkonjunkturtiltak

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at Norge og verden befinner seg i en krisesituasjon. Disse medlemmer viser til at det akkurat nå er størst behov for inntektssikring for personer og bedrifter fordi økonomien er satt på lavgir av smittevern hensyn. Samtidig må det legges til rette for at økonomien raskt kommer i gang igjen når smittevern hensyn tillater større aktivitet.

Disse medlemmer viser til at det er mye usikkerhet knyttet til hvordan situasjonen vil utvikle seg. Det er grunn til å anta at noe økonomisk aktivitet vil kunne gjenopptas relativt raskt etter at ønsket begrensning på bevegelse oppheves. For andre næringer vil det kunne ta lengre tid før normal aktivitet kan gjenopptas.

Disse medlemmer erkjenner at så lenge samfunnet er preget av omfattende tiltak for å redusere smittespredning, er det vanskelig å iverksette omfattende motkonjunkturtiltak. Likevel er det mye som kan forberedes nå, slik at arbeidet kan starte opp raskt etter at begrensningene på mobilitet og aktivitet oppheves.

Mange av motkonjunkturtiltakene kan forberedes i perioden fremover, selv om man av smittevernhensyn oppfordrer folk til å jobbe mer hjemmefra.

Disse medlemmer viser til at for å raskt kunne igangsette arbeid når smittevernhensyn tillater det, vil det være en fordel om anbud kan innhentes og kontrakter fremforhandles i perioden frem til dette skjer. Disse medlemmer viser til at slikt og annet forberedende arbeid burde være fullt mulig å gjennomføre allerede nå og vil bidra til at aktiviteten kommer raskere i gang når tiden er inne for det. Disse medlemmer mener derfor at regjeringen snarest mulig bør legge frem forslag til styrking av relevante etater for å igangsette arbeidet med fremtidige motkonjunkturtiltak.

Disse medlemmer viser til at innføring av motkonjunkturtiltak er en anledning til å vri samfunnet i en mer bærekraftig retning. Når samfunnet skal i gang igjen, er det viktig å stimulere til tiltak som ikke bremser det grønne skiftet. Kortsiktige krisetiltak som får negative konsekvenser for framtidige muligheter til en trygg og bærekraftig økonomi må unngås.

Disse medlemmer mener at regjeringens motkonjunkturpolitikk må vektlegge tiltak som gir langsiktige samfunnsmessige gevinster som lavere klimagassutslipp, mer effektiv ressursbruk og en mer robust infrastruktur og arealforvaltning i møte med klimaendringer. Eksempler på tiltak som bør vurderes og prioriteres er utbygging av havvindparker, karbonfangst og -lagring, flom- og skredsikring av tettsteder og infrastruktur, forskning av investeringer i jernbane og kollektiv, og økt støtte til blant annet Enova og Innovasjon Norge for å øke tempoet i elektrifiseringen av Norge.

Flom- og rassikring:

Disse medlemmer viser til at NVE har anslått at det trengs nær fire milliarder kroner til flom- og rassikringstiltak rundt omkring i landet. I statsbudsjettet for 2020 foreslo regjeringen å bevilge 505 mill. kroner til formålet.

Disse medlemmer viser til at flom- og skredforebyggende tiltak, i tillegg til å være god klimatilpassning, vil kunne skape arbeidsplasser og økonomisk aktivitet. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til NVEs arbeid med flom- og skredforebygging.»

Enova:

Disse medlemmer viser til at det er viktig at Enova gis økte rammer allerede nå. Bygging av utslippsfrie ferger og hurtigbåter, og installering av landstrøm, er tiltak som det tar tid å gjennomføre. Mye arbeid må gjennomføres før kontrakt underskrives mellom Enova og bedrift. Det er derfor viktig at disse bevilgningene

økes nå. På denne måten kan forberedende arbeid gjennomføres nå, og bedriftene gis større sikkerhet for at de har kontrakter når tiltakene mot smittespredning lettes.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til Enovas arbeid for en grønn omstilling og elektrifisering av Norge.»

Disse medlemmer viser også til at fylkeskommunene må gis økonomiske rammer for at de kan gå til anskaffelse av utslippsfrie og/eller lavutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter. Dette vil bidra til at verftsindustrien vil få kontrakter for videreutvikling og bygging av utslippsfrie ferger og hurtigbåter, og vil gi en trygghet for videre drift.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til fylkeskommunene, øremerket investeringer i utslippsfri og lavutslipp kollektivtransport som ferger og hurtigbåter, samt økte bevilgninger til riksveifergjetjenester.»

Enøk-tiltak i boliger og næringsbygg:

Disse medlemmer viser til at sterke statlige incentiver for å stimulere til etterisolering og energisparing i hjemmet kan utløse økt aktivitet svært raskt. ENØK-tiltak i husholdninger og næringsbygg kan redusere energibruken og utgiftene til strøm og gi både økonomiske og miljømessige gevinster. Disse medlemmer viser til at potensialet for energisparing i eksisterende bygningsmasse er stort.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet for støtte til ENØK-investeringer i bolig og næringsbygg og legge frem forslag om forsterkede incentiver for slike investeringer.»

Solenergi på tak og fasader:

Disse medlemmer viser til at økt støtte til solenergi kan utløse økt aktivitet på kort tid. Økt produksjon av fornybar strøm fra solenergi er miljøvennlig og kan redusere utgiften til strøm for både husholdninger og næringsliv. Potensialet for produksjon av solenergi er stort, og både privatboliger, offentlige bygninger og næringsbygg kan være egnet til slik energiproduksjon.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet for støtte til installasjon av solenergianlegg i boliger og næringsbygg, og legge frem forslag om forsterkede incentiver for slike investeringer.»

Ta igjen vedlikeholdsetterslep på jernbane og veiinfrastruktur:

Disse medlemmer viser til at Norge i dag har et betydelig vedlikeholdsetterslep på jernbane og veier. I mange tilfeller vil kostnadene bli høye hvis nødvendige tiltak utsettes slik at skader, svakheter eller slitasje på infrastruktur får utvikle seg videre. I mange slike tilfeller finnes det allerede god kunnskap om hva som må gjøres, slik at tiltak kan iverksettes på kort varsel og utløse aktivitet allerede i år.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke innsatsen for vedlikeholdsarbeid på vei og jernbane og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette.»

Fornebubanen:

Disse medlemmer viser til at bygge- og anleggsnæringen er hardt rammet av den pågående krisen. Det er derfor viktig å sikre rasjonell framdrift i vedtatte infrastrukturprosjekter som vil gi sikre inntekter til lokalt næringsliv.

Disse medlemmer viser til at det er bred enighet om bygging av Fornebubanen, som er et samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt som vil bedre kollektivtilbudet i Oslo og Viken og bidra til å nå nullvekstmålet for biltrafikk i byene og klimamålene.

Disse medlemmer viser til at en bekreftelse fra regjeringen om dekning av kostnader i KS2 av Fornebubanen, som etterspurt av Oslo kommune, vil sikre igangsetting og en rasjonell framdrift på Fornebubanen og sånn sett bidra til økonomisk aktivitet når smittevern hensyn tillater dette.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen bekrefte overfor Oslo kommune at staten vil dekke 50 pst. av kostnadene i henhold til KS2 for Fornebubanen, fratrukket verkstedsdelen på basen på Fornebu og 50 pst. av den eventuelle besparelsen som ny løsning på Skøyen vil innebære.»

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

Stortinget foreslår at alle studenter gis et tilbud om et stipend tilsvarende 31 200 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av koronautbruddet. De som i etterkant ikke kan dokumentere inntektstap, vil få omgjort stipendet til et lån.

Forslag 2

Stortinget ber om at regjeringen følger nøye med på situasjonen til deltidsarbeidende studenter som har tapt vesentlig inntekt, og komme tilbake med en mer rettferdig ordning tilpasset den enkeltes inntektstap så snart som mulig.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen etablere en kompensasjonsordning for kollektiv- og fergeselskaper, som kompenserer bortfall av billettinntekter som følge av de tiltak myndighetene har satt inn, gjennom statlig erstatning/tilskudd direkte til fylkeskommunene eller de fylkeskommunale administrasjonsselskapene, og komme tilbake til Stortinget med et forslag i god tid før revidert nasjonalbudsjett 2020 legges fram.

Forslag 4

Endringene under V (reduere laveste merverdiavgiftssats fra 12–7 pst.) trer i kraft 1. april 2020 og gjelder til og med 31. desember 2020.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen vurdere å gi virksomheter som faller inn under kulturelle tjenesteleverandører, og som i dag er unntatt fra momsplikt, rett til å be om å bli fritatt fra momsplikt, slik at de kan få fradrag for momsutgifter. Dette skal i første omgang gjelde fra 1. januar 2020 frem til 31. desember 2020.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til NVEs arbeid med flom- og skredforebygging.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til Enovas arbeid for en grønn omstilling og elektrifisering av Norge.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget så snart som mulig med forslag til økte bevilgninger til fylkeskommunene, øremerket investeringer i ut-

slippsfri og lavutslipp kollektivtransport som ferger og hurtigbåter, samt økte bevilgninger til riksveifergetjenester.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet for støtte til ENØK-investeringer i bolig og næringsbygg og legge frem forslag om forsterkede incentiver for slike investeringer.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen gjennomgå virkemiddelapparatet for støtte til installasjon av solenergianlegg i boliger og næringsbygg, og legge frem forslag om forsterkede incentiver for slike investeringer.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen øke innsatsen for vedlikeholdsarbeid på vei og jernbane og komme tilbake til Stortinget med forslag om dette.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen bekrefte overfor Oslo kommune at staten vil dekke 50 pst. av kostnadene i henhold til KS2 for Fornebubanen, fratrukket verkstedsdelen på basen på Fornebu og 50 pst. av den eventuelle besparelsen som ny løsning på Skøyen vil innebære.

Forslag fra Rødt:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen aktivt oppfordre bankene til å raskt redusere utlånsrenten i samme størrelsesorden som styringsrenten.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen fastsette forskrift som krever at banker og forsikringsforetak inntil videre ikke betaler utbytte, i tråd med Finanstilsynets tilrådning.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen bruke anledningen staten har som eier i DNB til å legge fram forslag til behandling på den kommende generalforsamlingen om at banken inntil videre ikke skal betale ut bytte til sine aksjonærer.

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen redusere normrenten, som danner grunnlaget for utlånsrenten i Husbanken, Lånekassa og Statens pensjonskasse, i samme størrelsesorden som reduksjonen av styringsrenten, slik at det får effekt så raskt som mulig.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen om å bruke Husleieloven § 4-6 om å fastsette maksimalsatser for bestemte leieforhold til 50 pst. reduksjon fra nivået 1. mars 2020, for utleieselskap og utleierye med over 2 sekundærboliger.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen midlertidig redusere gebyrer og salærer forbundet med inkassosaker, herunder kraftig redusert inkassosats, fjerne anledningen til å ilagge tungt salær, redusert skrivesalær og redusert gebyr for begjæring om utlegg.

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen la de helt permitterte og dagpengemottakere få delta på bedriftsintern opplæring og annen kompetanseheving. Permitterte og arbeidsledige må kunne fullføre utdanning eller ta etterutdanning, uten å miste retten til dagpenger.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen umiddelbart sette av 2 mrd. kroner til skjønnsmidler og 8 mrd. kroner til rammetilskudd så kommunene kan dekke ekstraordinære utgifter som følge av pandemien.

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen garantere at ingen norske kommuner skal bli satt under statlig økonomiforvaltning som følge av regnskapsunderskudd som kan relateres til koronapandemien.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen om å sikre at alle kommuner innvilger utsettelse på innbetaling av kommunale avgifter for de som ber om det. Staten garanterer for tapte inntekter og sikrer likviditeten gjennom økte skjønnsmidler.

Forslag 23

Stortinget ber regjeringen snarest legge fram forslag som er nødvendige for å ivareta intensjonen i anmodningsvedtak nr. 421 (2019–2020) av 19. mars 2020.

Forslag 24

Stortinget ber regjeringen gjennom regionale utviklingsmidler sørge for opprettelse/styrking av kommunale næringsfond for å stimulere omstilling og videreutvikling i lokale bedrifter.

Forslag 25

Stortinget ber regjeringen gi inntektssikring, gjennom kommunen eller andre egnede statlige forvaltningsorgan, for tilkallingsvikarar, midlertidig ansatte, studenter og andre uten fast jobb og inntekt, som ikke

har tilstrekkelig opptjening, basert på vaktlister eller gjennomsnittlig inntekt for de siste 1 eller 3 månedene.

Forslag 26

Stortinget ber regjeringen sørge for at personer som er i karenstid eller har søkt om gjenopptak av AAP etter fullført karenstid automatisk får innvilget gjenopptak av ytelsen.

Forslag 27

Stortinget ber regjeringen sikre at utenlandske arbeidstakere med dagpengerettigheter i Norge får innvilget stønaden de har krav på, selv om de har blitt sittende fast i utlandet.

Forslag 28

Stortinget ber regjeringen sikre at VTA-ansatte, arbeidstakere hos arbeidsgiver med lønnstilskudd og tiltaksdeltakere fortsatt mottar lønn og ytelser. Tiltaksrangører kompenseres.

Forslag 29

Stortinget ber regjeringen sikre at de som permitteres ikke kastes ut av pensjonsordningen.

Forslag 30

Stortinget ber regjeringen utvide maksimal permitteringslengde til 52 uker.

Forslag 31

Stortinget ber regjeringen gi offentlige oppdrag og økte tilskudd til norsk leverandørindustri og verft innen blant annet:

1. Vedlikehold på skip i offentlig eie.
2. Bygging av lavutslippsferger.
3. Framskynde planlagt utbedring av havner.
4. Ettermontering/oppgradering av miljøteknologi på skip.
5. Plugging av oljebrønner.
6. Nye havmerder for oppdrett.

5. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

I

I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
160		Helse	
	70	Helse, kan overføres, økes med.....	200 000 000

Forslag 32

Stortinget ber regjeringen kartlegge offentlige oppdrag til norsk leverandørindustri og verft som kan planlegges, oppskaleres og forseres og komme raskt tilbake til Stortinget med forslag til prosjekter.

Forslag 33

Stortinget ber regjeringen framskynde offentlige prosjekter innen bygg og anlegg og fortsette alle offentlige prosjekter som er forsvarlige.

Forslag 34

Stortinget ber regjeringen sikre flere lærlingplasser og styrke fagopplæringen for å dekke arbeidskraftmangel.

Forslag 35

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet legge til rette for og ta aktivt i bruk forpliktende avtaler om lån av arbeidskraft mellom bedriftene, tilsvarende ordningen med arbeidsleie mellom entreprenører i Oslo, og ordninger som gjør at permitterte kan bidra i andre sektorer med arbeidskraftmangel.

Forslag 36

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med økte tilskudd til regionale utviklingsmidler og kommunale næringsfond.

Forslag 37

Stortinget ber regjeringen om å bruke husleielovens § 4-6 om å fastsette maksimalsatser for bestemte leieforhold til 50 pst. reduksjon fra nivået 1. mars 2020, for bedrifter som omfattes av statens krisepakker.

Forslag 38

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kompensasjonsordningen til bedrifter komme tilbake med forslag som sikrer at utleiende av næringseiendom bidrar til å lette utgiftene for bedriftene som blir omfattet.

Kap.	Post	Formål	Kroner
		fra kr 3 410 686 000 til kr 3 610 686 000	
258		Tiltak for livslang læring	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, økes med</i>	150 000 000
		fra kr 233 376 000 til kr 383 376 000	
325		Allmenne kulturformål	
	77	(NY) Kompensasjonsordninger for arrangører på kultur-, frivillighets- og idrettsfeltet, <i>bevilges med</i>	1 000 000 000
440		Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten	
	1	Driftsutgifter, <i>økes med</i>	232 000 000
		fra kr 18 642 616 000 til kr 18 874 616 000	
453		Sivil klareringsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, <i>økes med</i>	7 000 000
		fra kr 32 527 000 til kr 39 527 000	
455		Redningstjenesten	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten, <i>økes med</i>	10 000 000
		fra kr 56 819 000 til kr 66 819 000	
457		Nasjonal sikkerhetsmyndighet	
	1	Driftsutgifter, <i>økes med</i>	5 000 000
		fra kr 370 306 000 til kr 375 306 000	
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd, <i>økes med</i>	7 000 000
		fra kr 385 808 000 til kr 392 808 000	
541		IT- og ekompolitikk	
	60	Bredbåndsutbygging, <i>økes med</i>	150 000 000
		fra kr 256 142 000 til kr 406 142 000	
554		Kompetansesenter for distriktsutvikling	
	73	Merkur, <i>kan overføres, økes med</i>	30 000 000
		fra kr 59 409 000 til kr 89 409 000	
571		Rammetilskudd til kommuner	
	60	Innbyggertilskudd, <i>økes med</i>	3 750 000 000
		fra kr 137 050 768 000 til kr 140 800 768 000	
	64	Skjønnstilskudd, <i>kan nyttes under kap. 572, post 64, økes med</i>	150 000 000
		fra kr 1 334 000 000 til kr 1 484 000 000	
572		Rammetilskudd til fylkeskommuner	
	60	Innbyggertilskudd, <i>økes med</i>	1 250 000 000
		fra kr 37 010 708 000 til kr 38 260 708 000	
581		Bolig- og bomiljøtiltak	
	70	Bostøtte, <i>overslagsbevilgning, økes med</i>	500 000 000
		fra kr 2 842 343 000 til kr 3 342 343 000	
701		E-helse, helseregistre mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, økes med</i>	80 000 000
		fra kr 486 537 000 til kr 566 537 000	
732		Regionale helseforetak	
	70	Særskilte tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 72, 73, 74 og 75, økes med</i>	45 000 000
		fra kr 945 110 000 til kr 990 110 000	
740		Hesledirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, økes med</i>	8 000 000
		fra kr 27 441 000 til kr 35 441 000	
865		Forbrukerpolitiske tiltak	
	71	(NY) Tilskudd til Reisegarantifondet, <i>bevilges med</i>	102 000 000
919		Diverse fiskeriformål	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	75	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene, <i>kan overføres, økes med</i>	5 000 000
		fra kr 17 000 000 til kr 22 000 000	
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til forskning, <i>økes med</i>	250 000 000
		fra kr 2 089 400 000 til kr 2 339 400 000	
950		Forvaltning av statlig eierskap	
	54	Risikokapital, Investinor AS, <i>økes med</i>	350 000 000
		fra kr 50 000 000 til kr 400 000 000	
	91	Kapitalinnskudd, Investinor AS, <i>økes med</i>	650 000 000
		fra kr 92 000 000 til kr 742 000 000	
1320		Statens vegvesen	
	22	Drift og vedlikehold av riksveier, <i>kan overføres, kan nyttes under post 29 og post 30, økes med</i>	600 000 000
		fra kr 6 431 800 000 til kr 7 031 800 000	
	72	Kjøp av riksveiferjetjenester, <i>kan overføres, økes med</i>	50 000 000
		fra kr 1 487 900 000 til kr 1 537 900 000	
1352		Jernbanedirektoratet	
	71	Kjøp av infrastrukturtenester - drift og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72, post 73 og post 74, økes med</i>	200 000 000
		fra kr 8 677 500 000 til kr 8 877 500 000	
1360		Kystverket	
	30	Nyanlegg og større vedlikehold, <i>kan overføres, økes med</i>	100 000 000
		fra kr 249 300 000 til kr 349 300 000	
1420		Miljødirektoratet	
	61	Tilskudd til klimatiltak og klimatilpassing, <i>kan overføres, økes med</i>	100 000 000
		fra kr 187 832 000 til kr 287 832 000	
1645		Statlig garantiordning for lån til små og mellomstore bedrifter	
	23	(NY) Spesielle driftsutgifter til administrasjon av statlig garantiordning for små og mellomstore bedrifter, <i>bevilges med</i>	10 000 000
1820		Norges vassdrags- og energidirektorat	
	22	Flom- og skredforebygging, <i>kan overføres, kan nyttes under postene 45, 60 og 72, økes med</i>	100 000 000
		fra kr 220 000 000 til kr 320 000 000	
1830		Forskning og næringsutvikling	
	50	Overføring til Norges forskningsråd, <i>økes med</i>	130 000 000
		fra kr 760 000 000 til kr 890 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning, økes med</i>	40 089 000
		fra kr 1 339 845 000 til kr 1 379 934 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning, økes med</i> ...	1 000 000 000
		fra 787 385 000 til 1 787 385 000	
	90	Økt lån og rentegjeld, <i>overslagsbevilgning, økes med</i>	2 083 500 000
		fra kr 30 728 717 000 til kr 32 812 217 000	
2412		Husbanken	
	90	Nye lån, <i>overslagsbevilgning, økes med</i>	1 374 000 000
		fra kr 14 810 000 000 til kr 16 184 000 000	
2421		Innovasjon Norge	
	50	Innovasjon - prosjekter, fond, <i>økes med</i>	3 720 000 000
		fra kr 495 000 000 til kr 4 215 000 000	
	76	Miljøteknologi, <i>kan overføres, økes med</i>	184 500 000
		fra kr 565 500 000 til kr 750 000 000	
2427		Kommunalbanken AS	

Kap.	Post	Formål	Kroner
	90	(NY) Aksjekapital, bevilges med	750 000 000
2541		Dagpenger	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med..... fra kr 9 689 800 000 til kr 23 244 800 000	13 555 000 000
2650		Sykepenger	
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	4 750 000 000
		fra kr 39 890 000 000 til kr 44 640 000 000	
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med	400 000 000
		fra kr 1 460 000 000 til kr 1 860 000 000	
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	11 850 000 000
		fra kr 1 100 000 000 til kr 12 950 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspenger	
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i> , økes med.....	540 000 000
		fra kr 28 489 000 000 til kr 29 029 000 000	
5312		Husbanken	
	90	Avdrag, økes med	9 000 000
		fra kr 12 710 000 000 til kr 12 719 000 000	
5501		Skatter på formue og inntekt	
	70	Trinnskatt, formuesskatt mv. fra personlige skattytere, reduseres med.....	14 000 000
		fra kr 80 500 000 000 til kr 80 486 000 000	
	72	Fellesskatt mv. fra personlige skattytere, reduseres med.....	56 000 000
		fra kr 119 000 000 000 til kr 118 944 000 000	
	74	Selskapsskatter mv. fra upersonlige skattytere utenom petroleum, økes med.....	20 000 000
		fra kr 86 330 000 000 til kr 86 350 000 000	
5521		Merverdiavgift	
	70	Merverdiavgift, reduseres med	540 000 000
		fra kr 324 010 000 000 til kr 323 470 000 000	
5615		Husbanken	
	80	Renter, økes med.....	14 000 000
		fra kr 3 386 000 000 til kr 3 400 000 000	
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter, økes med.....	40 089 000
		fra 5 120 420 000 til 5 160 509 000	
5700		Folketrygdens inntekter	
	71	Trygdeavgift, reduseres med	30 000 000
		fra kr 156 500 000 000 til kr 156 470 000 000	

II

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd til International Finance Facility for Immunisation II (IFFIm II) med inntil 2 mrd. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier CEPI.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Barne- og familiedepartementet i 2020 kan overskride bevilgningen på kap. 865, post 71 med inntil 200 mill. kroner i den utstrekning behovet for tilskudd til Reise Garantifondet for å dekke forpliktelser etter pakkereiseloven overstiger bevilgningen på posten.

IV

Utlånsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2020 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på 3 000 mill. kroner.

Endring i Stortingets vedtak om endring i Stortingets vedtak om merverdiavgift (kap. 5521 post 70)

V

I Stortingets vedtak 21. mars 2020 om endring i Stortingets vedtak 13. desember 2019 om merverdiavgift gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4. Redusert sats med 6 pst.

Merverdiavgift svares med 6 pst. av omsetning og uttak av tjenester som gjelder

- a) persontransport mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-3,
- b) transport av kjøretøy på fartøy som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-4,
- c) utleie av rom i hotellvirksomhet mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-5,
- d) rett til å overvære kinoforestillinger som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-6,
- e) kringkastingstjenester som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-7,
- f) adgang til utstillinger i museer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-9,
- g) adgang til fornøylesparker mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-10,
- h) rett til å overvære idrettsarrangementer mv. som nevnt i merverdiavgiftsloven § 5-11.

VI

Endringene under V trer i kraft 1. april 2020 og gjelder til og med 31. oktober 2020.

B.

I

Stortinget ber regjeringen innføre en midlertidig ordning med startavskrivning for saldogruppe d (bl.a. for industri) fra 20 til 30 pst., og ber regjeringen komme tilbake med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

II

Stortinget ber regjeringen etablere en egen midlertidig skattemessig saldogruppe for skip (utenfor tonnaskatteordningen) i nærskipfart, med en avskrivningssats på 20 pst., og ber regjeringen komme

tilbake med dette i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

III

Stortinget ber regjeringen komme tilbake senest innen utgangen av april 2020 med forslag om å gjeninnføre det tidligere fritaket for CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor for elektrolyse og metallurgiske prosesser for industrien, og inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping over en fireårsperiode.

IV

Stortinget ber regjeringen utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen til juni 2020.

V

Stortinget ber regjeringen utsette innbetaling av særavgifter for bryggerinæringen til juni 2020.

VI

Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for utsettelse av innbetalinger for andre særavgifter.

VII

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med et forslag om en ny modell for opsjonsbeskatning for oppstartsselskaper, senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

VIII

Stortinget ber regjeringen om å komme tilbake med en vurdering av ytterligere forbedringer i inntektssikringsordningene senest i revidert nasjonalbudsjett 2020.

IX

Stortinget ber regjeringen øke Husbankens låneramme midlertidig med 5 mrd. kroner og sikre flere tilgang til blant annet startlån, samt vurdere ytterligere utvidelse ved behov og ber regjeringen komme tilbake til de budsjettmessige konsekvensene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

X

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en midlertidig økning av inntektsgrensen i bostøtteordningen til 31. oktober 2020, innenfor et samlet proveny på 500 mill. kroner.

XI

Stortinget ber regjeringen sikre at forskyvning av inntekt, og dermed midlertidig inntektsøkning, som følge av de midlertidige korona-tiltakene ikke går til fradrag i bostøtten, og fremme eventuelle forslag som

er nødvendig for å sikre dette. Bostøtte som er utbetalt i påvente av senere ytelse, må også avregnes mot senere utbetalinger.

XII

Stortinget ber regjeringen foreslå en ordning som innebærer 1 mrd. kroner til konvertering av ekstralån til stipend for studenter som kan dokumentere inntektsbortfall.

XIII

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med partene i arbeidslivet, vurdere en midlertidig endring av dagpengeregelverket. Endringene skal gi adgang til å ta utdanning og opplæring under permittering og ved arbeidsledighet i større grad enn i dag. Endringene forutsetter at fleksibiliteten i arbeidsmarkedet opprettholdes. Mottakere av dagpenger ved oppsigelse har plikt til å prioritere pliktene etter reglene i folketrygdloven § 4-5, for fortsatt rett til dagpenger.

XIV

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med høyere utdanningssektoren, inkludert høyere yrkesfaglig utdanning, for å kartlegge hvor raskt sektoren kan ha ledig kapasitet for nye studenter, og kortere moduler i den perioden arbeidstakere er permittert.

XV

Stortinget ber regjeringen se på muligheten av raskt å foreslå nødvendige lovendringer slik at fagskolene kan tilby kurs av kortere varighet.

XVI

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag som sikrer flyt i opplæringsløpet for lærlinger og at nye lærekontrakter blir tegnet, senest innen revidert nasjonalbudsjett for 2020.

XVII

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med arbeidslivets parter komme raskt tilbake med et konkret forslag til kompetansehevingstiltak med en ramme på 150 mill. kroner.

XVIII

Stortinget ber regjeringen i samråd med KS komme tilbake til Stortinget med en endelig modell for hvordan tiltakspakken for aktivitetsfremmende tiltak fordeles.

XIX

Stortinget ber regjeringen sørge for at offentlige anbud innen vei, jernbane og farled utformes slik at norske aktører har en reell mulighet til å konkurrere

om prosjektene, forutsatt at dette ikke medfører økte kostnader ved prosjektene, blant annet når det gjelder størrelse på kontraktene, og det må stilles krav til kunnskap om norske forhold, klima og topografi der dette er relevant for oppdraget, samt krav til norske lønns- og arbeidsvilkår og bruk av lærlinger og egne ansatte på byggeplassen.

XX

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en oversikt over mulig forsert vedlikehold på vei og jernbane.

XXI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oversikt over samferdselsprosjekter innen vei, jernbane og farled som ev. kan forseres.

XXII

Stortinget ber regjeringen vurdere forsert utbygging av studentboliger.

XXIII

Stortinget ber regjeringen vurdere å oppfordre kommunene til å igangsette planlagte vedlikeholdsprosjekt på offentlige bygg.

XXIV

Stortinget ber regjeringen vurdere å foreslå bevilgninger knyttet til forskning og utvikling, samt satsinger som kan underbygge det grønne skiftet.

XXV

Stortinget ber regjeringen som en oppfølging av strategien for grønn skipsfart doble rammen for oppfølging av handlingsplanen for grønn skipsfart med 100 mill. kroner, og legge til et finansieringsprogram for nærskipsflåten senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

XXVI

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020 komme tilbake med forslag til hvordan det offentlige kan sette i gang utviklingskontrakter for nullutslipp hurtigbåter.

XXVII

Stortinget ber regjeringen fremskynde en investeringsbeslutning for karbonfangst og -lagring og presentere denne senest i forbindelse med statsbudsjettet 2021, samt sette i gang utredning av karbonfangst for forbrenningsanleggene i Bergen, Trondheim og Stavanger.

XXVIII

Stortinget ber om at regjeringen kommer tilbake med forslag til en krisepakke til vedlikehold og investeringsprosjekter for å bidra til aktivitet i bl.a. bygge- og anleggsbransjen.

XXIX

Stortinget ber regjeringen komme tilbake, senest i statsbudsjettet for 2021, med en utredning og mulige finansieringsmodeller som kan sikre utbygging og realisering av prosjekter innenfor flytende havvind.

XXX

Stortinget ber regjeringen vurdere ulike virkemidler og fremme forslag som kan stimulere til investeringer i olje- og gassindustrien og i norsk leverandørindustri senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

XXXI

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til flere klimatiltak på norsk sokkel, senest innen revidert nasjonalbudsjett 2020, som også har potensiale til å utløse flere muligheter for norsk leverandørindustri.

XXXII

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med næringen vurdere å gjennomføre tiltak som stimulerer til økt norsk plantebasert matproduksjon og selvfor- syning i inneværende år. Staten må herunder vurdere

å stille med garantier slik at næringen ikke blir økonomisk skadelidende ved eventuell overproduksjon av enkelte planteprodukter.

XXXIII

Stortinget ber regjeringen, sammen med partene i arbeidslivet, sikre nok arbeidskraft til jordbruket slik at matforsyningen og beredskapen for befolkningen sikres. Det forutsettes at man sikrer ordnede lønns- og arbeidsforhold innen landbruket.

XXXIV

Stortinget ber regjeringen redusere til 1/3 på forskuddsbetaling av autopass på ferger og bom.

XXXV

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at det i særlige tilfeller under lånegarantiordningen bør gis lån som overstiger 50 mill. kroner.

XXXVI

Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en bredere vurdering av innretningen av lånegarantiordningen.

XXXVII

Stortinget ber regjeringen vurdere om konkurserettslige tiltak kan redusere risikoen for unødige konkurser i levedyktige virksomheter med akutte likviditetsproblemer som følge av utbruddet av koronaviruset.

Oslo, i finanskomiteen, den 31. mars 2020

Mudassar Kapur

leder og ordfører

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT*Finansministeren*

Stortingets Presidentskap

Deres ref

Vår ref
20/2254 - ASkDato
30.03.2020**1 Enkelte nye store kostnadsanslag etter Prop 67 S**

Det er nå lagt frem svært omfattende tiltakspakker i flere omganger. Noen tiltak har foreløpig ikke har vært kostnadsberegnet og var derfor ikke inkludert i budsjettoppstillingen i Prop 67 S som ble lagt frem 27. mars. Av store beløp gjelder det bl.a. følgende:

- Kostnadene ved den nye kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt pga. virusutbruddet var ikke innarbeidet i Prop. 67 S. Departementet anslår nå kostnaden til 20 mrd. kroner per måned, dvs. opp mot 50 mrd. kroner frem til utløpet av mai, og deretter 20 mrd. kroner per måned om det blir nødvendig å forlenge ordningen. Disse anslagene er usikre og vil bli oppdatert i proposisjonen som legges frem førstkommande fredag.
- Departementet vil vurdere kompensasjon for skattesvikt for kommunesektoren ifb. med Revidert nasjonalbudsjett. Det samme gjelder kommunenes ekstra-utgifter ifb. med virusutbruddet. Helsesektoren og Nav har fått overskridelsesfullmakter for de ekstra-utgifter som påløper pga. virusutbruddet, og også her har regjeringen sagt at man vil komme tilbake til saken i Revidert nasjonalbudsjett. For å få et realistisk bilde av de samlede utgiftene i statsbudsjettet som følge av virussituasjonen vil departementet foreløpig anslå de samlede kostnadene til disse formålene til 10 mrd. kroner. Det er ikke hensiktsmessig å foreslå konkrete budsjettvedtak på disse postene før regjeringen har gjennomgått tallene nærmere ifb. med Revidert nasjonalbudsjett. Det vil da foreligge et mer gjennomarbeidet beslutningsgrunnlag. Kommunene er ikke i en presset likviditetssituasjon som gjør et raskt budsjettvedtak nødvendig.

Tabell 1 gir en oppstilling hvor disse forholdene er innarbeidet. Økonomiske tiltak

fremlagt så langt kan da anslås å svekke budsjettet med nærmere 137 mrd. kroner. Dette er 60 mrd. kroner høyere enn i Prop. 67 S lagt frem 27. mars.

I tillegg til de aktive tiltakene, kommer virkningen av automatiske stabilisatorer, dvs. reduserte skatter og økte utgifter i inntektssikringsordningene for permitterte, arbeidsledige og syke. Automatiske stabilisatorer svekker budsjettet med nær 60 mrd. kroner, basert på de samme forløpsforutsetningene. Samlet sett innebærer dette en svekkelse av den oljekorrigerte budsjettbalansen på 196 mrd. kroner.

Alle kostnadsanslag er rent teknisk basert på at den akutte krisen varer to måneder, og at økonomien deretter gradvis vender tilbake til en mer normal situasjon, jf. omtalen i Prop. 67 S.

Tabell 1 Endringer i oljekorrigert budsjettunderskudd for 2020 som følge av økonomiske tiltak og endrede utsikter for økonomien (mrd. kroner)

	2020
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter	30,7
Motvirke inntektsbortfall for personer	20,8
Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver 1)	1,1
Øvrige kompensasjonsordninger	5,5
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning	8,7
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene	10,0
SUM Økonomiske tiltak til og med Prop 67 S	76,8
Anslag nye tiltak etter Prop. 67 S:	60,0
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt	50,0
Kompensasjon skattesvikt/merutgifter i kommunene og akutte tiltak helse og Nav	10,0
SUM Økonomiske tiltak	136,8
Automatiske stabilisatorer (viktige anslagsendringer utenom effekten av politikktiltak)	59,0
Reduserte skatteinntekter 2)	37,0
Økte utgifter til dagpenger	18,0
Økte utgifter til sykepengen og arbeidsavklaringspenger	4,0
SUM Svekkelse av budsjettbalansen	195,8

1) I Prop. 67S ble det sagt at det er pådratt betydelige merkostnader på disse områdene som følge av virusutbruddet. Det er vedtatt overskridelsesfullmakter på helseområdet og Nav. For kommunene og helseforetakene vil regjeringen komme tilbake til tilleggsbevilgninger ifb. revidert nasjonalbudsjett, slik at aktiviteten kan opprettholdes.

2) Inkluderer økt skatt som følge av utvidelsene i dagpengeordningen og nye inntektssikringsordninger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.

For de finanspolitiske indikatorene innebærer dette følgende:

- Den **oljekorrigerte budsjettbalansen** svekkes med 6,6 pst. av BNP for Fastlands-Norge.
- Den **finanspolitiske impulsen** kan grovt anslås å øke med 4,8 prosentenheter av BNP for Fastlands-Norge. I tillegg kommer automatiske stabilisatorer som øker med drøyt 1,9 prosentenheter.
- **Fondsuttaket** øker med 1,4 prosentenheter, dvs. til om lag 3,9 pst.

Videre kommer effekten av redusert styringsrente. Som omtalt i Prop. 67 S vil et gjennomslag til utlåns- og innskuddsrentene på 1 prosentenheter utgjøre lettelse på om

lag 33 mrd. kroner for husholdningene og bedriftene sett under ett. Det tilsvarer 1,1 pst. av BNP for Fastlands-Norge.

2. Virkningen på budsjettet av inntektssikringsordninger og andre kompensasjonsordninger

Samlet sett er det nå satt inn en svært omfattende innsats for å begrense skadevirkningene på norsk økonomi av virusutbruddet og smitteverntiltakene. Tiltakene innebærer at fellesskapet – i første omgang staten – bærer hoveddelen av inntektsbortfallet norsk økonomi nå opplever. Allerede i utgangspunktet har Norge gode inntektssikringsordninger ved permittering, arbeidsledighet og sykdom. Disse ordningene er blitt vesentlig utvidet de siste to ukene, samtidig som det er innført nye ordninger for å kompensere for inntektsbortfall både for husholdninger, bedrifter og organisasjoner. Dette vil gi en kraftig svekkelse av statsbudsjettet så lenge den akutte situasjonen og ordningene vedvarer.

I tabell 2 er tallene fra tabell 1 sortert litt annerledes slik at det gis et tydeligere bilde av betydningen av de ulike kompensasjonsordningene. Av budsjettsvekkelsen på nær 196 mrd. kroner kan godt over 80 pst. henføres til kompensasjonsordningene, dvs. opp mot 160 mrd. kroner. For personer er mesteparten rettighetsfestet, mens det gjelder ¼ av ordningene for bedriftene. Øvrige kompensasjonsordninger er politisk forpliktende.

Tabell 2 Endret oljekorrigert budsjettunderskudd og virkningen av ulike kompensasjonsordninger (mrd. kroner)

	2020	Av dette:			Kostnad per måned
		Rettighetsordninger	Andre komp. ordninger	Sum komp. ordninger	
Tiltak overfor bedrifter	99,4	15,2	50,0	65,2	25,1
Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv.	30,7	15,2		15,2	5,1
Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt	50,0		50,0	50,0	20,0
Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning	8,7				
Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene	10,0				
Inntektssikring for personer	42,8	33,0	9,0	42,0	14,0
Utvidelser denne våren (fra Prop. 67 S)	20,8	11,0	9,0	20,0	6,7
Økte utgifter til dagpenger (utenom utvidelse)	18,0	18,0		18,0	6,0
Økte utgifter til sykepenger og arbeidsavklaringspenger	4,0	4,0		4,0	1,3
Øvrige kompensasjonsordninger	10,5		10,5	10,5	3,8
Kultur, idrett og uteblitt foreldrebet. i barnh. og SFO mv.	5,5		5,5	5,5	2,1
Kompensasjon skattesvikt/merutgifter i kommunene	5,0		5,0	5,0	1,7
Tiltak for sektorer med kritiske samfunnsoppgaver	6,1		5,3	5,3	1,8
Fra Prop. 67 S	1,1		0,3	0,3	0,1
Akutte tiltak helse og Nav (fullmakt)	5,0		5,0	5,0	1,7
Reduserte skatteinntekter (automatisk stabilisering)	37,0		37,0	37,0	12,3
SUM Svekkelse av budsjettbalansen	195,8	48,1	111,8	159,9	57,0

Se tabellnoter til tabell 1.

Forlenges den akutte situasjonen ut over forutsetningene tabell 1 og 2 er basert på, vil kompensasjonsordningene samlet sett medføre en månedlig merkostnad på 57 mrd. kroner, jf. siste kolonne i tabell 2.

Hovedbildet er nå at staten i makro allerede fullt ut kompenserer for det aller meste av inntektsbortfallet i privat sektor, og at det til og med kan være en viss overkompensering. Det er derfor viktig å sikre at tiltakene er målrettede.

3. Hva hvis den akutte situasjonen varer to måneder lenger

Selv om noen av smitteverntiltakene skulle bli redusert over påske, vil den akutte situasjonen kunne vare lenger og den etterfølgende oppgangen komme saktere enn anslått i Prop. 67 S. Den endrede vurderingen på dette punktet har særlig sammenheng med at store deler av verden nå er så hardt rammet at vi venter et sterkere internasjonalt tilbakeslag og omfattende smitteverntiltak i mange land i mange måneder fremover. Disse to effektene til sammen gjør at vi bør være forberedt på at kompensasjonsordningene vil påvirke statsbudsjettet i minst to måneder til.

Et slikt scenario innebærer følgende:

- **BNP-veksten for Fastlands-Norge** dras isolert sett ytterligere ned med om lag 2 prosentenheter, dvs. fra -2 til -4 pst.
- Den **oljekorrigerte budsjettbalansen** som følge av virusutbruddet og det som så langt er gjort, vil i alt svekkes med 310 mrd. kroner. Dette utgjør en samlet svekkelse 10,5 pst. av BNP for Fastlands-Norge.
- Den **finanspolitiske impulsen** kan grovt anslås å øke med 7,3 prosentenheter av BNP for Fastlands-Norge, sammenlignet med før virusutbruddet. I tillegg kommer automatiske stabilisatorer som øker med drøyt 3,1 prosentenheter.
- **Fondsuttaket** øker i alt med 2,2 prosentenheter, til om lag 4,7 pst.

Jo lenger den akutte situasjonen varer, jo større er risikoen for at produksjonskapasitet går varig tapt slik at veien tilbake blir tyngre, dvs. at vekstutsiktene svekkes og gjenopphevingen tar lenger tid.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

